Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA

PROPR.NO

Selger
Henning Klokkeråsen
92814027

Prisantydning
770 000 kr

Matrikkel
Kommunenr. 3422 Gnr. 28 Bnr. 57

Sjarmerende hytte i skogen. Usjenert beliggenhet. Fiske- og turmuligheter. Helårsvei. Innlagt strøm, peis

PRISANTYDNING
kr 770 000 kr

KOMMUNALE AVGIFTER
kr 2 500 kr

BRUKSAREAL INTERNT (BRA-I)
48kvm

BRUKSAREAL EKSTERNT (BRA-E)
15kvm

BRUKSAREAL INNGLASSET BALKONG (BRA-B)
5kvm

ANTALL SOVEROM
1

BOLIGTYPE
Hytte

EIEFORM
Selveier

TOMTEAREAL
748kvm

EIET TOMT
Ja

BYGGEÅR
1971

Velkommen til hytta

Fasade

Fasade

Terrasse

Terrasse

Hage

Grill

Stue

Stue

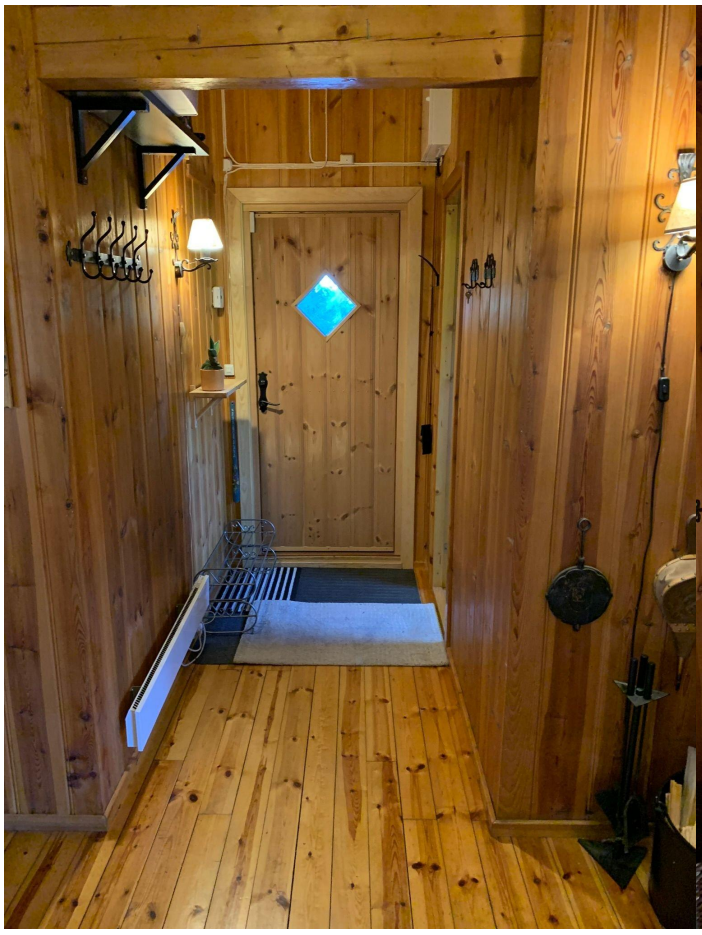
Stue

Stue

Stue

Entre

Kjøkken

Soverom

Soverom

Bad

Bad

Bad

Fasade

Fasade

Hage

Hage

Ute

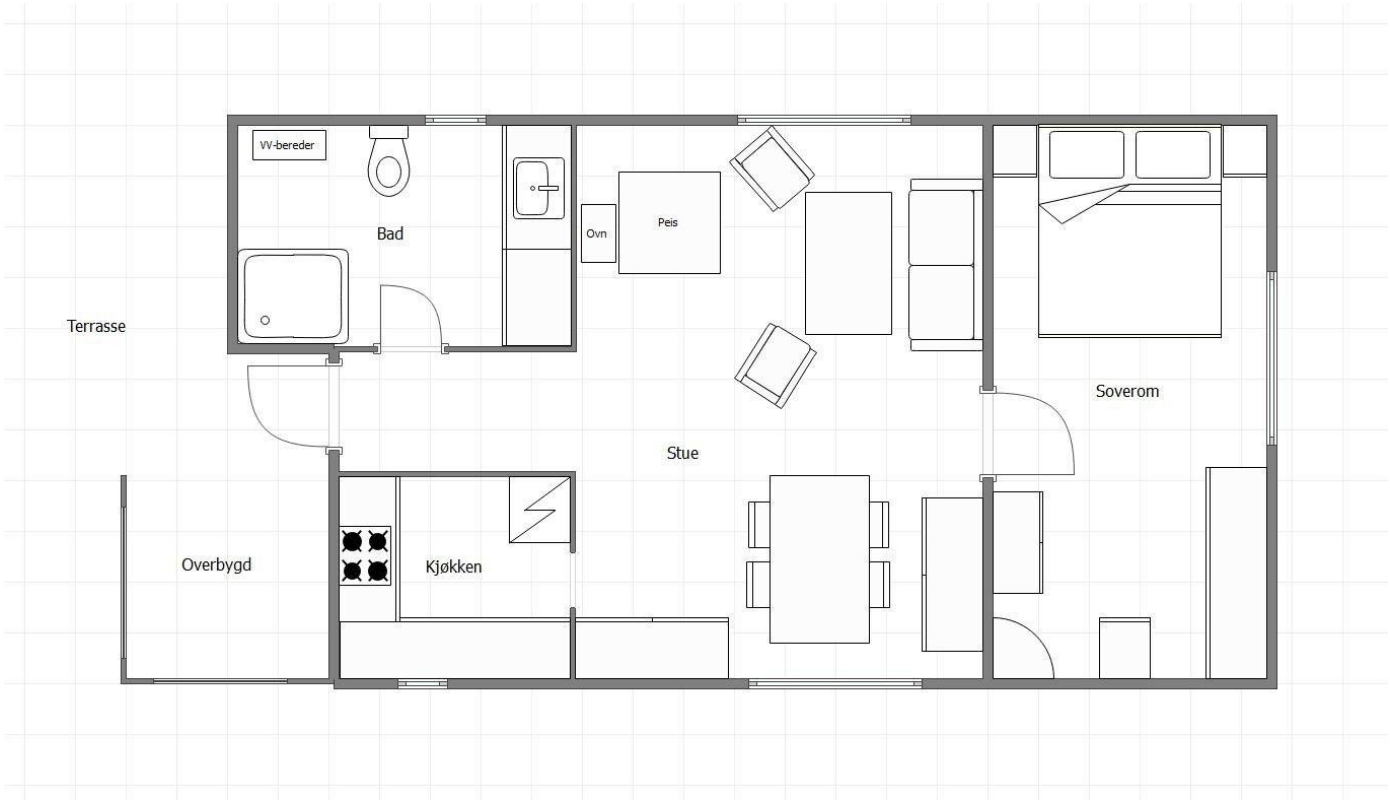
Ute

Bod

Velkommen!

Plantegning

Om boligen

Tradisjonell hytte med stor terrasse nord for Rena. Innlagt strøm. Peis og Jøtul-ovn. Vann fra brønn med brønnpumpe. Cinderella forbrenningsdo samt utedo. Enkel hyttedusj. Nytt sikringsskap i 2023. Adkomst via fylkesvei 606, bilvei helt fram.

Beliggenhet

12 km nord for Rena, i skogen langs Glomma. Steinvik stasjon fem kilometer unna. Spredt bolig-/fritidsboligbebyggelse og landbruk. Snøsikkert.

Fiskemuligheter i Glomma rett ved siden av og Rena-elva. Kort avstand til skihopp i Renabakkene, langrenn i Birkebeinerløypa, alpint i Birkenåsen, fallskjermhopping i Rena og golf på Sorknes. Bademuligheter i Glomma, ved Rena camping, og Osensjøen med lang sandstrand 50km unna.

Ca 12 km til Rena
Ca 45 km til Elverum
ca 50 km til Osen
Ca 90 km til Trysil
Ca 180 km til Oslo

Standard

Hytte ble ombygget i 1990, og det er gjort følgende oppgradering i senere år: Ny stor platting på ca 35 kvm, innglasset inngangsparti og uteplass, ny ytterdør, malt hytta utvendig, nye installasjoner på bad som Cinderella, hyttedusj, varmtvannsbereder og servant, nytt sikringsskap med automatsikringer, ny kjøkkenventilator, kjøkkenbenk, kombinert gass-/el-komyr, pusset opp peis i stue og nytt beslag rundt pipe.

Stuen er koselig og har plass til både spiseplass og sofaseksjon. TV-uttak i stue. Vedovn av typen Jøtul 602 og murt peis i stuen. Vedovnen varmer opp hytta effektivt og peisen er flott å se på.

Kjøkkenet er praktisk innredet med over- og underskap og har en god utnyttelse av plassen. Kombinert kjøl- og fryseskap, kombinert gassdrevet og elektrisk komfyr, avtrekksvifte.

Hytta har ikke innlagt vann men det er pumpehus med vann fra brønn. Det er lagt varmekabler i vannrørene. Badet har en tank på 100l og varmtvannsbereder tilknyttet servant og hyttedusj. Gråvann via avløp til terreng.

Soverommet er romslig.

Uthuset har innlagt strøm. Lagringsplass for utstyr og ved, og et isolert rom som har flere bruksmuligheter.

Adkomst

Følg Øgle-Vikenvegen (fylkesvei 606) ca 12,5 km nordover fra Rena. Eiendommen befinner seg ca 60 meter inn skogsvegen på venstre side etter en eng på høyre side.

Annet

Send melding her på Finn eller sms/ring 92814027 for mer info eller avtale privat visning!

Omkostninger

14 700 kr (HELP boligkjøperforsikring (valgfritt))
19 250 kr (Dokumentavgift)
500 kr (Tinglysing av pantedokument)
500 kr (Tinglysing av skjøte)

---

34 950 kr (Omkostninger totalt)

---

804 950 kr (Totalpris inkl. omkostninger)

NB: Regnestykket forutsetter at det kun tinglyses én låneobligasjon og at eiendommen selges til prisantydning.

Det tas forbehold om endringer i offentlige og private gebyrer.

Selger er selv ansvarlig for følgende gebyr:

500 kr (Panterett med urådighet)

Boligkjøperforsikring

Det gjøres oppmerksom på at kjøper har anledning til å tegne Boligkjøperforsikring. Dette er en rettshjelpforsikring som gir trygghet og profesjonell juridisk hjelp dersom det oppdages uventede feil eller mangler ved boligen de neste 5 årene. Forsikringen har ingen egenandel.
Boligkjøperforsikring tegnes senest ved kontraktinngåelse.
Les mer om Boligkjøperforsikring i vedlagte materiell.

Lovanvendelse:

Eiendommen selges etter reglene i avhendingsloven.

Eiendommen skal overleveres kjøper i tråd med det som er avtalt. Det er viktig at kjøper setter seg grundig inn i alle salgsdokumentene, herunder salgsoppgave, tilstandsrapport og selgers egenerklæring. Kjøper anses kjent med forhold som er tydelig beskrevet i salgsdokumentene. Forhold som er beskrevet i salgsdokumentene kan ikke påberopes som mangler.

Dette gjelder uavhengig av om kjøper har lest dokumentene. Alle interessenter oppfordres til å undersøke eiendommen nøye, gjerne sammen med fagkyndig før bud inngis. Kjøper som velger å kjøpe usett kan ikke gjøre gjeldende som mangel noe han burde blitt kjent med ved undersøkelsen.

Dersom det er behov for avklaringer, anbefaler vi at kjøper rådfører seg med en bygningssakyndig før det legges inn bud.
Hvis eiendommen ikke er i samsvar med det kjøperen må kunne forvente ut ifra alder, type og synlig tilstand, kan det være en mangel. Det samme

gjelder hvis det er holdt tilbake eller gitt uriktige opplysninger om eiendommen og dette har virket inn på avtalen. En bolig som har blitt brukt i en viss tid, har vanligvis blitt utsatt for slitasje og skader kan ha oppstått.
Slik bruksslitasje må kjøper regne med, og det kan avdekkes enkelte forhold etter overtakelse som nødvendiggjør utbedringer. Normal slitasje og skader som nødvendiggjør utbedring, er innenfor hva kjøper må forvente og vil ikke utgjøre en mangel.

Boligen kan ha en mangel dersom det er avvik mellom opplyst og faktisk areal, forutsatt at avviket er på 2% eller mer og minimum 1 kvm.

Ved beregning av et eventuelt prisavslag eller erstatning må kjøper selv dekke tap/kostnader opptil et beløp på kr 10 000 (egenandel).

Dersom kjøper ikke er forbruker selges eiendommen «som den er», og selgers ansvar er da begrenset jfr. avhl. § 3-9, 2. pktm. Informasjon om kjøpers undersøkelsesplikt, herunder oppfordringen om å undersøke eiendommen nøye, gjelder også for kjøpere som ikke anses som forbrukere.

Tinglyste servitutter

På eiendommen kan det være tinglyst erklæringer/ avtaler som for eksempel rett for kommunen til å anlegge vann- og kloakkledninger inkl. reparasjon av disse, bestemmelser om bebyggelsen, gjerder, vei og adkomstrettigheter. Disse erklæringene/avtalene vil følge eiendommen og vil ikke bli slettet ved salg av eiendommen.

Forbehold

Alle interessenter oppfordres til å sette seg inn i dokumenter som kan være interessante for handelen, slik som reguleringskart med bestemmelser, grunnboksutskrift og evt. servitutter / heftelser, husordensregler, regnskaper, budsjetter, innkalling og referat fra siste års sameiermøte etc. Disse dokumentene ligger vedlagt eller kan oversendes på etterspørsel.

Salgsoppgaven er basert på selgers opplysninger gitt til takstmann samt opplysninger innhentet fra kommunen, evnt. forretningsfører og andre tilgjengelige kilder. Interessenter oppfordres til å undersøke eiendommen godt, gjerne sammen med sakkyndig, før bud inngis.

Det er ikke kontrollert om tomtegrenser stemmer med de grenser/gjerder/ beplantning som fysisk er satt. Det kan være avvik fra dagens rombruk/ rombenevnelse i forhold til det opprinnelige byggemeldte/godkjente.

Proprs standard kjøpekontrakt legges til grunn for avtalen. Standardkontrakt kan fås ved henvendelse til Propr.

Om det er spørsmål vedrørende nåværende eller fremtidig fellesgjeld, reguleringer eller offentlige planer henvises det til vedlagte dokumenter.

Oppgjør

Håndteres av et profesjonelt oppgjørsfirma med lisens fra Finanstilsynet.

Egenerklæring

Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA

07 Oct 2025

Informasjon om eiendommen

Adresse	Postadresse	Enhetsnummer
Øgle-Vikenveien 1248	Øgle-Vikenveien 1248	

Opplysninger om selger og salgsobjekt

Er boligen en del av et sameie eller borettslag?

☐ Ja ☒ Nei

Driver du med omsetning eller utvikling av eiendom?

☐ Ja ☒ Nei

Når kjøpte du boligen?

2017

Har du selv bodd i boligen?

☐ Ja ☒ Nei

Informasjon om selger

Selger

Klokkeråsen, Henning

Forbehold

Selger tar spesifikt forbehold om feil og mangler som er beskrevet i egenerklæringsskjemaet.

Boligkjøper anses å kjenne til forholdene som er omtalt i dette egenerklæringsskjemaet. Disse forholdene kan ikke gjøres gjeldende som feil eller mangler senere.

Boligkjøper oppfordres til å selv undersøke eiendommen grundig.

Våtrom

1 Har det vært feil på bad, vaskerom eller toalettrom?

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

Beskriv feilen og omfanget

Lekkasje blandebatteri vask. Skiftet av rørlegger 2023.
Lekkasje rør til vask. Skiftet av rørlegger 2025

2 Er det utført arbeid på bad, vaskerom eller toalettrom?

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

2.1.1 **Navn på arbeid**

Nytt arbeid

2.1.2 **Årstall**

2021

2.1.3 **Hvordan ble arbeidet utført?**

☐ Faglært ☒ Ufaglært

2.1.7 **Fortell kort hva som ble gjort av ufaglærte**

Installert Cinderella forbrenningstoalett

Tak, yttervegg og fasade

3 Har det lekket vann utenfra og inn, eller er det sett andre tegn til fukt?

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

Beskriv feilen og omfanget

Lekker litt vann inn langs pipeløp/peis ved kraftig regn / snøsmelting

4 Er det utført arbeid på tak, yttervegg, vindu eller annen fasade?

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

Kjeller

5 Har sameiet eller borettslaget hatt problemer med fukt, vann eller oversvømmelse i kjeller eller underetasje?

Ikke relevant for denne boligen.

6 Har boligen kjeller, underetasje eller andre rom under bakken?

☐ Ja ☒ Nei

8 Er det utført arbeid med drenering?

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

Elektrisitet

9 **Har det vært feil på det elektriske anlegget?**

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

Beskriv feilen og omfanget

Jordfeil varmekabel brønnpumpe 2022. Skiftet

10 **Er det utført arbeid på det elektriske anlegget?**

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

10.1.1 **Navn på arbeid**

Nytt arbeid

10.1.2 **Årstall**

2023

10.1.3 **Hvordan ble arbeidet utført?**

☒ Faglært ☐ Ufaglært

10.1.4 **Fortell kort hva som ble gjort av faglærte**

Nytt sikringsskap installert av Berg og Sandboe.

10.1.5 **Hvilket firma utførte jobben?**

Berg og Sandboe

10.1.6 **Har du dokumentasjon på arbeidet?**

☒ Ja ☐ Nei

Rør

11 **Har eiendommen privat vannforsyning (ikke tilknyttet det offentlige vannettet), septik, pumpekum, brønn, avløpskvern eller liknende?**

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

Spesifiser hvilken type

Brønn med brønnpumpe

12 **Har det vært feil på utvendige eller innvendige avløpsrør eller vannrør?**

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

Innvendige vannrør:
Lekkasje rør til vask. Skiftet av rørlegger 2025

13 **Er det utført arbeid på utvendige eller innvendige avløpsrør eller vannrør?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

Ventilasjon og oppvarming

14 **Er det eller har det vært nedgravd oljetank på eiendommen?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

15 **Har det vært feil på varmeanlegg eller ventilasjonsanlegg?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

16 **Er det utført arbeid på varmeanlegg eller ventilasjonsanlegg?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

Skjevheter og sprekker

17 **Er det tegn på setningsskader eller sprekker i for eksempel grunnmur eller fliser?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

18 **Har det vært feil eller gjort endringer på ildsted eller pipe?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

Sopp og skadedyr

19 **Har det vært skadedyr i boligen eller andre bygninger på eiendommen?**

☒ Ja ☐ Nei, ikke som jeg kjenner til

Hva slags skadedyr og hva var omfanget?

Mus i hytta ca 2018. Ikke sett inne i hytta siden da.
Mus i boden jevnlig

20 **Har det vært skadedyr i fellesområdene til sameiet eller borettslaget?**

Ikke relevant for denne boligen.

21 **Har det vært mugg, sopp eller råte i boligen eller andre bygninger på eiendommen?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

22 **Har det vært mugg, sopp eller råte i sameiet eller borettslaget?**

Ikke relevant for denne boligen.

Planer og godkjenninger

23 **Mangler boligen eller andre bygninger brukstillatelse eller ferdigattest for søknadspliktige tiltak?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

24 **Har du bygd på eller gjort om kjeller, loft eller annet til boligrom?**

☐ Ja ☒ Nei

25 **Selges eiendommen med utleiedel som leilighet, hybel eller lignende?**

☐ Ja ☒ Nei

27 **Er det utført radonmåling?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

28 **Er det andre forhold av betydning eller sjenanse for eiendommen eller nærområdet?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

29 **Foreligger det planer eller bestemmelser som kan medføre endringer av felleskostnader eller fellesgjeld?**

Ikke relevant for denne boligen.

30 **Er sameiet eller borettslaget er involvert i konflikter av noe slag?**

Ikke relevant for denne boligen.

Andre opplysninger

31 **Har ufaglærte utført arbeid som normalt bør utføres av faglærte? Du trenger ikke gjenta noe du allerede har nevnt.**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

32 **Har du andre opplysninger om boligen eller eiendommen utover det du har svart?**

☐ Ja ☒ Nei, ikke som jeg kjenner til

Boligselgerforsikring

Selger har ikke tegnet boligselgerforsikring.

Egenerklæringsskjema

Name	Date
Klokkeråsen, Henning	**2025-10-07**

Identification

bankID Klokkeråsen, Henning

Signicat

This document contains electronic signatures using EU-compliant PAdES - PDF Advanced Electronic Signatures (Regulation (EU) No 910/2014 (eIDAS))

Egenerklæringsskjema

Signed by:

Klokkeråsen, Henning	07/10-2025 18:19:50	BANKID

Grunnbok

Grunnbok er et register over tinglyste dokumenter vedrørende fast eiendom. Det er et grunnboksblad for hver eiendom i Norge. Betegnelsen grunnboksblad stammer fra den tid grunnboken ble ført manuelt, og da det faktisk var et blad for hver eiendom (kalt matrikkel).

Opplysningene i grunnboken er inndelt i fire avsnitt:

- Grunndata – Opplysninger om opprettelse av matrikkelenheten (eiendommen).
- Hjemmelsopplysninger – Hvem som eier eiendommen (har hjemmel) til matrikkel- enheten.
- Pengeheftelser – Opplysninger om pant i matrikkelenheten.
- Servitutter mv. – Opplysninger om tinglyste servitutter (rettigheter og forpliktelser, samt leieavtaler og festeavtaler) i eiendommen.

Når selger har iverksatt et salg gjennom PROPR.no, hentes automatisk inn en utskrift av grunnboken, som inneholder det overnevnte. Denne benyttes til å verifisere at borettslaget har hjemmel til eiendommen, samt at den gir oversikt over borettslagets tinglyste pant (normalt relatert til borettslagets fellesgjeld og evt sikring av innskudd). I tillegg skal eiendommens tinglyste rettigheter og forpliktelser avdekkes.

Den utskriften du vil se på neste side er et utdrag fra grunnboken. Den tar for seg det første og det siste punktet, som handler om grunndata og servitutter. Eksempel på en servitutt kan være en tinglyst veirett, en tinglyst leiekontrakt, rett for kommunen til å anlegge ledninger eller vei mv. Det som er tinglyst på eiendommen, gjelder normalt sett felles for alle boligene i borettslaget.

I sidene etter utdraget vil du finne kopi av de tinglyste servitutter som kan bestilles elektronisk. Servitutter eldre enn ca 1950 er ikke tilgjengelig for bestilling, men kan hentes fra Statsarkivets nettsider. Merk at disse like fullt gjelder eiendommen, selv om mange har innhold som er gått ut på dato og at de kan være vanskelig å tyde (håndskrevet).

Utskrift fast eiendom

Gårdsnummer 28, Bruksnummer 57 i 3422 ÅMOT kommune

Utskrift fra EDR - Eiendomsregisteret		Data uthentet	28.07.2025 kl. 14.12
Kilde Tinglysningsmyndigheten Statens Kartverk		Oppdatert per	28.07.2025 kl. 14.11

HJEMMELSOPPLYSNINGER

Rettighetshavere til eiendomsrett

2017/449309-1/200 28.04.2017 21:00 **HJEMMEL TIL EIENDOMSRETT**

VEDERLAG: NOK 620 000
Omsetningstype: Fritt salg
KLOKKERÅSEN HENNING
FØDT: 24.02.1982

HEFTELSER

Dokumenter fra den manuelle grunnboken som antas å kun ha historisk betydning, eller som vedrører en matrikkelenhets grenser og areal, er ikke overført til denne matrikkelenheten sin grunnboksutskrift. Servitutter tinglyst på hovedbruket/avgivereiendommen før fradelingsdatoen, eller før eventuelle arealoverføringer, er heller ikke overført. Disse finner du på grunnboksutskriften til hovedbruket/avgivereiendommen. For festenummer gjelder dette servitutter eldre enn festekontrakten.

Ingen heftelser registrert.

GRUNNDATA

1970/5156-1/15 06.11.1970 **REGISTRERING AV GRUNN**
Denne matrikkelenhet utskilt fra: KNR: 3422 GNR: 28 BNR: 13

2020/1496912-1/200 01.01.2020 00:00 **OMNUMMERERING VED KOMMUNEENDRING**

Tidligere:
KNR: 0429 GNR: 28 BNR: 57

For eventuelle utleggs- og arrestforretninger, samt forbehold tatt ved avhendelse, som tinglyses samme dag som andre frivillige rettsstiftelser, gjelder særskilte prioritetsregler, se tinglysingsloven § 20 andre ledd og § 21 tredje ledd.

Informasjon fra kommunen

Når selger har iverksatt et salg gjennom PROPR.no, hentes det automatisk inn opplysninger fra kommunen som dreier seg om bygningen og området. Disse opplysningene inneholder normalt:

- Kart
- Reguleringsbestemmelser
- Ferdigattest
- Arealbekreftelse

Dokumentene som er mottatt fra kommunen ligger vedlagt i det følgende. Forskjellige kommuner har forskjellig praksis på hva de sender over/vurderer som relevant. Dokumentpakken vedlagt er komplett slik den er mottatt fra kommunen. Ved ønske om ytterligere opplysninger, kan kommunen kontaktes direkte.

I det følgende finnes en grov forklaring/oversikt på punktene over, og hva det er viktig å se etter.

KART

Kommunen har digitale kart, som normalt viser hva arealene er satt av til i følge gjeldende planverk. Her kan du også ofte finne info om veienes regulerte bredde (normalt bredere enn de er opparbeidet), grøntarealer, eiendommer avsatt for offentlige formål, byggegrenser etc.

REGULERINGSBESTEMMELSER

Svært mange eiendommer i Norge er regulert, enten enkeltvis eller som en del av et område. En regulering sier noe om hva kommunen tillater at arealene blir brukt til. Det kan gjelde høyder, bredder, utforming, utnyttelse (for eksempel skole, bolig, kontor etc) og andre muligheter og begrensninger.

Dersom eiendommen er regulert, vil du finne planen vedlagt. Dersom eiendommen ikke er regulert, vil kommuneplanen være førende for eiendommens utnyttelse. Kommuneplanen ligger normalt tilgjengelig på den aktuelle kommunens hjemmesider.

FERDIGATTEST

En ferdigattest er en bekreftelse på at kommunen har avsluttet et tiltak. Den innebærer i seg selv ingen godkjenning av det som

er uført i tiltaket, utover at kommunen ikke har registrert mangler i byggesaken.

Alle søknadspliktige tiltak avsluttes med en ferdigattest. Dette innebærer også tiltak som påbygg, endring i bæreskontruksjoner, fasadeendringer, innredning av arealer etc. De fleste kommuner har en mangelfull oversikt over relevante ferdigattester, særlig når det gjelder seksjoner, borettslagsandeler og aksjeboliger. Det er ofte uklart hva hver enkelt ferdigattest gjelder, da det ofte kun er referert til en byggesøknad.

Begrepet ferdigattest ble tatt i bruk på 80-tallet. Dokumentet ble før dette omtalt som «ekspedisjonsdokument».

Når man oppfører en bolig er det vanlig å søke om brukstillatelse/midlertidig brukstillatelse selv om mindre arbeid gjenstår (kan være opparbeidelse av utearealer, manglende nummerskilt eller annet som ikke er til hinder for forsvarlig bruk). Manglene vil fremgå av brukstillatelsen. Det er først når alt arbeid og all dokumentasjon er på plass, at det søkes om ferdigattest. Historien viser at svært mange byggetiltak ikke har gjennomført søknad om ferdigattest, men kun har midlertidig brukstillatelse. Det er fra lovgivers side bestemt at det ikke lenger er mulig å søke om ferdigattest på tiltak som er omsøkt før 1.januar 1998.

Ordet «midlertidig» relatert til brukstillatelse er noe villedende, da brukstillatelsen gjelder uten tidsbegrensning. Bakgrunnen har vært at denne skulle gjelde frem til ferdigattest foreligger. I de tilfeller der det ikke er eller kan utstedes ferdigattest, vil brukstillatelsen gjelde uavhengig av om den er betegnet som «midlertidig».

AREALBEKREFTELSE

Arealbekreftelse er simpelthen en bekreftelse på hvilken størrelse kommunen har registrert på tomten. Det er normalt medfølgende et kart/ målebrev, som viser tomtens grenser. Enkelte tomter, særlig om de er utskilt langt tilbake i tid, er ikke nøyaktig oppmålt. Dette medfører at grensene og arealene som fremkommer er omtrentlige.

Arealbekreftelsen viser tomten for en hel eiendom, ikke for seksjoner. Er boligen seksjonert (også dersom tomten er tillagt som tilleggsareal) vil disponibelt areal for den enkelte seksjon ikke fremkomme.

Matrikkelkart og -rapport (tilsvarer målebrev)

Matrikkelenhetens registerbetegnelse og adresse

Matrikkelenhet:	Gårdsnr 28, Bruksnr 57	**Kommune:**	3422	Åmot
Adresse:				
Veiadresse:	Øgle-Vikenveien 1248, gatenr 7470 2450 Rena	**Grunnkrets:** **Valgkrets:**	205 1	Øgle-Viken Rena
Oppdatert:	28.09.2019	**Kirkesogn:**	3040401	Åmot

Eiendomsopplysninger

Matrikkel:

Type:	Best. grunneiendom	**Tinglyst:**	Ja	**Reg.landbruksreg.:**	Nei
Bruksnavn:	Tussebo	**Matrikkelført:**	Ja	**Antall teiger:**	1
Etableringsdato:	06.11.1970	**Har festegrunn:**	Nei	**Seksjonert:**	Nei
Areal:	748,5 kvm	**Skyld:**	0,01		
Arealkilde:	Beregnet Areal				
Arealmerknad:	Omtvistet				

Om fullstendighet og nøyaktighet i matrikkelutskriften:

Ambita tar forbehold om at informasjon som hentes fra Matrikkelen kan avvike fra de faktiske forhold, og at grensepunkter mv. kan mangle helt eller delvis eller være feil registrert i Matrikkelen. Ambitas eiendomsutskrift viser arealet som er en geometrisk beregning basert på eiendommens grenselinjer. I de tilfeller grensene er markert som fiktive brukes i stedet oppgitt areal hvis dette finnes i Matrikkelen. Ambita er ikke ansvarlig for tap som oppstår som følge av feil i Eiendomsutskriften.

Ikke tinglyst eierforhold:

Ingen ikke tinglyste eierforhold registrert på matrikkelenheten.

Kulturminner:

Ingen kulturminner registrert på matrikkelenheten.

I Matrikkelen fremgår kun informasjon om fredet kulturminne der det er registrert i Riksantikvarens arkiv på eiendom og bygning. Kulturminner som ikke er registrert i Matrikkelen kan dermed allikevel forekomme på eiendommen. Merk at disse opplysningene ikke omfatter informasjon om eventuell verning / verneklasse for eiendom eller bygningsmasse.

Grunnforurensing:

Ingen grunnforurensing registrert på matrikkelenheten.

I Matrikkelen fremgår kun informasjon om grunnforurensning som eventuelt er registrert på eiendommen i forurensningsmyndighetenes arkiver. Grunnforurensning som ikke er registrert kan dermed allikevel forekomme på eiendommen.

Klage på vedtak i Matrikkelen:

Ingen klage registrert på matrikkelenheten.

Forretninger:

Type	Dato		Rolle	Matrikkel	Arealendring
Omnummerering	Forretning:	01.01.2020	Mottaker	3422/28/57	0,0
	Matrikkelført:	01.01.2020			
Skylddeling	Forretning:	06.11.1970	Avgiver	3422/28/13	-700,0
	Matrikkelført:		Mottaker	3422/28/57	700,0

Bebyggelsens arealer mv., antall boenheter

Bygning 1 av 2: Fritidsbygg(hyttersommerh. ol (Kilde: Massivregistrering)

Opplysninger om boliger/bruksenheter:

Adresse	Type	BRA	Kjøkkenkode	Antall rom	Bad	WC
Øgle-Vikenveien 1248	Fritidsbolig	44,0	Kjøkken			

Bygningsopplysninger:

Næringsgruppe:	Annet som ikke er næring	Bebygd areal:		Rammetillatelse:	
Bygningsstatus:	Tatt i bruk	BRA bolig:		Igangset.till.:	
Energikilde:		BRA annet:	44,0	Ferdigattest:	
Oppvarming:		BRA totalt:	44,0	Midl. brukstil.:	
Avløp:		Har heis:	Nei	Tatt ibruk (GAB):	
Vannforsyning:				Antall boliger:	1
Bygningsnr:	154512829			Antall etasjer:	1

Etasjeopplysninger:

Nr	Ant. boliger	BRA: Bolig	Annet	Totalt	BTA: Bolig	Annet	Totalt
H01			44,0	44,0			

Kulturminner:

Ingen kulturminner registrert på bygningen.

Bygning 2 av 2: Garasjeuth.anneks til fritidb (Kilde: Massivregistrering)

Opplysninger om boliger/bruksenheter:

Adresse	Type	BRA	Kjøkkenkode	Antall rom	Bad	WC
Ingen registrert adresse	Unummerert bruksenhet					

Bygningsopplysninger:

Næringsgruppe:	Annet som ikke er næring	Bebygd areal:		Rammetillatelse:	
Bygningsstatus:	Tatt i bruk	BRA bolig:		Igangset.till.:	
Energikilde:		BRA annet:	18,0	Ferdigattest:	
Oppvarming:		BRA totalt:	18,0	Midl. brukstil.:	
Avløp:		Har heis:	Nei	Tatt ibruk (GAB):	
Vannforsyning:				Antall boliger:	
Bygningsnr:	154512837			Antall etasjer:	1

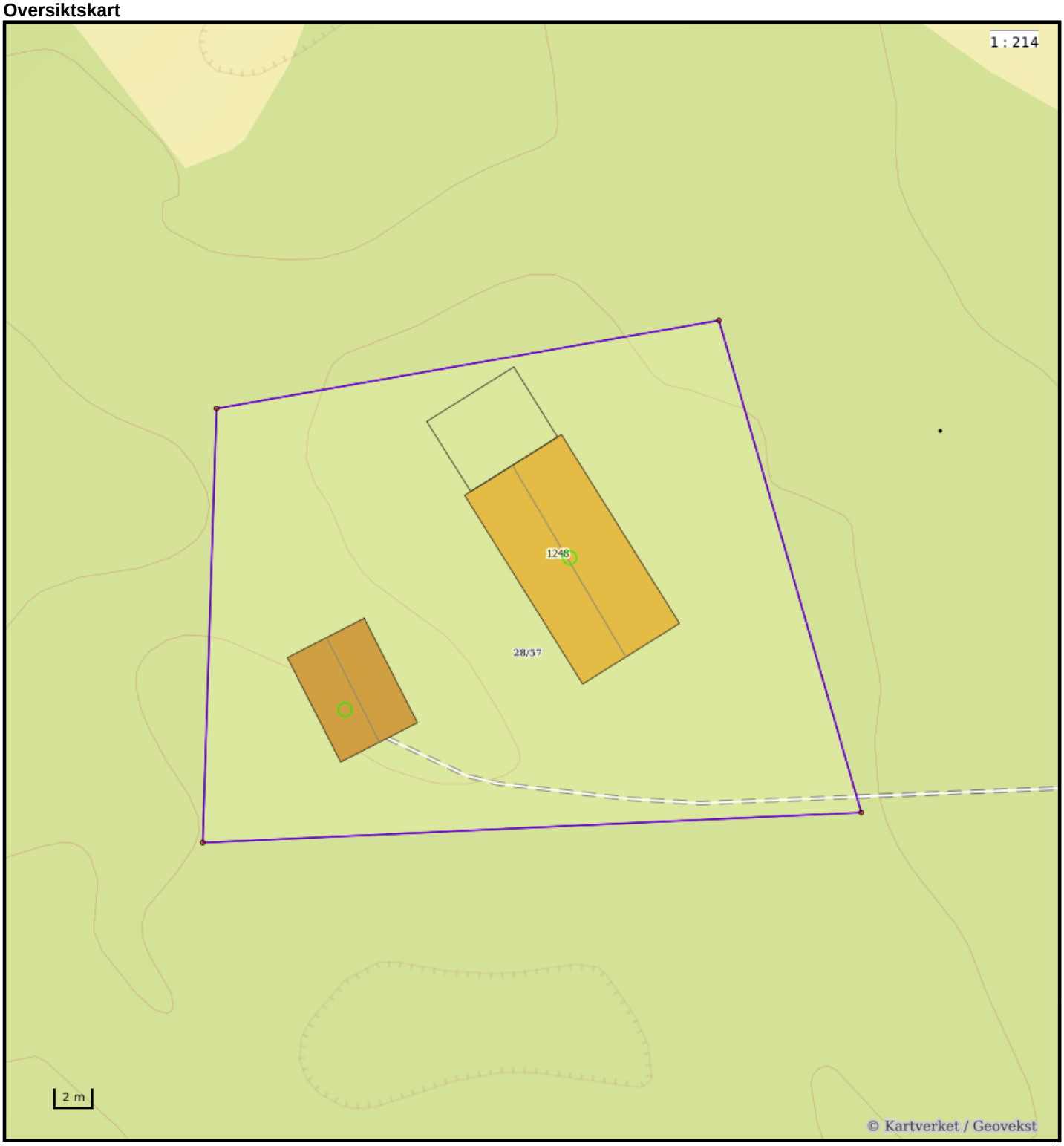
Etasjeopplysninger:

Nr	Ant. boliger	BRA: Bolig	Annet	Totalt	BTA: Bolig	Annet	Totalt
H01			18,0	18,0			

Kulturminner:

Ingen kulturminner registrert på bygningen.

Oversiktskart

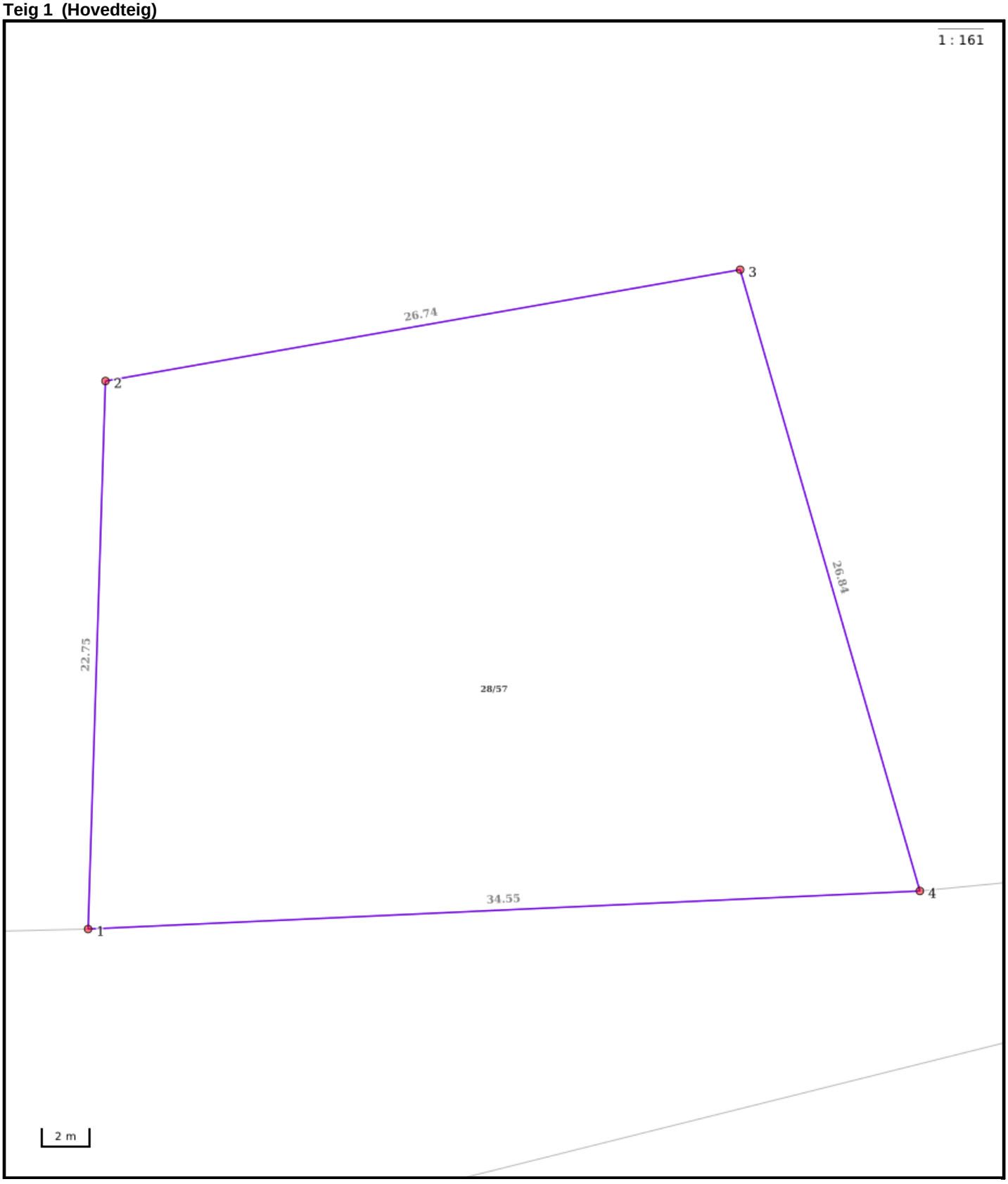
Nøyaktighet (standardavvik)
- 10 cm eller mindre
- 11 - 30 cm.
- 31 – 200 cm
- 201 – 500 cm
- Over 500 cm
- Ikke angitt

Hjelpelinjer
- Vannkant
- Veikant
- Fiktiv / Teigdeler
- Punktfeste

Symboler
- Bygningspunkt
- Sefrak kulturminne

se ambita.com/sefrak for fargeforklaring

Teig 1 (Hovedteig)

Nøyaktighet (standardavvik)
- 10 cm eller mindre
- 11 - 30 cm.
- 31 – 200 cm
- 201 – 500 cm
- Over 500 cm
- Ikke angitt

Hjelpelinjer
- Vannkant
- Veikant
- Fiktiv / Teigdeler
- Punktfeste

Symboler
- Bygningspunkt
- Sefrak kulturminne

se ambita.com/sefrak for fargeforklaring

Areal og koordinater

Areal: 748,50m² **Arealmerknad:** Omtvistet
Koordinatsystem: EUREF89 UTM sone 32

Ytre avgrensing

Punkt	Nord	Øst	Lengde[1]	Målemetode	Nøyaktighet	Radius	Merke nedsatt i	Hjelpelinje	Grensepunkttype
1	6 791 882,38	625 756,22	22,75m	Digitalisert på dig.bord fra strek-kart: Papirkopi	200		Ikke spesifisert	Nei	Gjerdestolpe
2	6 791 905,09	625 754,85	26,74m	Digitalisert på dig.bord fra strek-kart: Papirkopi	200		Ikke spesifisert	Nei	Ukjent
3	6 791 912,10	625 780,65	26,84m	Digitalisert på dig.bord fra strek-kart: Papirkopi	200		Ikke spesifisert	Nei	Ukjent
4	6 791 887,11	625 790,44	34,55m	Digitalisert på dig.bord fra strek-kart: Papirkopi	200		Ikke spesifisert	Nei	Gjerdestolpe

(1) Lengden fra punktet til neste punkt i rekken.

Om fullstendighet og nøyaktighet i utskriften:

Ambita tar forbehold om at informasjon som hentes fra Matrikkelen kan avvike fra de faktiske forhold, og at grensepunkter mv. kan mangle helt eller delvis eller være feil registrert i Matrikkelen. Ambitas kartutskrift viser arealet som er en geometrisk beregning basert på eiendommens grenselinjer. I de tilfeller grensene er markert som fiktive brukes i stedet oppgitt areal hvis dette finnes i Matrikkelen. Ambita er ikke ansvarlig for tap som oppstår som følge av feil i kartutskriften.

ambita

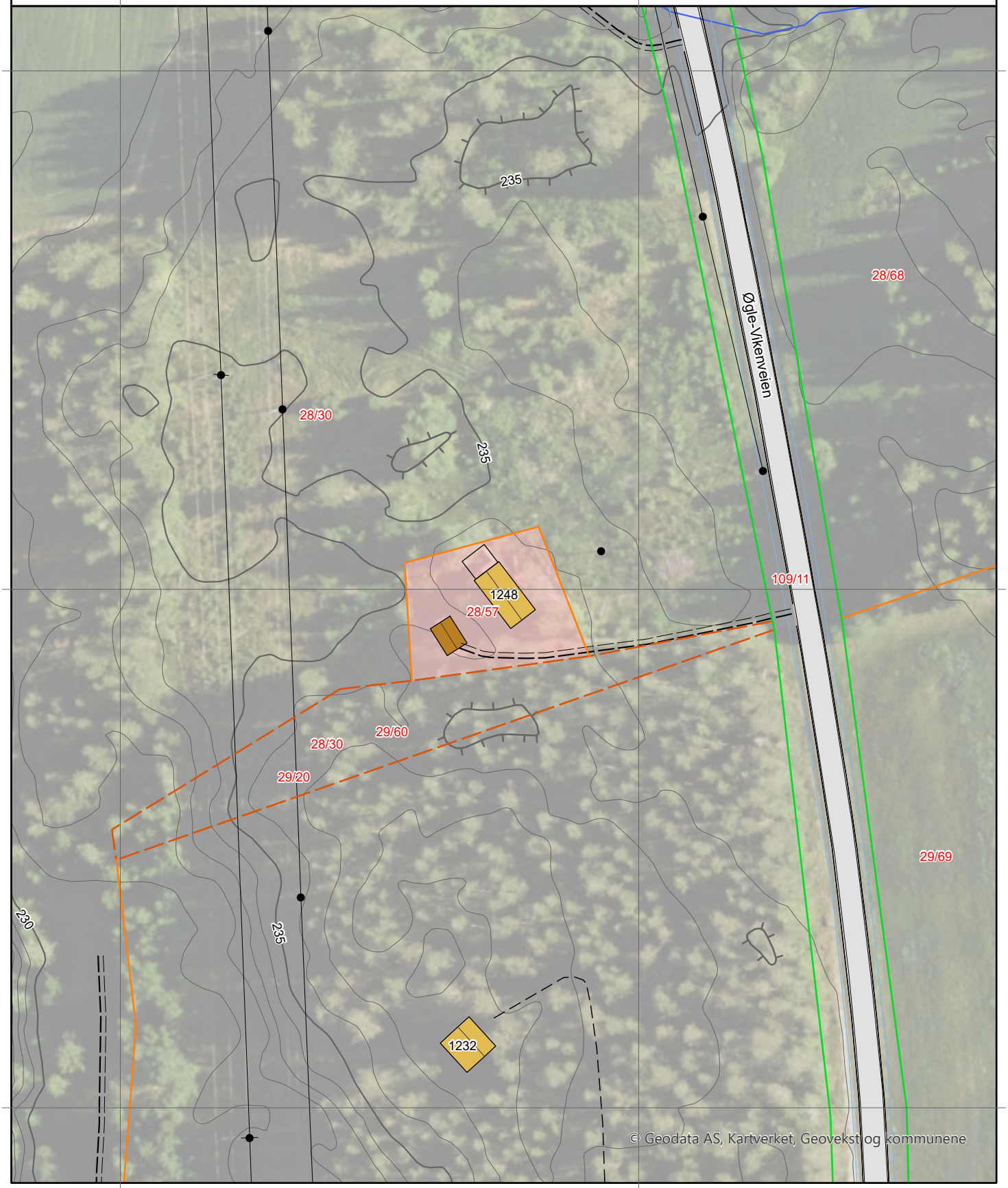
Kommune: 3422 Åmot
Eiendom: 3422/28/57/0/0

Eiendomsgrenser

- Middels - høy nøyaktighet
- Mindre nøyaktig
- Lite nøyaktig
- Skissenøyaktighet eller uviss
- Omtvistet grense
- Vannkant
- Vegkant
- Fiktiv grenselinje
- Teigdelelinje
- Punktfeste

N

Målestokk 1:1000
Dato: 28.7.2025

0 25 50 m

Kartgrunnlag: Geovekst, Norge i Bilder - 8193
Det tas forbehold om feil og mangler i kartet.
Kartet kan ikke benyttes i byggesaksbehandling.

ambita

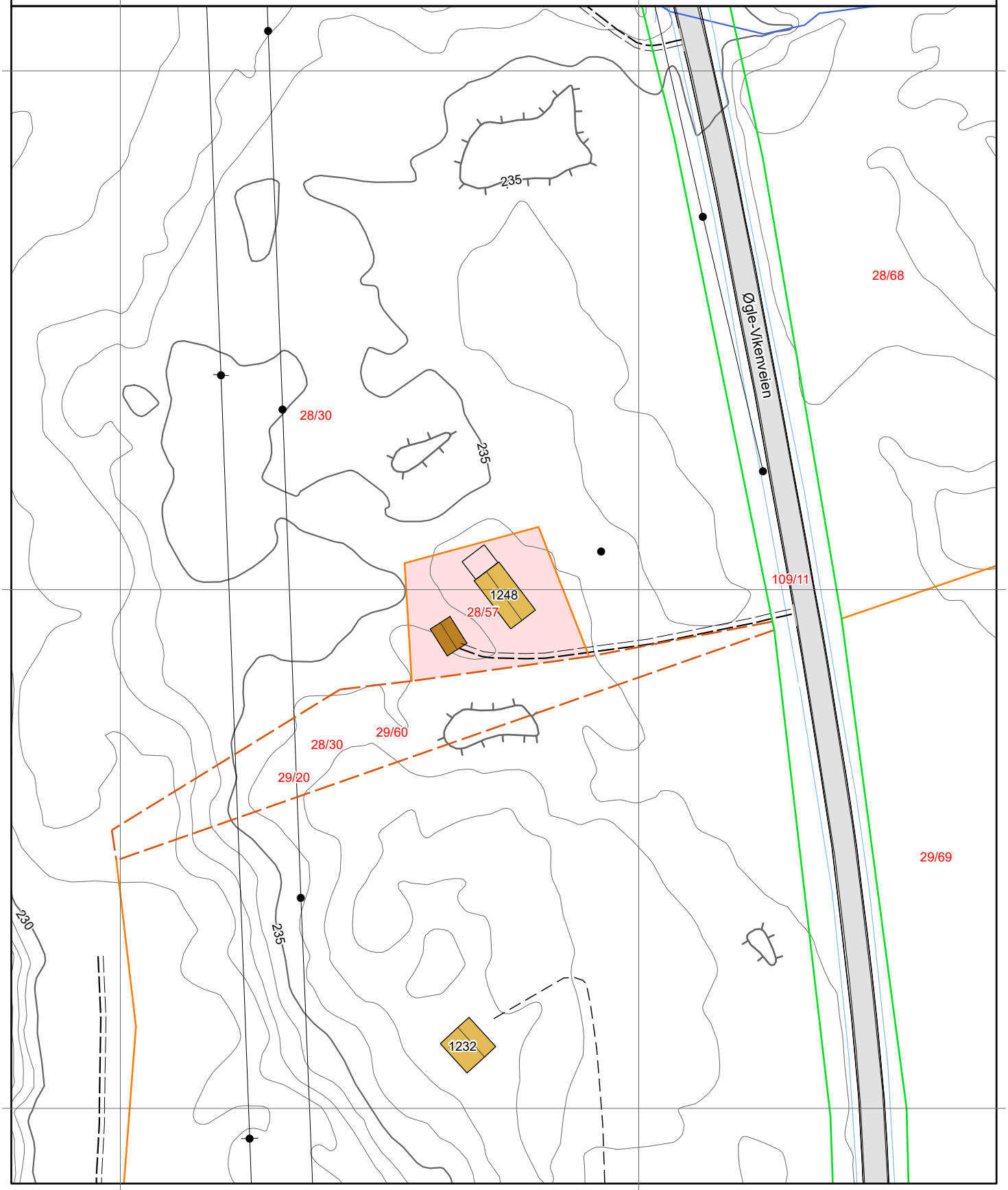
Kommune: 3422 Åmot
Eiendom: 3422/28/57/0/0

Eiendomsgrenser

- Middels - høy nøyaktighet
- Mindre nøyaktig
- Lite nøyaktig
- Skissenøyaktighet eller uviss
- Omtvistet grense
- Vannkant
- Vegkant
- Fiktiv grenselinje
- Teigdelelinje
- Punktfeste

N

Målestokk 1:1000
Dato: 28.7.2025

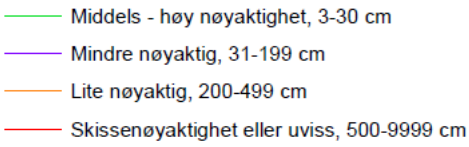
0 25 50 m

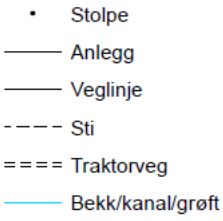
Kartgrunnlag: Geovekst - 8193
Det tas forbehold om feil og mangler i kartet.
Kartet kan ikke benyttes i byggesaksbehandling.

Tegnforklaring

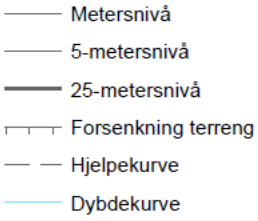

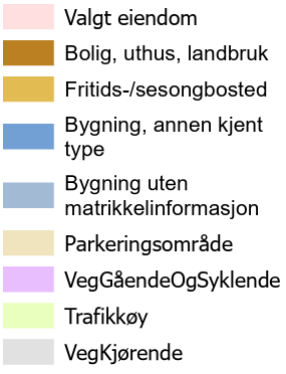
Eiendomsgrenser

Høydekurver

SØIR Næring
Postadresse: Postboks 155, 2402 ELVERUM
Telefon: 62 43 12 20
E-post: post@soir.no

Dato: 29.07.2025

MEGLEROPPLYSNINGER

Restanser og legalpant

Gnr:	**28**	Bnr:	**57**	Fnr:		Snr:	
Adresse:	**Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA**						

Utestående fordringer som hviler på eiendommen:

☒ **Det er ingen restanser / morarente fra tidligere forfalte terminer**

☐ **Restanser:**
Ingen restanser, innbetalt kr 1235,- for hele 2025.

FORBEHOLD VED UTLEVERING AV INFORMASJON I FORBINDELSE MED EIENDOMSFORESPØRSLER:

Det tas forbehold om at det kan være avvik i våre registre i forhold til den faktiske situasjonen og at det kan foreligge forhold omkring eiendom og bygninger som kommunen ikke er kjent med. Kommunen kan ikke stilles økonomisk ansvarlig for bruk av informasjon som oppgis i sammenheng med eiendomsforespørsler.

Utskriftsdato: 28.07.2025

SØIR Næring

Adresse: Postboks 155 Søbakken, 2402 ELVERUM

Telefon: 62 43 12 20

Kommunale gebyrer 2025

EM §6-7 Oppdragstakerens undersøkelses- og opplysningsplikt Kilde: SØIR Næring

Kommunenr.	3422	**Gårdsnr.**	28	**Bruksnr.**	57	**Festenr.**		**Seksjonsnr.**	
Adresse	Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA								

Kommunale gebyrer fakturert på eiendommen i 2024

Kommunale gebyrer er en kombinasjon av forskudd, abonnement og enkeltgebyrer fakturert etter levert tjeneste. Vi kjenner ikke samlet gebyr for en eiendom for et år før året er omme. Denne rapporten sammenstiller dette for fjoråret, med summer fordelt per fagområde. Tjenestene vil normalt ha en prisøkning hvert år, samt at forbruk på ulike tjenester kan variere fra år til år.

Gebyr	**Fakturert beløp i 2024**
Renovasjon	1 146,00 kr
Sum	**1 146,00 kr**

Prognose kommunale gebyrer på eiendommen inneværende år

Vare	**Mva**	**Grunnlag**	**Enhetspris**	**Andel**	**Korreksjon**	**Årsprognose**
Hytte/Fritid renovasjon kategori 2	25%	1 Ab.	1235.00	1/1	0 %	1 235,00 kr
					Sum	**1 235,00 kr**

Løpende gebyr brukes for å fordele en årlig kostnad på flere innbetalinger.

Mva-feltet gir informasjon om varens merverdiavgiftsats, og beløp er inkludert merverdiavgift. De som har 0% er unntatt merverdiavgift.

Stortinget har vedtatt å redusere merverdiavgift (MVA) på vann- og avløpstjenester fra 25 % til 15 % fra og med 1. juli 2025. For å tilpasse oss de nye MVA-satsene har vi gjort nødvendige justeringer i datagrunnlaget og utelukket varer for vann, avløp og slam med mva 25%. Dette for å unngå at det vises dobbelt opp av årsprognoser for disse varene.

Prognosene for inneværende år kan avvike, spesielt ved årsskifte. Dette kan skyldes at enhetspriser ikke er oppdatert for nytt år eller at noen gebyr foreløpig ikke er opprettet for nytt år.

FORBEHOLD VED UTLEVERING AV INFORMASJON I FORBINDELSE MED EIENDOMSFORESPØRSLER:

Det tas forbehold om riktigheten eller fullstendigheten av opplysningene i dette dokumentet. Det kan ikke rettes krav som følge av at disse opplysningene benyttes som grunnlag for beslutninger.

Utskriftsdato: 28.07.2025

Åmot kommune

Adresse: Torget 1, 2450 Rena

Telefon: 62 43 40 00

Kommunale gebyrer 2025

EM §6-7 Oppdragstakerens undersøkelses- og opplysningsplikt Kilde: Åmot kommune

Kommunenr.	3422	**Gårdsnr.**	28	**Bruksnr.**	57	**Festenr.**		**Seksjonsnr.**	
Adresse	Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA								

Kommunale gebyrer fakturert på eiendommen i 2024

Kommunale gebyrer er en kombinasjon av forskudd, abonnement og enkeltgebyrer fakturert etter levert tjeneste. Vi kjenner ikke samlet gebyr for en eiendom for et år før året er omme. Denne rapporten sammenstiller dette for fjoråret, med summer fordelt per fagområde. Tjenestene vil normalt ha en prisøkning hvert år, samt at forbruk på ulike tjenester kan variere fra år til år.

Gebyr	**Fakturert beløp i 2024**
Eiendomsskatt	1 197,99 kr
Sum	**1 197,99 kr**

Prognose kommunale gebyrer på eiendommen inneværende år

Vare	**Mva**	**Grunnlag**	**Enhetspris**	**Andel**	**Korreksjon**	**Årsprognose**
Eiendomsskatt - fritidsboliger	0%	299600 prom	4.00	1/1	0 %	1 198,00 kr
					Sum	**1 198,00 kr**

Løpende gebyr brukes for å fordele en årlig kostnad på flere innbetalinger.

Mva-feltet gir informasjon om varens merverdiavgiftsats, og beløp er inkludert merverdiavgift. De som har 0% er unntatt merverdiavgift.

Stortinget har vedtatt å redusere merverdiavgift (MVA) på vann- og avløpstjenester fra 25 % til 15 % fra og med 1. juli 2025. For å tilpasse oss de nye MVA-satsene har vi gjort nødvendige justeringer i datagrunnlaget og utelukket varer for vann, avløp og slam med mva 25%. Dette for å unngå at det vises dobbelt opp av årsprognoser for disse varene.

Prognosene for inneværende år kan avvike, spesielt ved årsskifte. Dette kan skyldes at enhetspriser ikke er oppdatert for nytt år eller at noen gebyr foreløpig ikke er opprettet for nytt år.

FORBEHOLD VED UTLEVERING AV INFORMASJON I FORBINDELSE MED EIENDOMSFORESPØRSLER:

Det tas forbehold om riktigheten eller fullstendigheten av opplysningene i dette dokumentet. Det kan ikke rettes krav som følge av at disse opplysningene benyttes som grunnlag for beslutninger.

Åmot kommune
Adresse: Torget 1, 2450 Rena
Telefon: 62 43 40 00

Utskriftsdato: 28.07.2025

Vann og avløp med informasjon om vannmåler

EM §6-7 Oppdragstakerens undersøkelses- og opplysningsplikt Kilde: Åmot kommune

Kommunenr.	3422	**Gårdsnr.**	28	**Bruksnr.**	57	**Festenr.**		**Seksjonsnr.**	
Adresse	Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA								

Informasjon om vann/avløp registrert på eiendommen

Målernummer	Stand	Dato	Avlesningstype
Ingen treff på vannmålere.			

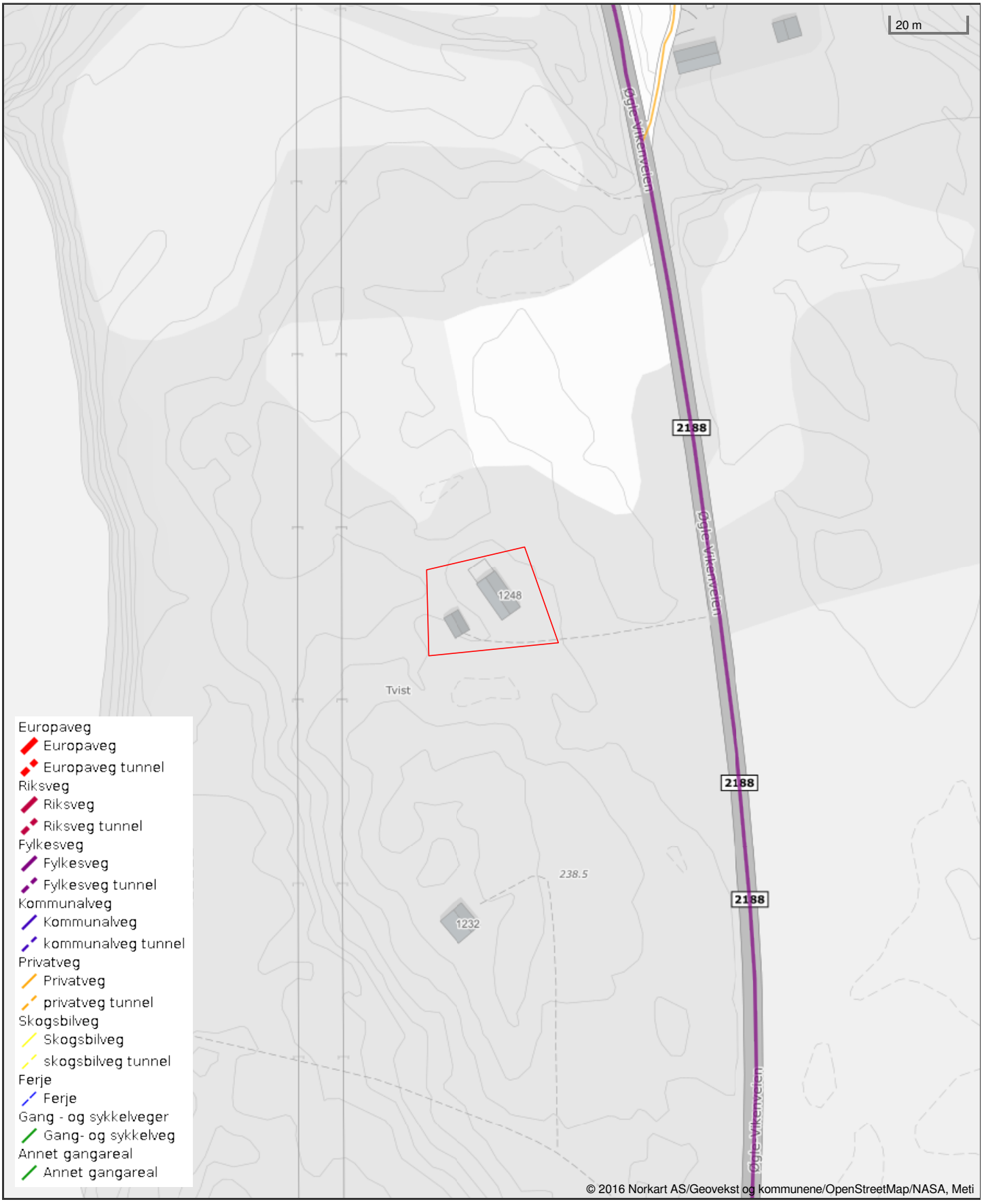
Offentlig vann	Nei
Offentlig avløp	Nei
Privat septikanlegg	Nei

FORBEHOLD VED UTLEVERING AV INFORMASJON I FORBINDELSE MED EIENDOMSFORESPØRSLER:

Det tas forbehold om riktigheten eller fullstendigheten av opplysningene i dette dokumentet. Det kan ikke rettes krav som følge av at disse opplysningene benyttes som grunnlag for beslutninger.

Utskriftsdato: 28.07.2025

Vegstatuskart for eiendom 3422 - 28/57//

Det tas forbehold om riktigheten eller fullstendigheten av opplysningene i dette dokumentet. Det kan ikke rettes krav som følge av at disse opplysningene benyttes som grunnlag for beslutninger.

Åmot kommune
Adresse: Torget 1, 2450 Rena
Telefon: 62 43 40 00

Utskriftsdato: 28.07.2025

Planopplysninger

EM §6-7 Oppdragstakerens undersøkelses- og opplysningsplikt Kilde: Åmot kommune

Kommunenr.	3422	**Gårdsnr.**	28	**Bruksnr.**	57	**Festenr.**		**Seksjonsnr.**	
Adresse	Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA								

Opplysningene omfatter gjeldende planer og pågående planarbeid for eiendommen. Nærmere opplysninger om den enkelte plan med dokumenter, mindre endringer, etc finnes på internett, se lenker under. Oppgitte delarealer viser planinformasjon på eiendommen.

Det tas forbehold om riktigheten eller fullstendigheten av opplysningene i dette dokumentet. Det kan ikke rettes krav som følge av at disse opplysningene benyttes som grunnlag for beslutninger.

Plantyper med treff

- Kommuneplaner
- Kommunedelplaner

Plantyper uten treff

- Kommuneplaner under arbeid
- Reguleringsplaner
- Reguleringsplaner over bakken
- Reguleringsplaner bunn
- Bebyggelsesplaner
- Bebyggelsesplaner under bakken
- Kommunedelplaner under arbeid
- Reguleringsplaner under bakken
- Reguleringsplaner under arbeid
- Reguleringsplaner under arbeid i nærheten
- Bebyggelsesplaner over bakken
- Midlertidige forbud

Kommuneplaner

Besøk kommunens hjemmeside for mer informasjon.

Id	20150300
Navn	Kommuneplan 2016 - 2030
Plantype	Kommuneplanens arealdel
Status	Endelig vedtatt arealplan
Ikrafttredelse	11.04.2018
Bestemmelser	- https://www.arealplaner.no/3422/dokumenter/674/2%20Bestemmelser.pdf
Delarealer	**Delareal** 748 m^2 **Arealbruk** Spredt boligbebyggelse,Nåværende **Områdenavn** LSB21
	Delareal 748 m^2 **KPHensynsonenavn** H320 **KPFare** Flomfare

Kommunedelplaner

Besøk kommunens hjemmeside for mer informasjon.

Id	20130500
Navn	Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø 2016 - 2030
Plantype	Kommunedelplan
Status	Endelig vedtatt arealplan
Ikrafttredelse	11.04.2018
Bestemmelser	- https://www.arealplaner.no/3422/dokumenter/677/1%20Kulturminneplan_201804.pdf

Kulturminnerapport

Eiendom	3422 28/57		
Utskriftsdato	28.07.2025	**Antall datasett**	4

Det tas forbehold om riktigheten eller fullstendigheten av opplysningene i dette dokumentet. Det kan ikke rettes krav som følge av at disse opplysningene benyttes som grunnlag for beslutninger.

0 Berørte datasett

Ingen datasett

4 Sjekkede, ikke berørte datasett

- Kulturminner - Kulturmiljøer
- Kulturminner - SEFRAK
- Kulturminner - Lokaliteter, Enkeltminner og Sikringssoner
- Kulturminner – Fredete bygninger

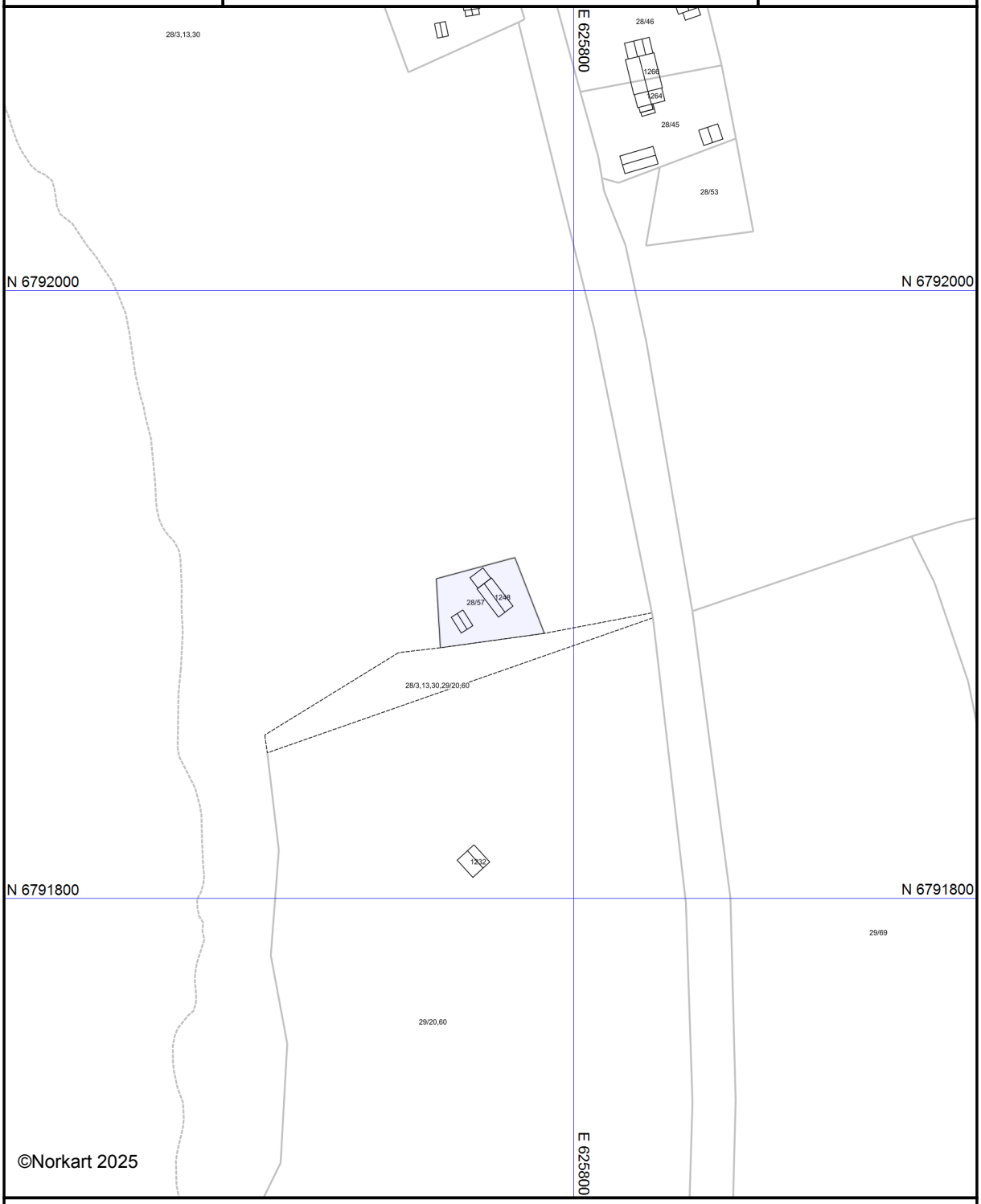
Åmot kommune

Kulturminneplan

Eiendom: 28/57
Adresse: Øgle-Vikenveien 1248
Utskriftsdato: 28.07.2025
Målestokk: 1:2000

N

UTM-32

Kartet er produsert fra kommunens beste digitale kartbaser for området og inneholder viktige opplysninger om eiendommen og området omkring.
Presentasjonen av informasjon er i samsvar med nasjonal standard.
Kartet kan inneholde feil, mangler eller avvik i forhold til kravene i oppgitt standard.
Kartet kan ikke benyttes til andre formål enn det formålet det er utlevert til uten samtykke fra kommunen jf. lov om åndsverk.

Tegnforklaring

Felles for kommuneplan PBL 1985 og 2008

Planområde

FERDIGATTEST

Bygningsloven av 18 juni 1965 § 93, fjr. § 99 nr. 1

Arbeidssted (adr.)			Registernr (Gnr/bnr/festenr) ev. parsellnr	
Øgle Viken, Rute 1003, 2450 Rena			Gnr. 28, bnr. 13	
Arbeidets art	**Bygningens art**	**Dato for søknad**	**Dato for vedtak (bygn.råd/-sjef)**	**Sak nr**
Tilbygg	Hytte	07.11.79	11.12.79	410/79
Byggherre		**Adresse**		**Tlf.**
Erling Paulsen		Nordrehovsgt. 32, OSLO 6		67 89 63
Anmelder		**Adresse**		**Tlf.**
Tore Stensrud		Ravnkollbakken 41, OSLO 9		25 36 75
Ansvarshavende		**Adresse**		**Tlf.**
Tore Stensrud		Ravnkollbakken 41, OSLO 9		25 36 75

Vi har besiktiget arbeidet i samsvar med bygningslovens § 99.

Det er ikke funnet noe som strider mot vilkårene for byggetillatelsen eller de gjeldende bestemmelser i bygningslovgivningen.

Bygningen eller deler av den må ikke tas i bruk til annet formål enn det byggetillatelsen (jfr. § 93) forutsetter. En slik bruksendring krever særskilt godkjenning.

Ev. merknader:

K 0 E W 4 / 33611620 Geomatikk
28/57 1979 271179 Ferdigattest 280

Sted og dato		Stempel	
Rena	28.07.81	Amot bygningsråd bygningssjefen	Underskrift

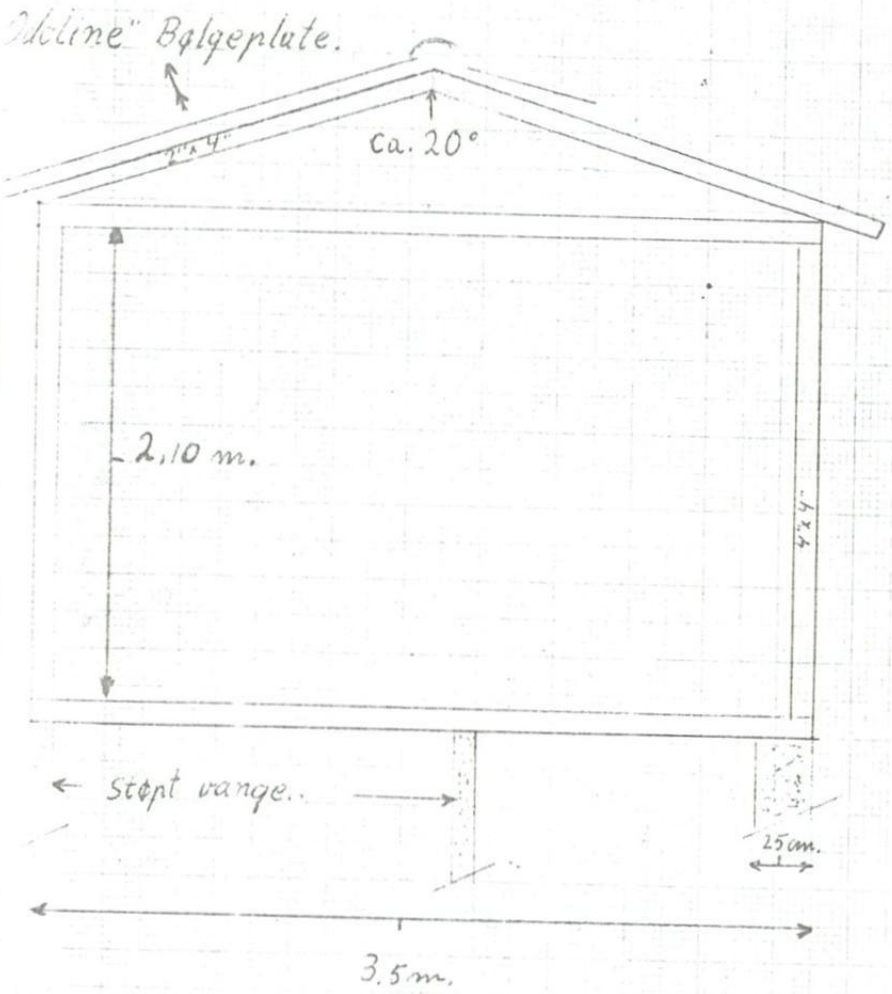
Sendes til

☐ Byggherre ☐ Anmelder ☐ Ansvarshavende ☐ Byggeløyvemyndighet ☐

Trykt på selvkopierende papir

Nr 2129 Forlag: Sem & Stenersen A/S, Oslo. 12 - 79

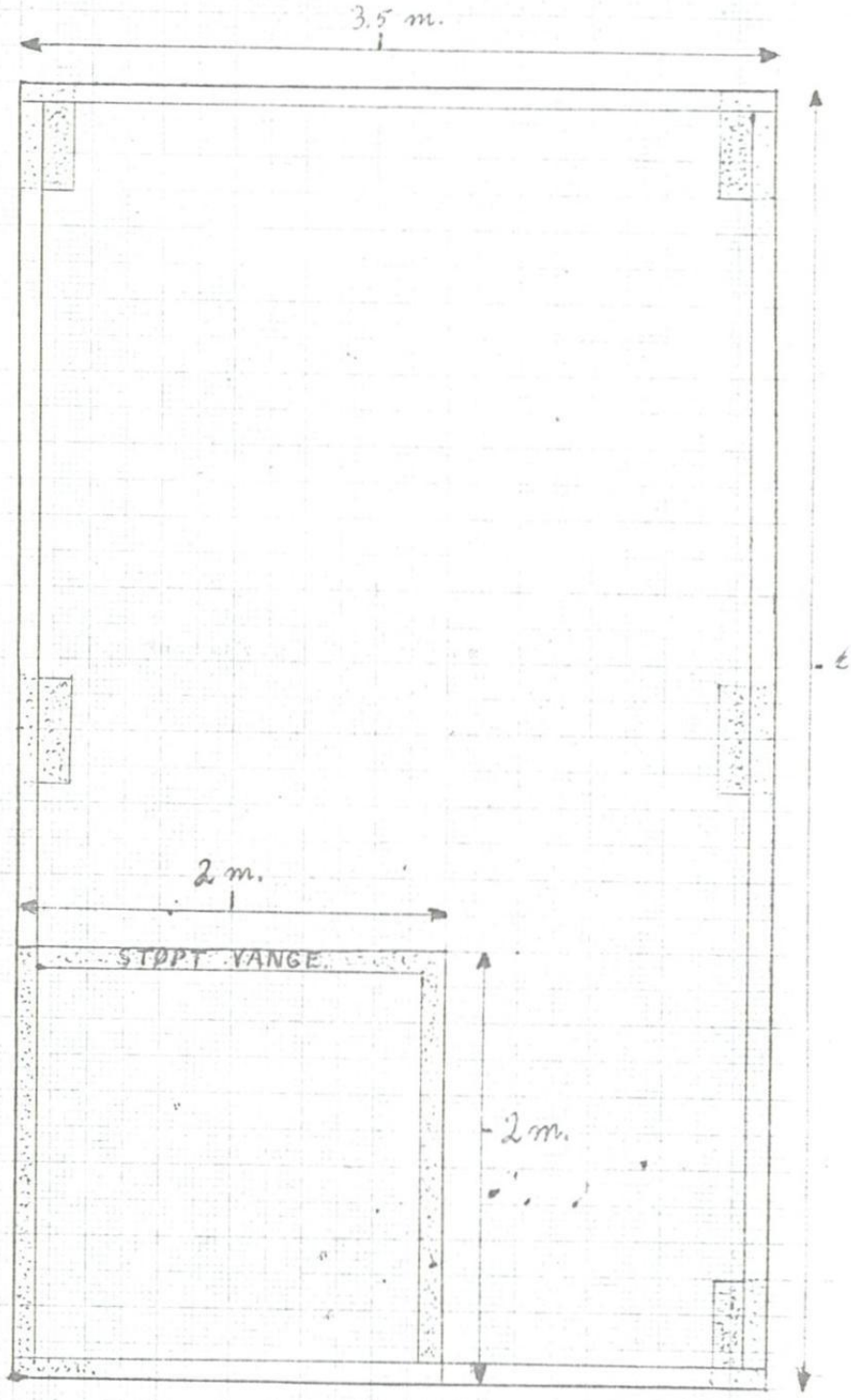
Sak nr.
Reg. nr.

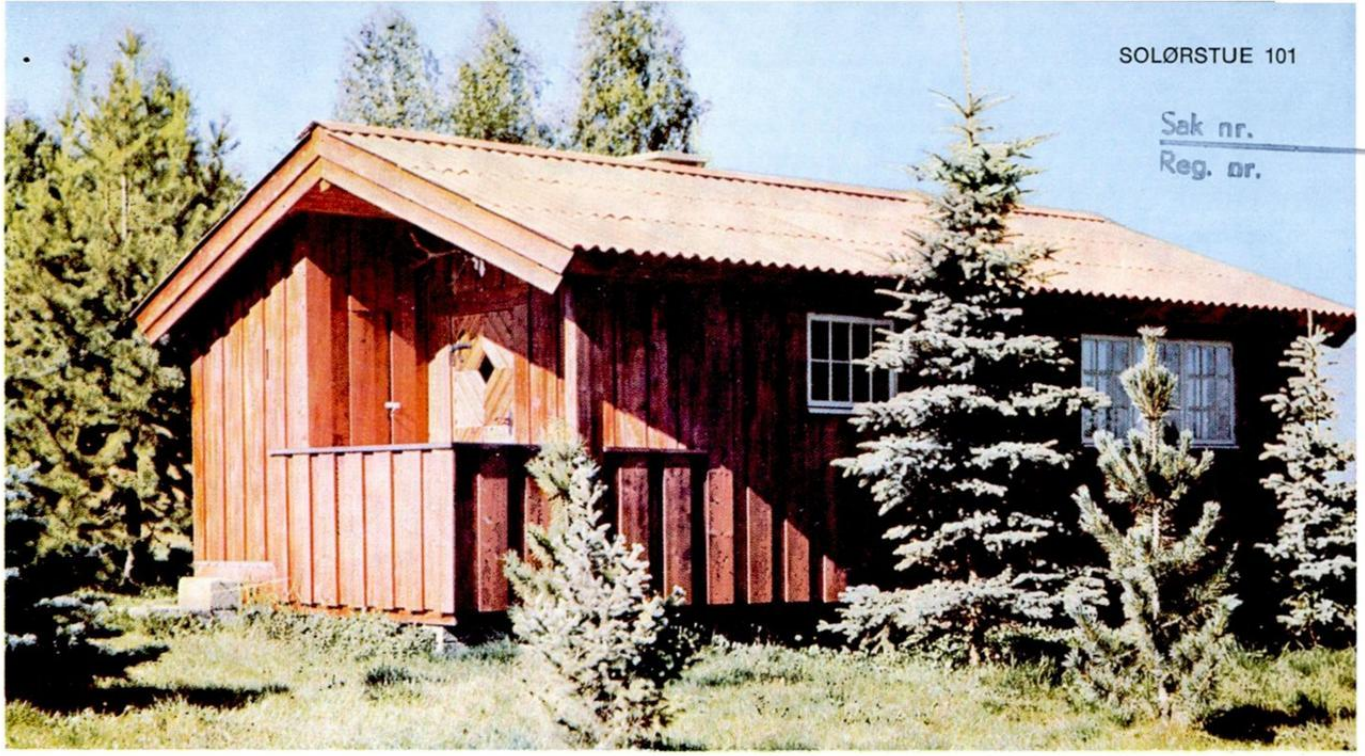

K0EW3/33611619 Geomatikk
28/57 1970 1970-11-23 Tegning 231

Uthus.
Tussebø.
Målestokk.
3 cm = 100 cm.
H. Paulsen 9/1-1970

Sak nr.
Reg. nr

SOLØRSTUE 101

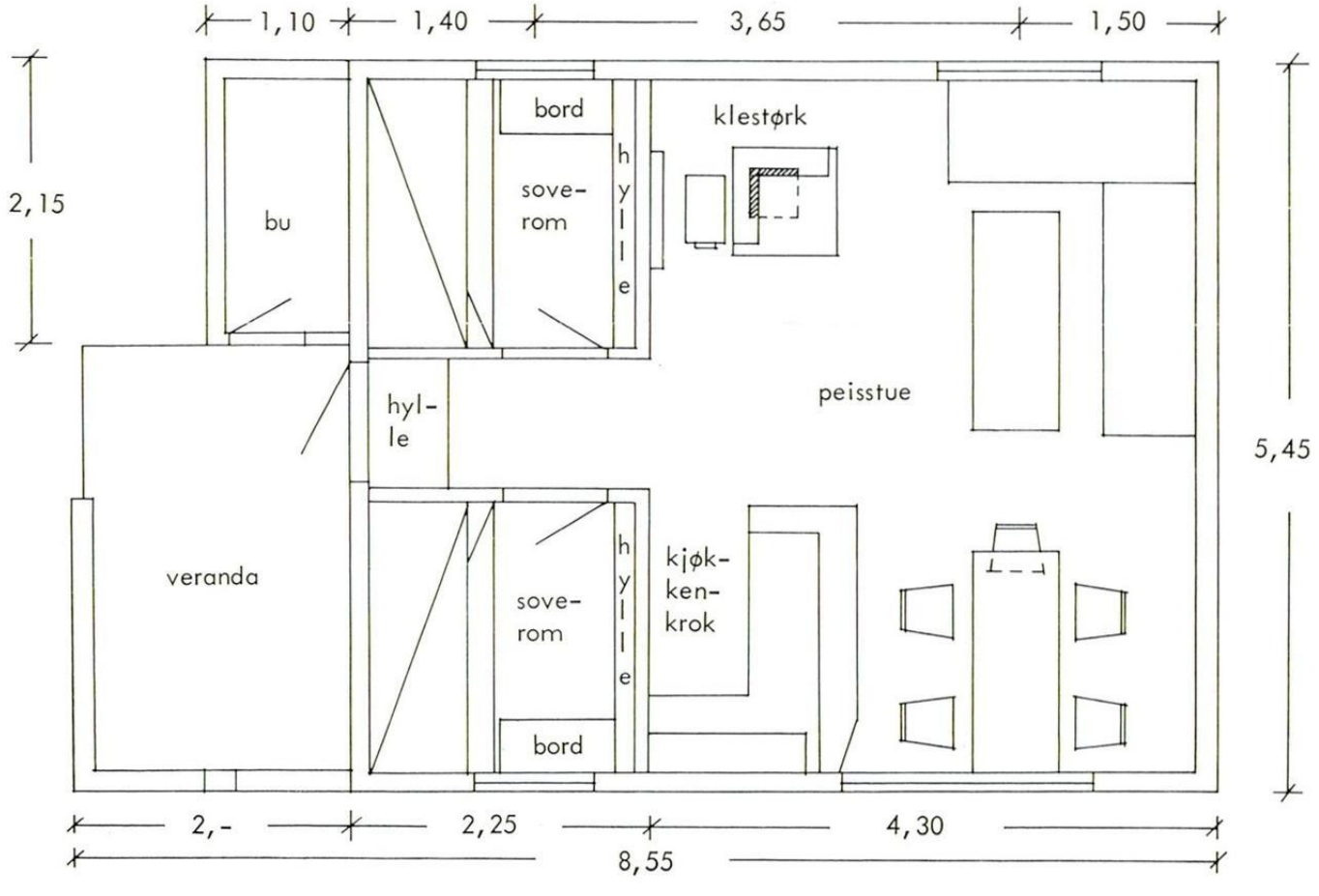
Sak nr.
Reg. nr.

K 0 E W 2 / 33611618 Geomatikk
28/57 1970 1970-11-23 Foto 231170

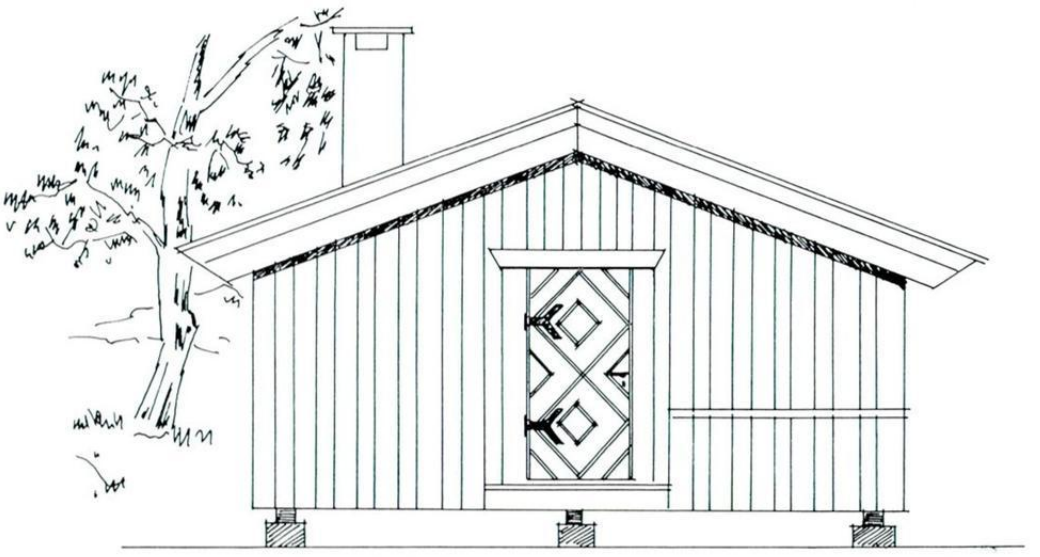
A/S SOLØR-BYGG

2290 VÅLER I SOLØR

TELEFON ELVERUM (064) 14110 - 14120

Grunnplan

Sett forfra med dør

BESKRIVELSE

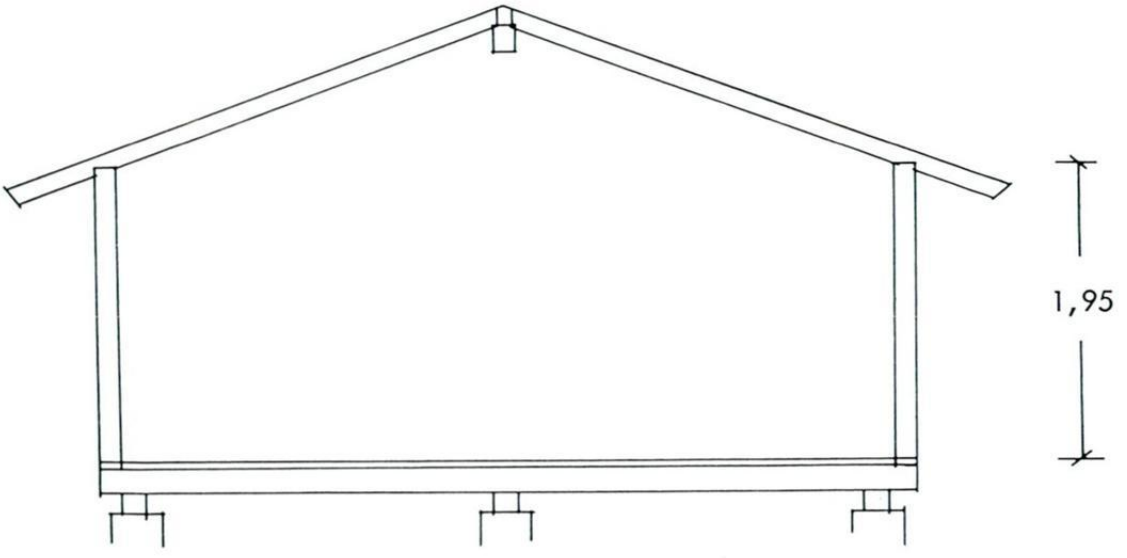
VEGG: Utvendig $^{7}/_{8}'' \times 8''$ tømmermannspanel, impregnert papp, 10 cm mineralullmatter og diffusjonstett papp. Innvendig $^{3}/_{4}''$x7″ Solørpanel (furu).

GULV: Stubbloft, impregnert papp, 10 cm stubbloftfilt og furu gulvbord.

TAK: Rød eller gråsort bølget eternitt, 10 cm mineralullmatter, diffusjonstett papp. Innvendig $^{3}/_{4}'' \times 5^{1}/_{2}''$ skyggepanel.

ISOLASJONEN tilfredsstiller alle krav til fullgodt vinterhus.

STUA leveres ferdig oppsatt med pillarer, pipe, peis, montert Jøtul-ovn nr. 602, kjøkkenbenk med oppvaskkum og utslagsvask, matskap og liten kjeller, 4 køyer, hyller og bord i soverom, hylle over inngangsdør og dobbelt glass i vinduer.

Snitt

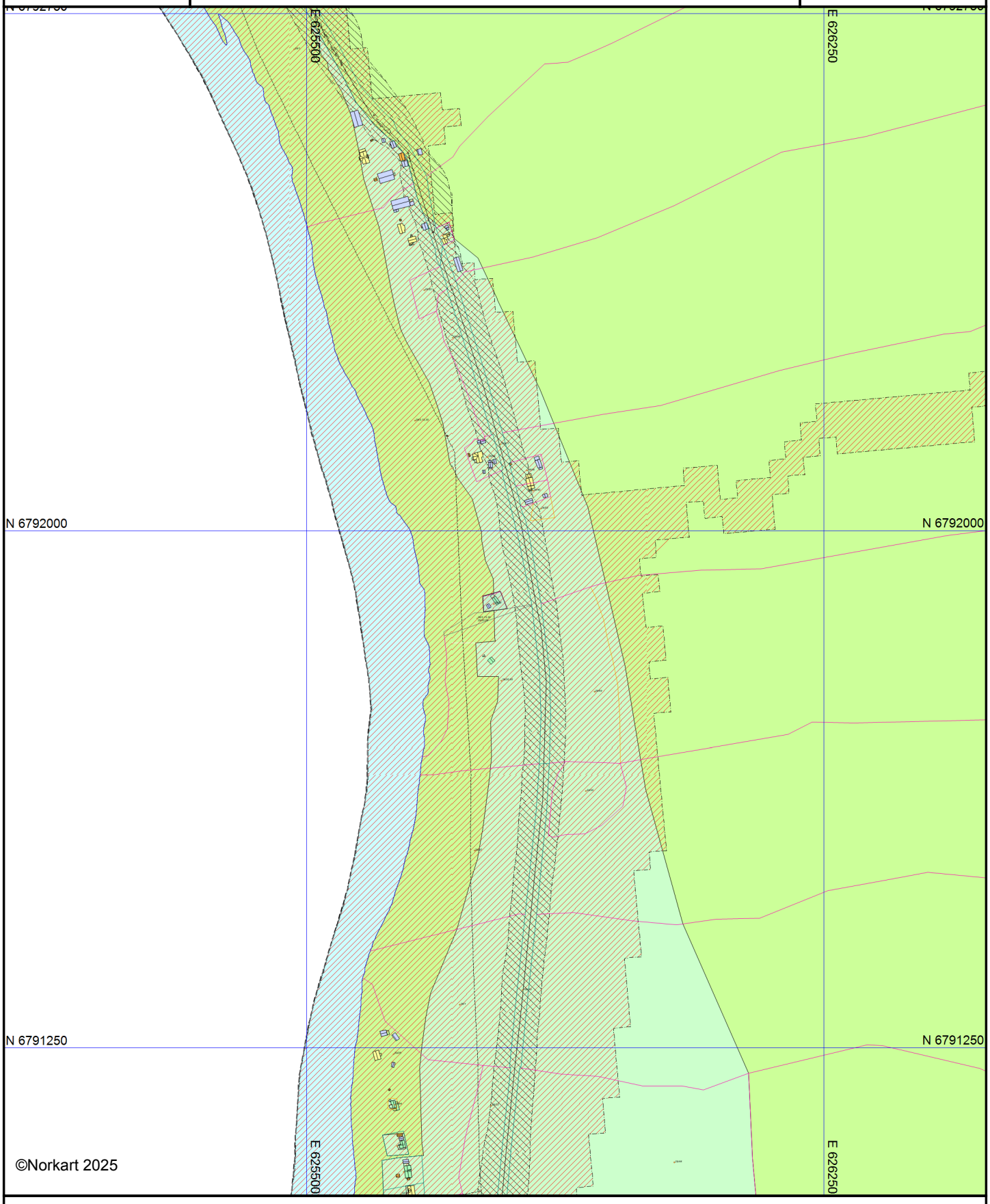
Åmot kommune

Kommuneplankart

Eiendom: 28/57
Adresse: Øgle-Vikenveien 1248
Utskriftsdato: 28.07.2025
Målestokk: 1:7500

N

UTM-32

©Norkart 2025

Kartet er produsert fra kommunens beste digitale kartbaser for området og inneholder viktige opplysninger om eiendommen og området omkring. Presentasjonen av informasjon er i samsvar med nasjonal standard. Kartet kan inneholde feil, mangler eller avvik i forhold til kravene i oppgitt standard.
Kartet kan ikke benyttes til andre formål enn det formålet det er utlevert til uten samtykke fra kommunen jf. lov om åndsverk.

Tegnforklaring

Matrikkelkart

- Grunneiendom
- Omtvistet grense
- Hjelpelinje fiktiv
- Hjelpelinje vannkant
- Grense <= 30 cm
- Grense < 500 cm
- Grense >= 500 cm

Kommuneplan/Kommunedelplan PBL 2008

- Faresone grense
- Faresone - Flomfare
- Støysonegrense
- Støysone - Rød sone iht. T-1442
- Støysone - Gul sone iht. T-1442
- LNFR-areal - nåværende
- LNFR-areal ,Spredt boligbebyggelse - nåværende
- LNFR-areal ,Spredt fritidsbebyggelse - nåværende
- Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsc
- Kraftledning - nåvårende

Felles for kommuneplan PBL 1985 og 2008

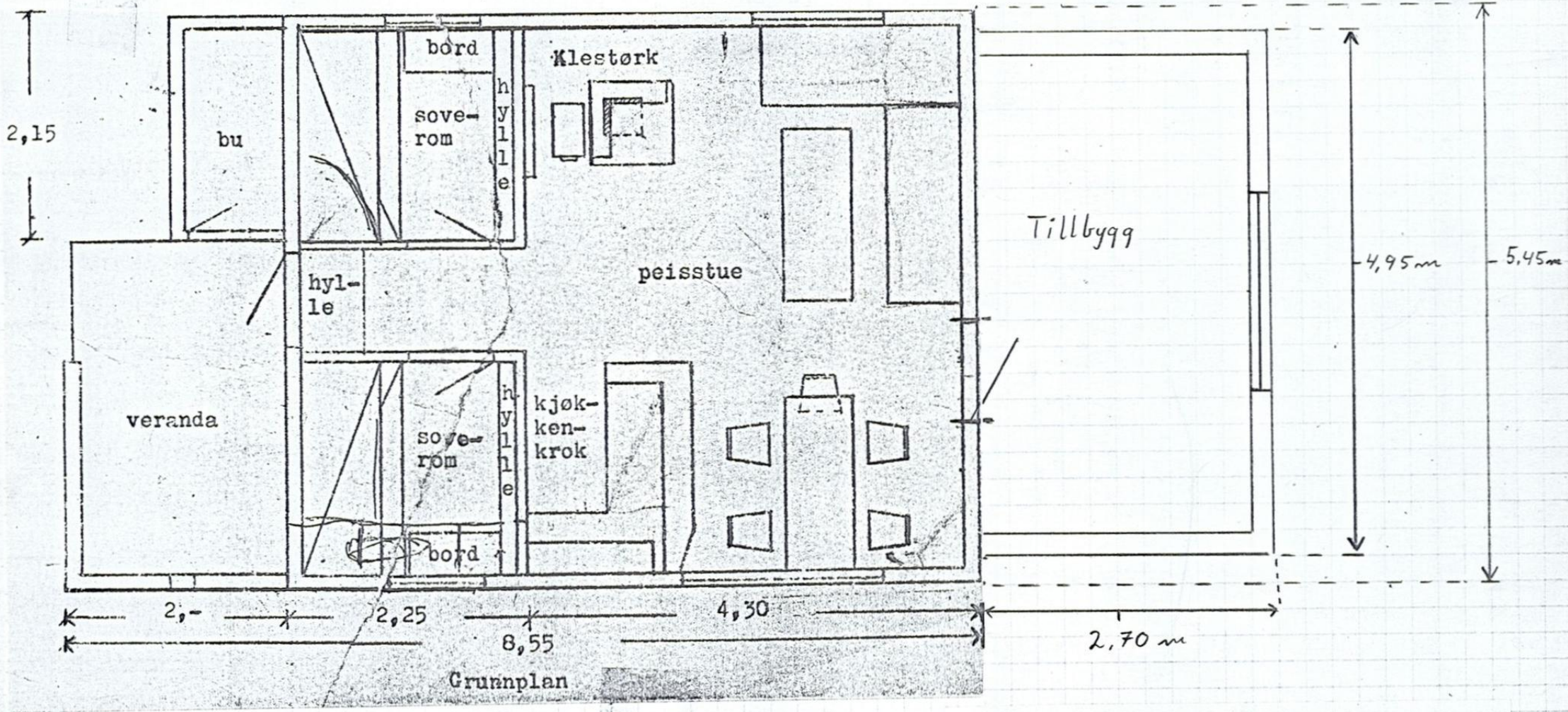
- Planområde
- Planens begrensning
- Grense for arealformål
- Hovedveg - nåværende

Bygninger

- Bygning, Boligbygg
- Bygning, Fritidsbygg
- Bygning, Andre bygg
- Bygning, uten Bygningspunkt

Bygninger

- Taksprang Bunn
- Bygning punkt
- Takriss
- Trapp inntil bygg, kant
- Veranda
- Mønelinje

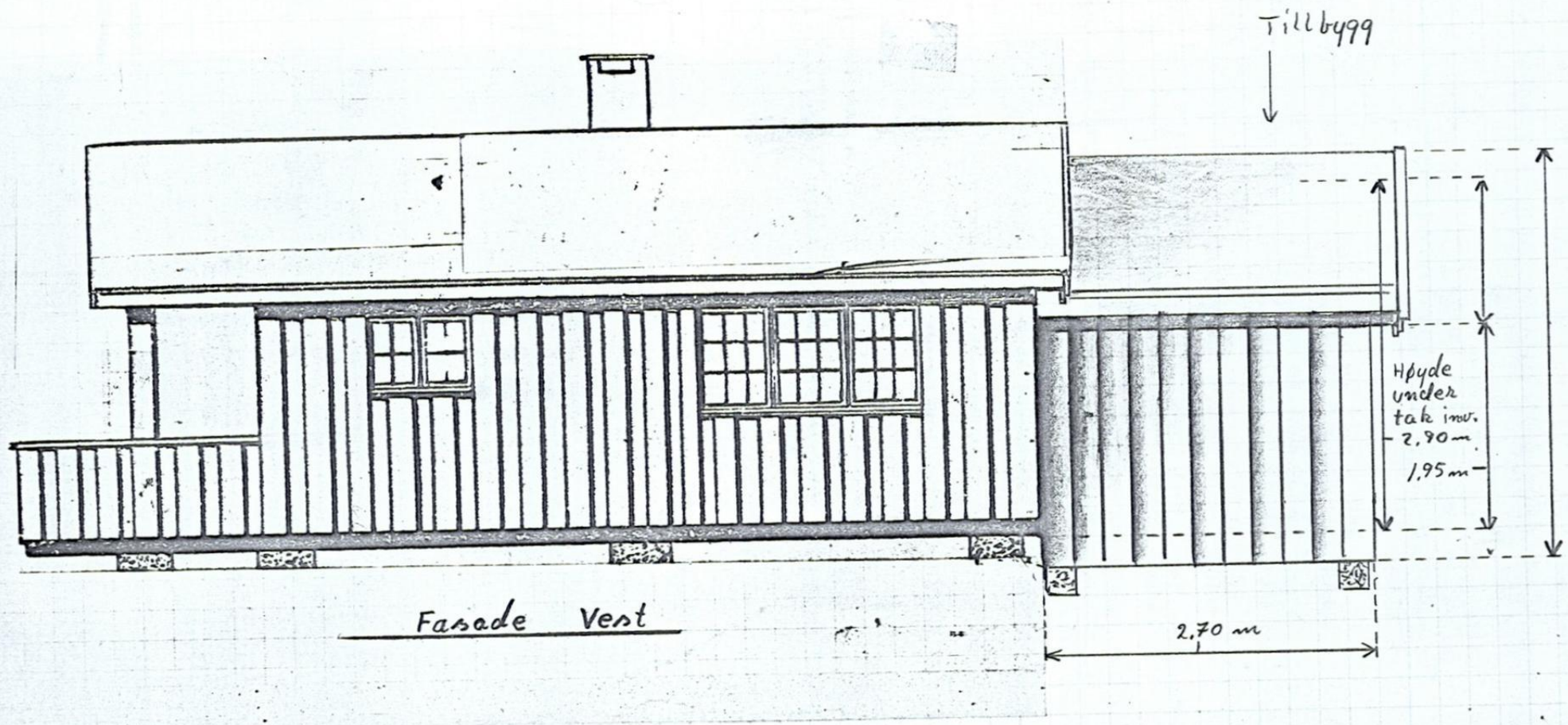

GRUNNPLAN: TILLBYGG TIL HYTTE "TUSSEBO"
I ÅMOT. G.nr. 28 B.nr. 13.
ÅGOT OG ERLING PAULSEN.
Adr. NORDREHOVS.GT. 32
OSLO 6.

MÅL: 2 : 100.

Tore Thunes

K0EW9/33611625 Geomatikk
28/57 1979 1979-11-27 Tegning 271

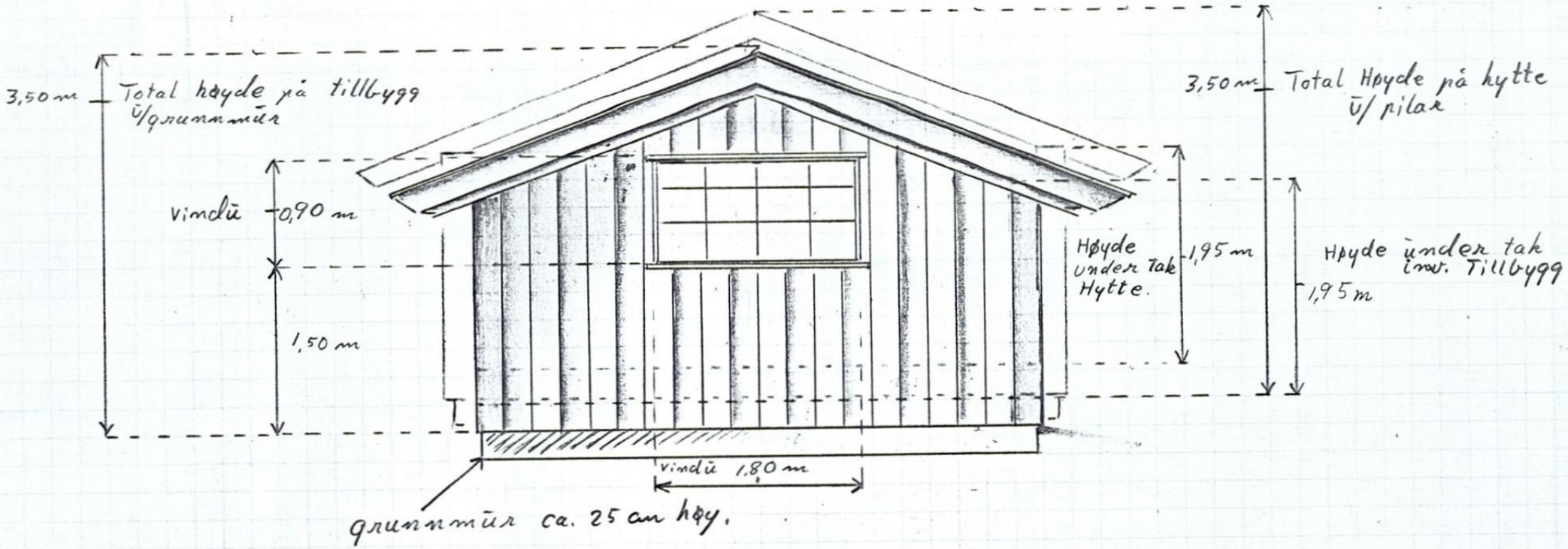

Fasade Vest

FASADE VEST: TILLBYGG TIL HYTTE "TUSSEBO"
I ÅMOT. G.nr. 28 B.nr. 13.
ÅGOT OG ERLING PAULSEN.
Adr. NORDREHOVS.GT. 32
OSLO 6.

MÅL: 2 : 100.

Tom Thomsen

Snitt Syd

SNITT SYD: TILLBYGG TIL HYTTE "TUSSEBO"
I ÅMOT. G.nr. 28 B.nr. 13
ÅGOT OG ERLING PAULSEN.
Adr. NORDREHOVS.GT. 32
OSLO 6.

MÅL: 2 : 100.

Geir Stensrud

Åmot Kommune
Vilje til vekst

Vedtatt av kommunestyret ……..

Bestemmelser og Retningslinjer

Kommuneplanens arealdel 2016-2030

Sak nr.: 35573
Dato: 21.12.2017

INNLEDNING

Kommuneplanens arealdel for Åmot består av følgende dokumenter:

- Planbeskrivelse.
- Temakart for friluftsliv, kulturminner, naturrisiko og støy, samt løypeplan.
- ROS
- Konsekvensutredning (KU).
- Kommuneplanbestemmelser.
- Arealplankart:
    - Hovedplankart.
    - Tematisk kartutsnitt - hensynssoner for naturrisiko.
    - Tematisk kartutsnitt – hensynssoner for støy.

Av disse dokumentene er det kommuneplanbestemmelsene og arealplankartet med tematiske kartutsnitt som har juridisk virkning. I tillegg til dette er temaet kulturminner- og kulturmiljø gjort gjeldende gjennom en egen, tematisk kommunedelplan. Kommunedelplanen for kulturminner er knyttet til kommuneplanens arealdel gjennom kommuneplanbestemmelse § 1.3.

Nevnte dokumenter skal til sammen angi hovedtrekkene i den fremtidige arealdisponeringen. De setter rammer og betingelser for både nye reguleringsplaner og for byggesaksbehandlingen, samt gir forutsigbarhet overfor innbyggere, grunneiere og utbyggere. Bestemmelsene og retningslinjene utfyller og utdyper forhold det ikke er mulig eller hensiktsmessig å framstille på kommuneplankartet.

Bestemmelser

Bestemmelsene er, sammen med kommuneplankartet for Åmot kommune, juridisk bindende. Rettsvirkningen følger av plan- og bygningsloven § 11-6 og innebærer at kommuneplanens arealdel fastsetter framtidig arealbruk og er bindende for søknadspliktige tiltak som nevnt i lovens § 1-6- Tiltak som ikke er i samsvar med bestemmelsene, må behandles som dispensasjon eller en planendring. Hjemmel for den enkelte bestemmelse er angitt med henvisning til plan- og bygningsloven (pbl).

I dette dokumentet er juridisk bindende bestemmelser vist i ramme.

Retningslinjer

Retningslinjene er ikke juridisk bindende, og gir derfor ikke direkte hjemmelsgrunnlag for vedtak. Retningslinjene utdyper hvordan det faktiske og rettslige planinnholdet er å forstå, og gir instrukser fra kommunestyret til administrasjonen og politiske utvalg om hvordan planen skal følges opp. Retningslinjer benyttes også der det er behov for å konkretisere ulike fagtema ved å gi overordnede føringer. Retningslinjene skal legges til grunn for arealplanlegging og ved søknad om tiltak, og vil i mange sammenhenger bli innarbeidet med rettsvirkning i etterfølgende reguleringsplaner.

Retningslinjene er i dette dokumentet skrevet i kursiv, og er ikke rammet inn.

Informasjon

Enkelte steder i plandokumentet er det gitt ren informasjon, i de fleste tilfeller om andre lover som har betydning for arealforvaltningen eller utdyping av et arealformål.

Informasjon er i dette dokumentet skrevet i vanlig tekst, og er ikke rammet inn.

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNLEDNING 1
Bestemmelser 1
Retningslinjer 1
Informasjon 1
INNHOLDSFORTEGNELSE 2
BESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER 3
§ 1 Generelle bestemmelser og retningslinjer 3
§ 1.1 Forholdet til eldre planer 3
§ 1.2 Plankrav 3
§ 1.3 Kulturminner og kulturmiljø 4
§ 1.4 Overvann og vannveier 4
§ 1.5 Støy 4
§ 1.6 Høyspenningsanlegg 5
§ 1.7 Motorferdsel i utmark 5
§ 2 Bebyggelse og anlegg 6
§ 2.1 Områder for ny boligbebyggelse 6
§ 2.2 Områder for ny fritidsbebyggelse 8
§ 2.3 Eksisterende bolig- og fritidsbebyggelse 11
§ 2.4 Kombinert bebyggelse og anlegg 12
§ 2.5 Fritids- og turistformål 12
§ 2.6 Næringsbebyggelse 13
§ 2.7 Råstoffutvinning 13
§ 3 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur 14
§ 3.1 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur 14
§ 4 Grønnstruktur 16
§ 4.1 Park 16
§ 4.1 Friområder 16
§ 5 Landbruks-, natur- og friluftsområder, LNF(R) 16
§ 5.1 Eksisterende, spredt bolig- og fritidsbebyggelse i LNF(R) 16
§ 5.2 Områder for ny, spredt bolig- og fritidsbebyggelse i LNF(R) 17
§ 5.3 Områder for ny, spredt næringsbebyggelse i LNF(R) 18
§ 6 Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone 19
§ 6.1 Områder langs vassdrag 19
§ 6.2 Varig verna vassdrag 20
§ 7 Hensynssoner 21
§ 7.1 Faresone ras- og skredfare 21
§ 7.2 Faresone flomfare 21
§ 7.3 Faresone skytebane 21
§ 7.4 Hensyn friluftsliv 22
§ 7.5 Hensyn bevaring naturmiljø 22
§ 7.6 Båndlegging etter lov om naturvern 24
§ 7.7 Gjennomføringssoner 24
§ 7.8 Videreføring av reguleringsplan 25
§ 7.9 Bestemmelsesområder 28
Vedlegg nr.1 - Særskilte retningslinjer for støy fra Forsvaret 29

BESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER

§ 1 Generelle bestemmelser og retningslinjer

§ 1.1 Forholdet til eldre planer (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.f)

Reguleringsplaner som fortsatt skal gjelde fremkommer av plankartet med hensynssone H910 jfr. reguleringsbestemmelse § 7.8.

I denne hensynssonen gjelder eldre reguleringsplan foran kommuneplanens arealdel ved motstrid mellom planene, men kommuneplanens bestemmelser, hensynssoner og retningslinjer supplerer eldre regulerings- og bebyggelsesplaner der det ikke er motstrid eller på tema hvor reguleringsplanen er taus.

Retningslinje:
Ved byggesaker innenfor områder med eldre gjeldende regulerings- og bebyggelsesplaner må tiltaket også vurderes opp mot kommuneplanens bestemmelser og retningslinjer og kommuneplanens hensynssoner. Eldre regulerings- og bebyggelsesplaner vil ofte måtte suppleres med kommuneplanens hensynssoner.

§ 1.2 Plankrav (pbl § 11-9 pkt.1)

For områder i kartet til kommuneplanens arealdel merket med ®, skal det utarbeides reguleringsplan før det kan iverksettes arbeid og tiltak som er søknadspliktige i henhold til plan- og bygningslovens § 20-1. Det samme gjelder for nye veger, samt gang- og sykkelveger, i plankartet.

Ved utarbeidelse av reguleringsplaner skal det gjøres rede for hvordan nyskapt trafikk påvirker nærmeste kryss med offentlig veg, atkomstforhold, trafikksikkerhet for alle trafikantgrupper, samt trafikkavvikling på omkringliggende veinett.

Ved planlegging av nye kombinerte områder for bebyggelse og anlegg i Åmot Vestfjell, BKB1 – BKB4, skal det utarbeides to helhetlige reguleringsplaner, en områdereguleringsplan for områdene nord for Skynna (BKB1 og BKB3) og en detaljreguleringsplan sør for Skynna (BKB2 og BKB4). Jfr. kommuneplanbestemmelse §§ 2.4 og 7.7.

For øvrige områder merket med ® skal det utarbeides detaljreguleringsplan.

For område B2 (Ilsåslia) skal det lages felles detaljreguleringsplan for nye og eksisterende boligområder, jfr. kommuneplanbestemmelse §7.7. Til detaljreguleringsarbeidet må det gjøres nødvendige utredninger av områdets egnethet for utbygging, blant annet i forhold til statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-SBAT).

Det skal utarbeides reguleringsplan for utvidelser av eksisterende områder for råstoffutvinning som er søknadspliktige etter plan- og bygningslovens § 20-1 første ledd pkt. k)

Retningslinjer for påfølgende reguleringsplanlegging:
Arealfigurene i arealplankartet er lagt inn på kartgrunnlag N 50. Figurene viser en overordnet avgrensing. Eksakt områdeavgrensing avklares gjennom reguleringsplan.

Målestokken i ny reguleringsplan bør vanligvis være 1:1000, men annen målestokk kan benyttes dersom det anses mer hensiktsmessig ut fra planens formål.

For enkelte nye byggeområder i planen er ikke arealbruken endelig avklart. Derfor vil det stilles krav om supplerende konsekvensutredning for disse områdene. Nødvendig utredningsnivå avklares i planprogram for regulering av det enkelte byggeområde.

§ 1.3 Kulturminner og kulturmiljø

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Åmot, bestående av plankart med juridisk bindende hensynssoner og tilhørende kommuneplanbestemmelser, gjelder ved siden av kommuneplanens arealdel.

Kommunedelplanens hensynssoner med tilhørende bestemmelser har tilsvarende virkning som kommuneplanens arealdel, jfr. pbl § 11-6.
I forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan for nye byggeområder må det påregnes kulturminneregistrering for å oppfylle undersøkelsesplikten i kulturminneloven.

§ 1.4 Overvann og vannveier (pbl §11-9 pkt. 3)

Overvannshåndtering og vannveier skal være dimensjonert for forventede økte nedbørsmengder og 200 års flom.

§ 1.5 Støy (pbl § 11-9 pkt. 6)

Ved etablering av ny bebyggelse skal grenseverdiene for støy i tabell 3 i T-1442/2016 («Retningslinjer for støy i arealplanleggingen») oppfylles. Tilsvarende må plagegrad for støy fra forsvarsaktivitet vurderes ved etableringer innenfor hensynssone H290, jf. retningslinjene til denne bestemmelsen. Ved plagegrad 40% eller mer kan søknad om byggetiltak avslås.

Retningslinjer for enkeltsaksbehandling:
Som en del av den juridisk bindende arealdelen er det utarbeidet et tematisk kartutsnitt for støy. Dette utsnittet er et hjelpemiddel for å vurdere nye tiltak i forhold til gjeldende støykrav. Utsnittet viser hensynssoner for rød sone (H210) og gul sone (H220), som er soner i henhold til støyretningslinjen.

I tillegg viser utsnittet hensynssone for andre støysoner (H290), som er basert på undersøkelser om plagegrad (2002). Dette i påvente av oppdaterte støyberegninger for hele forsvarets område, dvs. også regionfelt Østlandet. Plagegrad 40% sammenfaller i hovedsak med rød støysone.

Hvilke tiltak som kan tillates innenfor henholdsvis rød og gul støysone, og hvilke avbøtende tiltak som eventuelt kan gjøres, framgår av enhver tid gjeldende støyretningslinje.

Hvilke tiltak som kan tillates innenfor støysone (H290) framgår av retningslinjer videreført fra gjeldende kommuneplan, jfr. vedlegg nr.1-Særskilte retningslinjer for støy, bakerst i bestemmelsene.

§ 1.6 Høyspenningsanlegg (pbl § 11-8, tredje legg pkt.a)

Innenfor faresone høyspenningsanlegg tillates ikke etablert bebyggelse for varig opphold. Etablering av ny bebyggelse skal avklares med eier av anlegget.

Retningslinjer for enkeltsaksbehandling:
Magnetfeltnivå varierer med spenningsnivå og strømstyrke. Skal det bygges nær høyspenningsanlegg bør det utføres beregninger av forventede magnetfeltnivå.
«Nær høyspenningsanlegg» vil eksempelvis være 100 m avstand i forhold til ledning med 300 kilovolt og 20 m i forhold til spenningsnivå på 22 kilovolt.

§ 1.7 Motorferdsel i utmark

Følgende gjelder for behandling av motorferdsel i utmark i Åmot kommune:

- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven), LOV-1977-06-10-82, med senere endringer
- Nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag, FOR-2015-07-14-898, eller nyere
- Forskrift om bruk av motorfartøyer og luftfartøyer i vassdrag/utmark m.m., og delegering av myndighet for tillatelser, Åmot kommune, Hedmark. (FOR-1989-04-06-4641, eller nyere)

Forskrifter tilhørende naturreservat i Åmot, jf. Bestemmelse §.7.9

Retningslinjer for saksbehandling etter motorferdselloven:
Ved behandling av dispensasjoner skal kommuneplanen og kjente natur- og friluftlivshensyn legges til grunn. Dette grunnlaget skal være førende for hvor motorferdsel i utmark ikke kan foregå.

Sårbare områder bør skjermes for motorisert ferdsel i utmark.

All kjøring med snøscooter bør være avsluttet senest 25. april. Unntaket blir Hemmeldalen naturreservat, som har egen forskrift med tilhørende forvaltningsplan som regulerer motorferdsel i dette området. Kjøringen skal, så langt det er mulig, foregå langs ubrøytede veger, og/eller etter faste traséer.

§ 2 Bebyggelse og anlegg

§ 2.1 Områder for ny boligbebyggelse (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Krav til rekkefølge for utbygging (pbl § 11-9 pkt.4)
Nye områder for boligbebyggelse (B1 og B2) kan ikke bygges ut før nødvendig infrastruktur (atkomstvei, vannforsyning, avløpsløsning, elektrisitetsforsyning, bredbånd, samt felles lekeplasser og uteoppholdsareal, o.l.) er sikret etablert i reguleringsplan og eventuelt gjennom utbyggingsavtale. Samme krav gjelder for eksisterende, men ikke ferdig utbygde boligområder.

For nytt boligområde B2 (Ilsåslia) er det i tillegg krav om at det må etableres nytt kryss mellom fv.535 og fv.215, samt ny gang- og sykkelveg langs fv.535, før utbygging kan finne sted.

Infrastruktur - vei, vann, avløp, m.m. (pbl § 11-9 pkt.3)
Nye atkomstveier skal dimensjoneres for brann- og redningsvesenets utrykningskjøretøy. Vannforsyning skal dimensjoneres for krav til slokkevann med tilstrekkelig antall brannkummer / hydranter.

Framføring av elektrisitet, telefon, TV mm innenfor eksisterende eller nye byggeområder skal skje med jordkabel både for høyspent og fordelingsnett.

Direkte adkomst fra tomteareal til samleveg med stor trafikkbelastning, dvs. mer enn 1000 ÅDT (års-døgn-trafikk), skal unngås.

Det skal utarbeides vann- og avløpsplan (VA-plan) som en del av detaljreguleringen.

Utbyggingsvolum, funksjonskrav og krav til påfølgende regulering (pbl § 11-9 pkt.5 og pkt.8)

Bebyggelsen
Reguleringsplanen skal angi arealbruk, utnyttelsesgrad, bygningshøyder, bygningsform, adkomst og avstand til nabogrense og/eller byggegrenser/byggelinjer. Reguleringsplanen skal også angi takvinkel, taktekking og utvendige farger i samsvar med fargekart nedfelt i estetisk veileder.

Hensyn til landskapsvirkning, terrenginngrep og lokalklima skal inngå som premiss ved utarbeidelse av planforslag.

For nytt boligområde B2 (Ilsåslia) skal det gjøres en særlig landskapsvurdering i reguleringsplanen.

Parkering
For eneboliger skal det avsettes minst 2 p-plass på egen tomt. For rekkehusbebyggelse og mindre leiligheter beregnes 1,5 p-plass pr. boenhet på egen tomt. Der ikke annet er bestemt i kommuneplan eller reguleringsplan skal det for næringsbygg beregnes 1 p-plass pr. 50 m2 (BRA) på egen tomt.

Uteoppholdsarealer på egen tomt

Det skal avsettes minimum:

- min. 300 m^2 pr. boenhet for frittliggende eneboliger
- min. 150 m^2 pr. boenhet for frittliggende tomannsboliger.
- For hybelleilighet (1-roms boenhet) kreves et tillegg på min. 100 m2.
- min. 150 m2 pr. boenhet ved fortetting som omfatter 3 hus eller mer
- min. 40 m2 pr. boenhet i områder for konsentrert småhusbebyggelse

Arealet skal avsettes på tomta bygningen ligger på. Parkeringsareal (minimum 18 m^2 for hver bilplass inkl. garasje), overdekte terrasser og areal brattere enn 1:3 skal ikke regnes inn som del av uteoppholdsarealet.

Felles lekeplasser, areal – og avstandskrav

Ved etablering av 5 boenheter eller flere skal det også etableres en nærlekeplass på minimum 200 m^2. Maksimal gangavstand mellom boligene og nærlekeplassen er 100 m.

Ved etablering av 20 boenheter eller flere skal det også etableres en kvartalslekeplass på minimum 1000 m^2. Maksimal gangavstand mellom boligene og kvartalslekeplassen er 200 meter.

Felles lekeplasser - kvalitetskrav

Innenfor boligområdene skal det være arealer der barn i ulike aldersgrupper, og i samhandling med voksne, kan skape sitt eget lekemiljø på ulike årstider. Slike arealer skal være sikret mot støy, trafikkfare og annen helsefare.

Leke og uteoppholdsarealer skal ha tilfredsstillende støyforhold (maks 55 dBA), ha en sentral plassering i forhold til boligenes atkomstsone, og om mulig ligge i tilknytning til øvrig grøntstruktur. Lekeplassene skal ha solrik beliggenhet og være skjermet for sterk vind, forurensning, sterke elektromagnetiske felt og trafikkfare.

Lekeplassene skal planlegges samtidig med den øvrige utbyggingen og opparbeides og ferdigstilles før den første boenheten tas i bruk.

Retningslinjer for miljøkvalitet:

Ved ny boligbygging skal man så langt det er gjennomførbart legge opp til miljøvennlige løsninger når det gjelder klima, materialbruk, energibruk og lokale ressurser. I større utbyggingsområder skal det vurderes å tilrettelegge for fjernvarme eller annen miljøvennlig energiforsyning.

§ 2.2 Områder for ny fritidsbebyggelse (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Krav til rekkefølge for utbygging (pbl § 11-9 pkt.4)
Nye områder for fritidsbebyggelse (BFB1 – BFB6) kan ikke bygges ut før det er sikret etablert nødvendig infrastruktur i henhold til valgt standard, jfr. bestemmelse § 2.1. Samme krav gjelder for eksisterende, ikke regulerte hytteområder videreført fra tidligere kommuneplan.

Infrastruktur - vei, vann, m.m. (pbl § 11-9 pkt.3)
Nye atkomstveier skal dimensjoneres for brann- og redningsvesenets utrykningskjøretøy. Vannforsyning skal dimensjoneres for krav til slokkevann med tilstrekkelig antall brannkummer / hydranter.

Ved utbygging av område BFB3 (Furutangen) skal anleggstrafikk kanaliseres utenom eksisterende hytteområde. Løsninger for anleggstrafikk konkretiseres gjennom reguleringsplanen.

Framføring av elektrisitet, telefon, TV mm innenfor eksisterende eller nye byggeområder skal skje med jordkabel både for høyspent og fordelingsnett.

Direkte adkomst fra tomteareal til samleveg med stor trafikkbelastning, dvs. mer enn 1000 ÅDT (års-døgn-trafikk), skal unngås.

Utbyggingsvolum, funksjonskrav og krav til påfølgende regulering (pbl § 11-9 pkt.5 og pkt.8)
Reguleringsplanen skal angi arealbruk, utnyttelsesgrad, bygningshøyder, bygningsform, adkomst og avstand til nabogrense og/eller byggegrenser/byggelinjer. Reguleringsplanen skal også angi takvinkel, taktekking og utvendige farger i samsvar med fargekart nedfelt i estetisk veileder.

Hensyn til landskapsvirkning, terrenginngrep og lokalklima skal inngå som premiss ved utarbeidelse av planforslag.

Som grunnlag for utarbeidelse av reguleringsplaner skal eksisterende stier og løyper registreres. Friluftsliv og ferdsel skal inngå som premiss ved utarbeidelse av planforslag.

Retningslinjer for miljøkvalitet:
Ved bygging av nye fritidsboliger skal man så langt det er gjennomførbart legge opp til miljøvennlige løsninger når det gjelder klima, materialbruk, energibruk og lokale ressurser. I større utbyggingsområder skal det vurderes å tilrettelegge for fjernvarme eller annen miljøvennlig energiforsyning.

§ 2.2.1 Standard for fritidsbebyggelse (pbl § 11-9 pkt.3 og pkt.5)

Ved utarbeidelse av reguleringsplaner skal det for hvert enkelt utbyggingsområde gjøres konkrete vurderinger av hvilken bygningsmessig og sanitærteknisk standard det skal legges opp til. Dette ut fra områdets beliggenhet, egnethet og tåleevne.

Følgende standarder er maksimalrammer for hver områdekategori, og gir et veiledende utgangspunkt for vurderingene:

Høy standard

For fritidsbebyggelse med høy standard er maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt BYA=25 %, men likevel ikke høyere enn totalt BYA=230m^2.

Det skal anlegges atkomstveg fram til hver fritidsbolig. Parkeringsareal inngår i beregning av % BYA, og det skal beregnes 18 m2 pr parkeringsplass. Det skal opparbeides 2 parkerings-plasser per boenhet.

Maksimalt 3 bygninger pr. tomt, derav maksimalt to boenheter.
- Sidebygning skal ikke overstige BRA = 50 m2.
- Platting eller terrasse med rekkverk skal ikke overstige 50m2.
- Maksimal mønehøyde: Hovedbygning 7,0 m – sidebygning 5,0 m.
- Maksimal gesimshøyde: Hovedbygning 5,5 m – sidebygning 3,3m.

Fritidsboliger med høy standard skal ha innlagt strøm, samt tilknyttes godkjent privat eller kommunalt vann- og avløpsanlegg. Det skal utarbeides vann- og avløpsplan (VA-plan) som en del av detaljreguleringen.

Mellomstandard

For fritidsbebyggelse med mellomstandard er maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt BYA=20 %, men likevel ikke høyere enn totalt BYA=150m^2.

Det kan anlegges atkomstveg fram til hver hytte. Parkeringsareal inngår da i beregning av % BYA, og det skal beregnes 18 m2 pr parkeringsplass. Det skal opparbeides 2 parkeringsplasser per tomt.

Maksimalt 3 bygninger pr. tomt, derav maksimalt en boenhet.
- Sidebygning skal ikke overstige BRA = 40 m2.
- Platting eller terrasse med rekkverk skal ikke overstige 30m2.
- Maksimal mønehøyde: Hovedbygning 5,0 m – sidebygning 4,0 m.
- Maksimal gesimshøyde: Hovedbygning 3,3 m – sidebygning 2,7m.

For fritidsboliger med mellomstandard tillates innlagt vann og avløp. Det skal utarbeides vann- og avløpsplan (VA-plan) som en del av detaljreguleringen.

Lav standard

For fritidsbebyggelse med lav standard er maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt BYA=15 %, men likevel ikke høyere enn totalt BYA=100m^2.

Det kan anlegges atkomstveg fram til hver fritidsbolig. Parkeringsareal inngår da i beregning av % BYA, og det skal beregnes 18 m2 pr parkeringsplass. Det bør opparbeides 1 parkeringsplass per tomt. Parkering kan skje på felles parkeringsplass eller på mindre parkeringslommer ved samleveg.

Maksimalt 2 bygninger pr. tomt, derav maksimalt en boenhet.

- Sidebygning skal ikke overstige BRA = 30 m2.
- Platting eller terrasse med rekkverk skal ikke overstige 30m2.
- Maksimal mønehøyde: Hovedbygning 4,6 m – sidebygning 4,0 m.
- Maksimal gesimshøyde: Hovedbygning 3,1 m – sidebygning 2,7m.

Innlagt vann tillates ikke.

§ 2.3 Eksisterende bolig- og fritidsbebyggelse (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Arbeid og tiltak på eksisterende og bebygde bolig- og fritidseiendommer innenfor områder avsatt til bebyggelse og anlegg, hvor det ikke er satt krav om utarbeidelse av reguleringsplan (§1.2), kan tillates innenfor følgende rammer og skal være i samsvar med retningslinjer tilknyttet denne bestemmelsen (§2.3) uten utarbeidelse av reguleringsplan:

Bolig:
Maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt er BYA=30 %, men likevel ikke høyere enn totalt BYA=350m^2.

Det tillates inntil 4 bygg pr. tomt.

Maksimal tillatt størrelse for frittliggende sidebygning (anneks, uthus, garasje) er BYA=70 m^2. For slike bygninger er maksimal gesimshøyde 3,5 meter og maksimal mønehøyde 5,5 meter, målt fra gjennomsnittlig planert terreng.

Fritidsbolig:
Maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt er BYA= 150 m2.

Det tillates inntil 3 bygg pr. tomt.

Maksimal tillatt størrelse for frittliggende sidebygning (anneks, uthus, garasje) er BYA=30 m^2.

Retningslinjer for enkeltsaksbehandling:

a) Tiltak skal ikke medføre uakseptabel risiko for skade, og skal vurderes i forhold til fare for flom, ras, skred, trafikksikkerhet og øvrige tema som kan representere fare.

b) Tiltak skal ikke komme i konflikt med friluftsinteresser, løypetraseer eller grønnstruktur.

c) Tiltak skal tilpasses stedlig landskap og kulturmiljø. Form, størrelse, dimensjoner og materialbruk skal harmonere med omgivelsene, og ta hensyn til lokal byggeskikk.

d) Planeringer og fyllinger skal ha en etterbehandling med stedbunden vekstjord og vegetasjon.

e) For fritidsbebyggelse skal det benyttes neddempede og fortrinnsvis mørke farger (jordfarger). Eventuell oppbygd terrasse og rekkverk skal være i bygningens hovedfarge.

§ 2.4 Kombinert bebyggelse og anlegg (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

BKB1 og BKB2 omfatter en kombinasjon av formålene fritidsbebyggelse og fritids- og turistformål. Arealbruk og antall enheter avklares gjennom områdereguleringsplan for område BKB1 og BKB3 og detaljreguleringsplan for område BKB2 og BKB4 (jf.§§ 1.2 og 7.7).

BKB3 og BKB4 omfatter en kombinasjon av formålene infiltrasjonsanlegg og massetak for Skramstadsætra og Engulvsfjellet. Arealbruk skal avklares gjennom reguleringsplaner.

Krav til rekkefølge for utbygging (pbl § 11-9 pkt.4)
Kombinerte områder for bebyggelse og anlegg (BKB1 – BKB4) kan ikke bygges ut før det er sikret etablert nødvendig infrastruktur for eksempel i form av atkomstvei, vannforsyning, avløpsløsning og elektrisitetsforsyning, jfr. bestemmelse § 2.1.

Miljøkvalitet (pbl § 11-9 pkt.6)
Ved utarbeidelse av helhetlig områdereguleringsplan for BKB1-4 skal villreinplan for Rondane (Regional plan for Rondane – Sølnkletten, godkjent av Miljøverndepartementet 17.09.2013) være førende. Det skal tas hensyn til villrein. Det er krav om avbøtende tiltak og kanalisering av ferdsel og annen aktivitet. Dette for å dempe ferdsel og aktivitet inn i nasjonalt villreinområde.

For områdene BKB1-4 er det krav om felles planlegging, herunder krav om felles vann og avløpsløsninger (jfr. reguleringsbestemmelse § 7.7).

§ 2.5 Fritids- og turistformål (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Områder for fritids- og turistformål omfatter bygninger og anlegg for turistbedrifter og fritidsbebyggelse som hytter eller leiligheter for salg og utleie, campingplasser og kommersielle leirsteder samt hoteller, pensjonater og andre overnattingssteder. For eksisterende områder, som ikke er tatt i bruk til fritids- og turistformål, skal arealbruken avklares gjennom reguleringsplan (jfr. bestemmelse § 1.2)

Krav til rekkefølge for utbygging (pbl § 11-9 pkt.4)
Områder for fritids- og turistformål kan ikke bygges ut før det er sikret etablert nødvendig infrastruktur i form av atkomstvei, vannforsyning, avløpsløsning, elektrisitetsforsyning og bredbånd, jfr. bestemmelse § 2.1.

Retningslinjer for miljøkvalitet:
Ved ny utbygging skal man så langt det er gjennomførbart legge opp til miljøvennlige løsninger når det gjelder klima, materialbruk, energibruk og lokale ressurser. I større utbyggingsområder skal det vurderes å tilrettelegge for fjernvarme eller annen miljøvennlig energiforsyning.

§ 2.6 Næringsbebyggelse (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Krav til rekkefølge for utbygging (pbl § 11-9 pkt.4)
Nytt område for næringsbebyggelse (BN1) kan ikke bygges ut før det er sikret etablert nødvendig infrastruktur i form av atkomstvei, vannforsyning, avløpsløsning og elektrisitetsforsyning jfr. bestemmelse § 2.1. Samme krav gjelder for eksisterende, men ikke ferdig utbygde områder for næringsbebyggelse.

Infrastruktur - vei, vann, avløp, m.m. (pbl § 11-9 pkt.3)
Nye atkomstveier skal dimensjoneres for brann- og redningsvesenets utrykningskjøretøy. Vannforsyning skal dimensjoneres for krav til slokkevann med tilstrekkelig antall brannkummer / hydranter.

Utbyggingsvolum, funksjonskrav og krav til påfølgende regulering (pbl § 11-9 pkt.5 og pkt.8)
Reguleringsplanen skal angi arealbruk, utnyttelsesgrad, bygningshøyder, bygningsform, adkomst og avstand til nabogrense og/eller byggegrenser/byggelinjer.

Område BN1 kan benyttes til småindustri, lager og kontor. På grunn av områdets nærhet til sentrum og boligområder tillates ikke virksomhet som i for stor grad medfører støy, støv, lukt, eller på annen måte er skjemmende for nærområdet. Hvilken type virksomhet som kan aksepteres konkretiserer nærmere gjennom reguleringsplan. Det tillates ingen former for handelsvirksomhet på området; dette gjelder både detaljvarehandel og plasskrevende varehandel.

§ 2.7 Råstoffutvinning (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Områder for råstoffutvinning omfatter eksisterende og nye områder for grus- og steinuttak for kommersielt salg. Områder for råstoffutvinning omfatter ikke uttak for grunneiers husbehov i jord- og skogbruk, som går inn under arbeid og tiltak i tråd med LNF-formålet og stedbunden næring.

For nytt masseuttaksområde BRU1 er det stilt krav om reguleringsplan, jfr. kommuneplanbestemmelse § 1.2. Det samme gjelder søknadspliktige utvidelser av eksisterende masseuttak. For øvrig vises til sist gjeldende minerallov (LOV-2009-06-19-101) med tilhørende forskrift (FOR-2009-12-23-1842) som har særskilte regler, med krav om driftsplan og driftskonsesjon, som forvaltes av direktoratet for mineralforvaltning.

Forhold som skal avklares i videre reguleringsarbeid (pbl § 11-9 pkt.8)
Reguleringsplaner for masseuttak skal fastlegge uttakets omfang, drift, istandsetting og etterbruk, og avklare nødvendige tiltak slik at driften ikke medfører urimelig store ulemper for omgivelsene.

Retningslinjer for enkeltsaksbehandling:
Massetak til husbehov skal normalt ikke overstige uttak av 2000 m3 fast masse, areal over 2 daa eller mer enn 3 meter terrengendring. Salg av masser fra uttak til husbehov er ikke tillatt.

For nye masseuttak, samt videre drift av eksisterende, skal det i størst mulig grad legges opp til miljøvennlige løsninger med særlig fokus på landskapsvirkning, støy og avrenning.

§ 3 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

§ 3.1 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Fremtidige samleveier går fram av hovedplankartet. Eksakt trase for disse skal fastsettes ved utarbeidelse av reguleringsplan, jfr. bestemmelse § 1.2. Dette gjelder følgende traseer:

- Digeråsen – Skramstadsætra.
- Fra Rv3 v/Hovdmoen Skytebane – over Glomma - Fv607 v/ Rena flyplass.

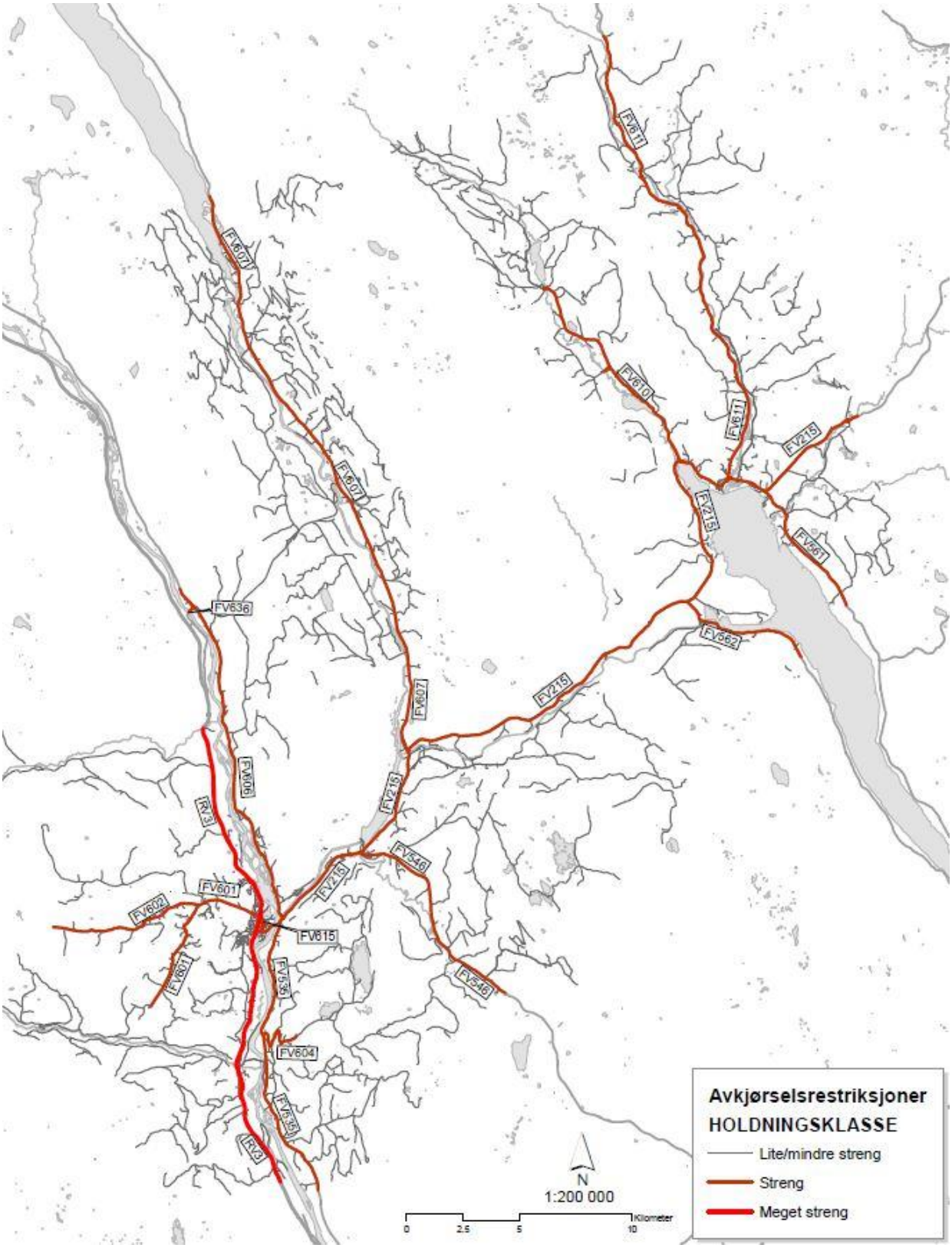
Fremtidige gang- og sykkelveier er vist på plankartet. Eksakt trase for disse skal fastsettes ved utarbeidelse reguleringsplan, jfr. bestemmelse § 1.2. Dette gjelder følgende traseer:

- Langs Fv535 fra Vålsrønningen til kryss med Fv215.
- Langs Fv215 fra kryss med Fv606 til Haugedalen.
- Langs Fv607 gjennom Deset.
- Langs Fv215 gjennom Osnesset.

Retningslinjer for enkeltsaksbehandling:
Arbeid og tiltak som krever endrede avkjørselsforhold fra veg som er åpen for alminnelig ferdsel skal behandles etter veglovens bestemmelser.

Arbeid og tiltak som krever endrede avkjørselsforhold fra riksveg og fylkesveg skal behandles etter veglovens bestemmelser og i samsvar med enhver tids gjeldende «Vegnettsplan for Hedmark». Gjeldende vegnettsplan med byggegrenser og rammeplan for avkjørsler er fra juni 2012.

Avkjørselsrestriksjoner knyttet til riks- og fylkesveger følger «rammeplan for avkjørsler fra Statens vegvesen av 25.01.2012». Rammeplanen har ulike holdningsklasser (meget streng, streng, lite/mindre streng), og vises på neste side:

FV611
FV607
FV610
FV611
FV215
FV215
FV607
FV561
FV636
FV662
FV607
FV215
FV546
FV609
RV3
FV215
FV601
FV602
FV615
FV611
FV535
FV604
FV535
RV3
N
1:200 000
0
2.5
5
10
Kilometer
Avkjørselsrestriksjoner
HOLDNINGSKLASSE
Lite/mindre streng
Streng
Meget streng

§ 4 Grønnstruktur

All opparbeidelse og skjøtsel skal skje på måter som ivaretar landskapets og naturmiljøets karakter og egenart. Vegetasjon skal være naturlig og stedegen.

Så langt det er mulig skal turveier og grønne lunger kobles sammen.

§ 4.1 Park (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Formålet forutsettes ervervet, eiet og opparbeidet til allmenn bruk og opphold. Opparbeidelse som fremmer bruken av parken, for eksempel servicebygg, kan etableres innenfor området.

§ 4.1 Friområder (pbl § 11-10, jfr. § 11-9)

Formålet forutsettes ervervet, eiet og opparbeidet til allmenn bruk og opphold. Opparbeidelse som fremmer bruken av friområdet, for eksempel servicebygg, kan etableres innenfor området.

§ 5 Landbruks-, natur- og friluftsområder, LNF(R)

Arealformålet LNF omfatter areal for landbruk, natur, friluftsliv og reindrift. I utgangspunktet er det i denne arealkategorien bare tillatt å oppføre bygninger og anlegg, eller iverksette andre tiltak, som er nødvendige for drift av næringsmessig landbruk, samt aktuelle tilretteleggingstiltak for friluftslivet. Næringsmessig landbruk vil si jordbruk, skogbruk eller reindrift, samt gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag, jf. veileder H–2401 «Garden som ressurs» fra 2017. I arealkategorien LNF(R) kan det gis bestemmelser om spredt bolig-, fritids- og ervervsbebyggelse.

§ 5.1 Eksisterende, spredt bolig- og fritidsbebyggelse i LNF(R) (pbl § 11-11 pkt. 2)

Eksisterende, bebygde bolig- og fritidseiendommer går fram av plankartet som eksisterende områder for henholdsvis spredt boligbebyggelse (SOSI-kode 5210) eller spredt fritidsbebyggelse (SOSI-kode 5220) innenfor arealformålet LNF(R), jfr. pbl`s § 11-7 pkt.5 b). I tillegg er eiendommene innenfor disse arealformålene listet opp i planbeskrivelsens kapittel 6.7.1.

Det tillates ikke etablert nye boenheter innenfor disse områdene, men eksisterende bebyggelse kan utvikles innenfor følgende rammer:

Arbeid og tiltak innenfor over nevnte arealformål skal være i samsvar med retningslinjene tilknyttet denne bestemmelsen (§5) – lokaliseringsvilkår for ny bebyggelse.

Bolig:
Maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt er BYA=30 %, men likevel ikke høyere enn totalt BYA=350m^2.

Det tillates inntil 4 bygg pr. tomt.

Maksimal tillatt størrelse for frittliggende sidebygning (anneks, uthus, garasje) er BYA=70 m^2. For slike bygninger er maksimal gesimshøyde 3,5 meter og maksimal mønehøyde 5,5 meter, målt fra gjennomsnittlig planert terreng.

Fritidsbolig:
Maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt er BYA= 150 m2.

Det tillates inntil 3 bygg pr. tomt.

Maksimal tillatt størrelse for frittliggende sidebygning (anneks, uthus, garasje) er BYA=30 m^2.

Fritidsbolig innenfor hensynssone for bevaring av naturmiljø –
fra Regional plan Rondane – Sølnkletten:
(H560_5, utviklingssone i randområde, vest for restriksjonsgrense):
Maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt er BYA= 120 m2.

Det tillates inntil 3 bygg pr. tomt.

Maksimal tillatt størrelse for frittliggende sidebygning (anneks, uthus, garasje) er BYA=30 m^2.

§ 5.2 Områder for ny, spredt bolig- og fritidsbebyggelse i LNF(R) (pbl § 11-11 pkt.2)

Nye, spredte bolig- og fritidseiendommer innenfor arealformålet LNF(R) går fram av plankartet som kombinerte områder for spredt bolig,- fritids- eller næringsbebyggelse (SOSI-kode 5200), jfr. pbl`s § 11-7 pkt.5 b). Områdene er merket LSB1-21. Områdene er i hovedsak en videreføring fra gjeldende kommuneplan og er derfor framstilt som både eksisterende og nye områder.

I eksisterende og nye områder for spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse merket LSB 1-21 i plankartet, jfr. pbl`s § 11-7 pkt.5 b), kan det i planperioden bygges inntil følgende antall nye boliger og fritidshus uten utarbeidelse av reguleringsplan:

Felt	Formålsbenevnelse	Sted	Boliger	Fritidshus
LSB-1	Spredt boligbebyggelse	Blikkberget	4	1
LSB2	Spredt boligbebyggelse	Ulvåa	4	1
LSB3	Spredt boligbebyggelse	Osensjøen	21	9
LSB4	Spredt boligbebyggelse	Deset	4	1
LSB5-7	Spredt boligbebyggelse	Løsset	4	1
LSB8-14	Spredt boligbebyggelse	Osdalen	14	6
LSB15-20	Spredt boligbebyggelse	Slemdalen	4	1
LSB21	Spredt boligbebyggelse	Ygle	4	1

Arbeid og tiltak innenfor områdene LSB1-21 skal være i samsvar med bestemmelse § 5.1 og lokaliseringsvilkårene nedenfor:

§ 5.3 Områder for ny, spredt næringsbebyggelse i LNF(R) (pbl § 11-11 pkt.2)

Ny, spredt næringsbebyggelse innenfor arealformålet LNF(R) går fram av plankartet som nytt område for spredt næringsbebyggelse (SOSI-kode 5230), jfr. pbl`s § 11-7 pkt.5 b). Området er merket LSN.

Ny bebyggelse innenfor område LSN kan utvikles innenfor følgende rammer:

Maksimal tillatt størrelse for bebyggelsen på hver enkelt tomt er BYA=30 %, men likevel ikke høyere enn totalt BYA=350m^2.

Det tillates inntil 4 bygg pr. tomt.

Maksimal tillatt størrelse for frittliggende sidebygning (anneks, uthus, garasje) er BYA=70 m^2. For slike bygninger er maksimal gesimshøyde 3,5 meter og maksimal mønehøyde 5,5 meter, målt fra gjennomsnittlig planert terreng.

Arbeid og tiltak innenfor område LSN skal være i samsvar med retningslinjene tilknyttet denne bestemmelsen (§5) – lokaliseringsvilkår for ny bebyggelse.

Lokaliseringsvilkår for ny bebyggelse.

a) Tiltak skal ikke medføre nedbygging av dyrka mark eller andre ulemper for jordbruksinteresser.
b) Tiltak skal ikke medføre skade på eller negativ virkning for naturmangfoldet.
c) Tiltak skal ikke medføre skade eller negativ virkning for kulturminner eller kulturmiljøer.
d) Tiltak skal ikke medføre uakseptabel risiko for skade, og skal vurderes i forhold til fare for flom, ras, skred, trafikksikkerhet og øvrige tema som kan representere fare.
e) Tiltak skal være i samsvar med bestemmelse §6.1 – avstand til vassdrag.
f) Tiltak skal ikke medføre uakseptabel forurensning til jord, vann eller luft.
g) Løsninger for vannforsyning og avløp skal avklares før byggetillatelse kan gis.
h) Tiltak skal ikke komme i konflikt med friluftsinteresser, løypetraseer eller grønnstruktur.
i) Tiltak skal tilpasses stedlig landskap og kulturmiljø. Form, størrelse, dimensjoner og materialbruk skal harmonere med omgivelsene, og ta hensyn til lokal byggeskikk.
j) Planeringer og fyllinger skal ha en etterbehandling med stedbunden vekstjord og vegetasjon.
k) For fritidsbebyggelse skal det benyttes neddempede og fortrinnsvis mørke farger (jordfarger). Eventuell oppbygd terrasse og rekkverk skal være i bygningens hovedfarge.
l) Ved fradeling av tomter for ny boligbebyggelse i henhold til bestemmelsenes § 5.2 skal tomtestørrelsen ikke overstige 2 daa.

§ 6 Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone

§ 6.1 Områder langs vassdrag (pbl § 11-11 pkt. 5)

Arbeid og tiltak som medfører inngrep i vassdrag må avklares i forhold til vannressurslovens §§ 8 og 20 om konsesjonsplikt og samordning med annet lovverk, herunder plan- og bygningsloven.

I strandsoner til vann- og vassdrag, i en avstand som angitt nedenfor, er det forbud mot å iverksette bygge- og anleggstiltak som er søknadspliktige i henhold til pbl`s § 20-1. Dette med unntak av begrensede tiltak på eksisterende, bebygde eiendommer, samt bygge- og anleggstiltak som er nødvendige for utøvelse av tradisjonelt landbruk (stedbunden næring). Enkle tilretteleggingstiltak for utøvelse av fiske og friluftsliv kan tillates. Slike tiltak kan tillates i henhold til bestemmelse pkt. a) – k) nedenfor.

Avstandene til vann- og vassdrag gjengitt nedenfor skal måles fra strandlinja, horisontalt ved midlere vannstand. For reguleringsmagasin (Storsjøen, Løpsjøen, Osensjøen) måles avstanden ut fra høyeste regulerte vannstand.

100 meters sone

100 meters forbudssone gjelder for Glomma, Rena med Løpsjøen, Åsta, Hovda/Hemla, Slemma, Nordre Osa, Søndre Osa, Julussa og Storsjøen.

50 meters sone

Osensjøen samt andre fiskeførende vassdrag som ikke er nevnt over.

25 meters sone

Næringsområdet for Løpet kraftverk (Renaelva), eksisterende boligområder langs Julussa og eksisterende byggeområde på Deset (Renaelva)

I områder hvor soner langs vassdrag krysser offentlig vei, gjelder bygge- og anleggsforbudet kun mellom strandlinje og vei.

Alle soner

Bestemmelser for eksisterende, bebygde eiendommer i alle soner, samt arbeid og tiltak som er ledd i tradisjonelt landbruk (stedbunden næring).

a) Bruksendring av eksisterende bygninger, for eksempel sjøboder, uthus, landbruksbebyggelse eller lignende til fritidsbolig, er ikke tillatt.
b) Utvidelse av eksisterende bygninger skal skje i retning bort fra sjøen.
c) Utbygging av veger, annen infrastruktur og tomteopparbeiding skal skje slik at inngrep og ulemper blir minst mulig.
d) Tiltak skal ikke være til hinder for allmennhetens bruk og/eller ferdsel, eller være dominerende i landskapet, verken sett fra sjø eller land.
e) Det tillates ikke nye bygninger innenfor sonen. Mindre tiltak inntil BYA=15 m^2, eks. gapahuker, kan tillates der det fremmer allmenhetens bruk.
f) Enkle tilretteleggingstiltak for utøvelse av fiske og friluftsliv kan tillates.

g) Det kan tillates tilbygg på inntil BYA 50 m2. Øvre grense for boligeiendommer skal ikke overstige BYA 350m2 og maks BYA 30%. Øvre grense for fritidseiendommer skal ikke overstige BYA 150m2.
h) Tilbygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse i høyde og utforming.
i) Brygger, gjerder og andre tiltak i strid med formålet tillates ikke i sonen.
j) Nye landbruksbygninger innenfor sonen skal så langt det er mulig unngås. Det er et krav at nye bygninger er strengt nødvendige for driftsmessige hensyn og at det ikke finnes alternative lokaliseringsmuligheter utenfor strandsonen.
k) Alle tiltak skal vurderes i henhold til §7-Hensynssoner og gjeldende kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø.

Retningslinjer for enkeltsaksbehandling:
For øvrige mindre vassdrag, som ikke er nevnt i § 6.1 bør det ut fra miljøvernhensyn vises forsiktighet med inngrep i vassdragsnære områder.

Mindre tilretteleggingstiltak på egnede steder, som fremmer allmennhetens bruk av området som friluftsområde og som ikke er til skade for naturmiljø og kulturminner, kan tillates i kantsonen etter en konkret vurdering av berørt myndighet og kommunen og i hvert enkelt tilfelle.
Tiltaket må ikke være i konflikt med viktige friluftsinteresser og turdrag eller viktige områder for biologisk mangfold. Samlet sett skal det legges vekt på løsninger som kan bedre eksisterende situasjon i forhold til landskap og allmenn tilgang til sjøen.

Det vises for øvrig til fylkesdelplan for Glomma, vedtatt av fylkestinget den 12.12.2000, vannressursloven som trådte i kraft 01.01.2001, DN- håndbok 14-2000 "Fjerning av ulovlige stengsler i strandsonen", DN- håndbok 26- 2005 "Kartlegging av ferdselshindre i strandsonen" samt veileder om skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag utgitt av Fylkesmann i Hedmark og Oppland samt NVE i juni 2010. Større tiltak, som for eksempel småbåthavn utløser plankrav - jfr. § 1.2.

Dersom ikke annet er definert i kommuneplan, områdeplan eller detaljert reguleringsplan, fastsettes bredden av kantsonen til 20 m, jf. Vannressursloven § 11. I denne sonen skal den naturlige vegetasjonen opprettholdes og terrenginngrep unngås

§ 6.2 Varig verna vassdrag (pbl § 11-11 pkt. 5)

Åsta elv er et vassdrag som er varig vernet mot kraftutbygging. Vernet omfatter vassdraget med tilhørende nedbørsfelt.

Åsta er varig vernet i Verneplan 1. Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for verna vassdrag (1994) gjelder for forvaltning av vassdraget med nedbørsfelt.

§ 7 Hensynssoner

§ 7.1 Faresone ras- og skredfare (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.a)

Før det tillates bygging innenfor hensynssone merket H310, må søker foreta en utredning i forhold til aktsomhetsområder og faresoner, herunder aktuelle sikringstiltak. Endelig avgrensning, faregradsevaluering og gjennomføring av stabilitetsanalyser foretas av fagkyndig.

Bygge- og anleggstiltak innenfor hensynssonen kan kun tillates dersom det kan dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet mot ras og skred, jfr. også krav i TEK 17 § 7.3 (byggforskriften) eller enhver tids gjeldende utgave av denne.

NVEs retningslinje nr.2/2011: «Flaum- og skredfare i arealplaner» skal være retningsgivende for planlegging og tiltak etter pbl §§ 20-1, 20-2 og 20-3.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel, kommer H310 fram av tematisk kartutsnitt – Naturrisiko.

§ 7.2 Faresone flomfare (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.a)

Før det tillates bygge- og anleggstiltak innenfor hensynssone merket H320, må søker foreta en utredning og klarlegging av aktuell flomfare, herunder aktuelle sikringstiltak. Det samme gjelder mindre vassdrag som ikke framgår av NVE`s aktsomhetskart for flom, med en sone på 20 meter på hver side av vassdraget.

Bygge- og anleggstiltak innenfor hensynssonen kan kun tillates dersom det kan dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet mot flom, jfr. også krav i TEK 17 § 7.2 (byggforskriften) eller enhver tids gjeldende utgave av denne.

NVEs retningslinje nr.2/2011: «Flaum- og skredfare i arealplaner» skal være retningsgivende for planlegging og tiltak etter pbl §§ 20-1, 20-2 og 20-3.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel, kommer H320 fram av tematisk kartutsnitt – Naturrisiko.

§ 7.3 Faresone skytebane (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.a)

Før det tillates bygge- og anleggstiltak innenfor områder merket H360, må det foretas en vurdering i forhold til støy og sikkerhet fra aktiviteten på skytebanen.

Bygge- og anleggstiltak innenfor hensynssonen kan kun tillates dersom søker kan dokumentere tilfredsstillende støyforhold og tilstrekkelig sikkerhet.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger H360 på hovedplankartet.

§ 7.4 Hensyn friluftsliv (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.c)

Arealdelen inneholder følgende hensynssoner for friluftsliv:

H530_1: Rena sentrum – Prestsjøen, Glommastien og Rødstjernet.
H530_2: Rena sentrum – Rena park.
H530_3: Området ved Rena skole + turistløypa ut til Birkebeinertraseen.
H530_4: Strandområdet, Osen.

Følgende hensynssoner gjelder statlig sikra friluftsområder:

H530_5: Osnesset
H530_6: Fjerdedelsteigen, Åmot Vestfjell
H530_7: Heiene, Rena øst
H530_8: Heien Eng, Rena øst
H530_9: Hammersborg, Rena øst
H530_10: Nesvangen, Rena øst

Retningslinjer:
Innenfor hensynssone H530 skal inngrep som hindrer fri ferdsel, eller som reduserer områdets kvaliteter som turområde, så langt det er mulig unngås.

Innenfor hensynssonene tillates skogsdrift. Ved hogst skal det langs stier/leder varsles før man kommer inn i hogstområdet. Dette kan eksempelvis gjøres ved skilting. I hogstområder skal stier/leder ryddes umiddelbart etter fullført hogstarbeid.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger H530 på hovedplankartet.

§ 7.5 Hensyn bevaring naturmiljø (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.c)

Arealdelen inneholder følgende hensynssoner for bevaring av naturmiljø:

Soner fra regional plan Rondane-Sølnkletten:

H560_1: Nasjonalt villreinområde (sone1).
H560_2: Buffersone (sone2)
H560_3: Buffersone (sone2)
H560_4: Buffersone(sone2)
H560_5: Utviklingssone i randområdene (sone 3), vest for restriksjonsgrense
H560_6: Utviklingssone i randområdene (sone 3), øst for restriksjonsgrense

Retningslinjer:
Hensynssone for bevaring av naturmiljø (H560) områder som omfattes av «Regional plan for Rondane – Sølnkletten (villreinplanen).» Det er ikke tillatt å gjennomføre tiltak eller aktiviteter som er i strid med retningslinjene i regional plan eller påvirker prioriterte naturtyper negativt.

Innenfor regional plan for Rondane – Sølnkletten gjelder retningslinjer for forvalting av områdene slik det fremkommer av fylkesdelplanen. Hovedinnhold i retningslinjene er gjengitt nedenfor. For detaljerte retningslinjer vises det til den regionale planen.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger H560 på hovedplankartet.

Utdrag av retningslinjer (fra regional plan Rondane-Sølnkletten, godkjent av MD 17.09.13)

Sone1: *Nasjonalt villreinområde (sone H560_1 i kommuneplanens arealdel).*
Spesielt viktige områder for villrein. Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås.

Sone2: *Buffersone (sonene H560_2-4 i kommuneplanens arealdel)..*
Områder av betydning for villrein. Økt utbygging innenfor sonen kan påvirke sentrale og spesielt viktige villreinområder (sone1) negativt. Områder der det ikke skal tillates nye hyttefelt, utvidelse eller fortetting av eksisterende hyttefelt ut over det som er godkjent i plan. Bebyggelse på eksisterende tomt kan utvikles innenfor visse rammer når dette er avklart gjennom kommunale planer. Tilrettelegging for ferdsel og aktiviteter prioriteres innenfor sonen for å begrense ferdsel inn i sone 1.

Sone3: *Utviklingssone i randområdene.*
Denne sonen har stor samfunnsmessig betydning, samtidig som deler av den er biologisk leveområde for villrein. Det blir lagt stor vekt på samfunnsmessig utvikling, samtidig som det tas hensyn til villreinen ved at det er krav om avbøtende tiltak og kanalisering av ferdsel og annen aktivitet for å dempe ferdsel og aktiviteter inn i nasjonalt villreinområde.
Vest for restriksjonsgrense (sone H560_5 i kommuneplanens arealdel).
Det bør ikke etableres ny fritidsbebyggelse/fritidseiendommer ut over de som allerede er godkjent gjennom reguleringsplan eller områder avsatt som fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel.
I regulerte områder er det reguleringsbestemmelsene som angir rammene for utnyttingsgrad.
Det kan gis rom for tilbygg, uthus og anneks på eksisterende godkjente fritidseiendommer utenfor regulert område, innenfor en øvre ramme på BRA=120m2. Parkeringsareal kommer i tillegg.
Øst for restriksjonsgrense ((sone H560_6 i kommuneplanens arealdel).
Det kan legges opp til nye byggeområder med krav om utarbeidelse av reguleringsplan. Krav om tiltak som kanaliserer ferdsel bort fra villreinområder.

§ 7.6 Båndlegging etter lov om naturvern (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.d)

Følgende områder er vernet etter naturvernloven:

PlanId	Områdenavn	ID	Verneform	Areal i Åmot
H720_1	Gita	VV00003064	Naturreservat	472 daa
H720_2	Jernåa	VV00003063	Naturreservat	828 daa
H720_3	Lavåa	VV00003065	Naturreservat	98 daa
H720_4	Hemmeldalen	VV00002440	Naturreservat	68900 daa
H720_5	Kvannbekken	VV00001173	Naturreservat	254 daa
H720_6	Tanarkjølen	VV00001918	Naturreservat	6122 daa
H720_7	Deset	VV00001189	Naturreservat	6184 daa
H720_8	Jukulen	VV00001844	Naturreservat	1137 daa
H720_9	Deifjellia	VV00003228	Naturreservat	1620 daa
H720_10	Luvdalssetra	VV00003261	Naturreservat	447 daa
H720_11	Skordalen	VV00003262	Naturreservat	2092 daa

Navn naturreservat	Vernet år	Verneformål
Gita	2013	Bekkekløfter i Åstadalen med sårbare arter.
Jernåa	2013	
Lavåa	2013	
Hemmeldalen	2006	Villreinstammen i Rondane, kvartærgeologi og våtmark.
Kvannbekken	1993	Flere internasjonalt truede arter av vedboende sopp.
Tanarkjølen	2001	Mineroombrotroft myrkompleks, planmyrer og våtmarksfugler.
Deset	1989	Særpregede dødislandskap. Terrasser, eskere og store grytehull.
Jukulen	2002	Urskog/gammelskog på Løsset, rødlistearter av vedboende sopp.
Deifjella	2016	Gammel barskog med innslag av varmekjære lauvtrær.
Luvdalssetra	2016	Noenlunde intakt bekkekløftmiljø med gammel granskog. Inneholder kravfulle og rødlistede plante-, sopp- og lavarter.
Skordalen	2016	Noenlunde intakt økosystem med gammel granskog. Inneholder kravfulle og rødlistede plante-, sopp- og lavarter. Kalkrik grunn.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger H720 på hovedplankartet.

§ 7.7 Gjennomføringssoner (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.e)

Innen områdene H810_1 og H810_2 og H810_3 er det krav om felles planlegging.
H810_1 omfatter R9, R92, BKB2 og BKB4 (Åmot Vestfjell)
H810_2 omfatter BKB1 og BKB3 (Åmot Vestfjell)
H810_3 omfatter B2 og eksisterende boligområder i Ilsåslia.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger H810 på hovedplankartet.

Retningslinjer:
Kommunen kan avvise reguleringsplanforslag som bare gjelder deler av området. Private forslag må samordnes for å kunne behandles.

§ 7.8 Videreføring av reguleringsplan (pbl § 11-8, tredje ledd pkt.f)

De reguleringsplaner som fortsatt skal gjelde, er vist på plankartet med sone H910 og listet opp under her. De planer som ikke er opplistet, er ved vedtak av kommuneplan for Åmot kommune opphevet.

Regulerings- og bebyggelsesplaner som fortsatt skal gjelde		
På kart	**Plan ID**	**PLANNAVN**
R1	197927	Åsta Vest
R2	198339	Midtre Kirkeberget
R3	198135	Søndre Kirkeberget
R4	198237	Haugedalen
R7	198545	Æra fritidsområde
R8	198546	Parsell av F601 - Åsbygdveien
R9	198547	Åsmora hytteområde
R10	198650	Deset syd (Del av nr. 23)
R11	198853	Kvile
R12	198855	Skoglund Hytteområde
R13	198856	Osen Skytebane
R14	198958	Valmslia
R15	199265	Hdh-Rena
R16	199266	Osvold Søndre
R17	199267	Solheim hytter
	199368	Osmundsand Med Tilliggende Arealer
R19	199469	Granlund
R20	199470	Floen
R21	199472	Nesvangen/Støa
R22	199473	Rv. 215 Rena Sentrum - Pilgrimen
R23	199574	Rv. 215 Løpsjøen rasteplass
R24	199575	Tallmoen øst
R25	199576	Nordre Kirkeberget
R26	199678	Bt-Bane, del av Rødsmoen øvingsområde
R27	199679	Haugedalen gjenvinningsstasjon
R28	199680	Kildemarka
R29	199681	Skyterbaner Yglekletten del av Rødsmoen øvingsområde
R30	199683	Julussdalen avfallsdeponi
R31	199684	Rena Rensepark Kåsmoen
R32	199685	Rena Vannverk Almemoen
R33	199687	Kirkeberget vest
R34	199788	Manøverområde, vernesoner etc, del av Rødsmoen øvingsområde
R35	199789	Massetak ved Rødseskeren
R36	199790	Nærøvingsområde for grunnutdanning
R37	199791	Sørøstre kvaddratur av Rena sentrum
R38	199892	Fv. 606 Kilde - Kaasa Bru
R39	199893	Vikåteigen grustak
R40	199894	Hovda grustak

R41	199895	Nedre Brenna grustak
R42	199997	Rv3 Skjærodden - Rena
R43	199999	Rena Torg - del 2
R44	1999101	Rv. 215 nord for Renabakken
R45	2003107	Hovdmoen
R46	2003105	Sibo del 1, del Av Rødsmoen øvingsområde
R47	2003110	Brenna grus-/sandtak
R48	2003111	Grustak Deset vest
R49	2004113	Åsen grustak
R50	2004116	Hotellkvartalet Vestre del
R51	2004117	Løpsjøen Rena elv, alt. Ovas nord, del av Regionfelt Østlandet
R52	2005122	Hovedvei del III, Regionfelt Østlandet
R53	2005123	Rusta sandtak
R54	2005124	Søndre Løsset Steinbrudd
R55	2005126	Rø-Regionfelt Østlandet
R56	2005127	Enlia steinbrudd
R57	2006129	Lilleholm hyttefelt
R58	2006130	Buøya grustak
R59	2006131	Berglivegen grustak
R60	2006132	Reguleringsplan for Storholm hytteområde
R61	2007135	Osensjøen båt og caravansenter
R62	2007136	Fiskebuodden hyttegrend, del av Brevig Nordre 34/7
R63	2007140	Sand-/grustak Hovdmoen
R64	2008141	Sjøgata 2, Brugata 21 og 23
R65	2008142	Rø langdistansplass 25 km
R66	2008145	Hovdmoen skytebane
R67	2008146	Knøsdalen sandtak 1 og 2
R68	2008147	Berget grustak
R69	2008148	Holmbo camping endring
R70	2009149	Midtli
R71	2009150	Birkebeinerløypa
R72	2009151	Hotellkvartalet østre del
R73	2009153	Vika hyttefelt og småbåthavn
R74	2009154	Tallmoen utvidelse og endring
R75	2009155	Grinihagen endring
R76	2009156	Trudvanggata 11, 13, 15 og 17
R77	20100100	Tøregga hyttefelt 1
R78	20100200	Søndre Storsjøen hyttegrend
R79	20100300	Rena leir endring
R80	20100500	Østre Æra flyplass
R81	20100600	Tollef Kildes gate 14 - Kiwi Rena
R82	20100700	Coop prix Rena
R83	20100800	Kroken næringsområde endring
R84	20100900	Sagbakken hyttegrend
R85	20101000	Rena syd endring

R86	20101100	Renabakkene og Heien boligområde
R87	20101200	Storåsen hytteområde
R88	20101300	Gjeslia steinbrudd og Langbakken grustak og steinbrudd (områderegulering)
R89	20101400	Gjeslia steinbrudd
R90	20101500	Langbakken grustak og steinbrudd
R91	20101600	Digeråsen hytteområde
R92	20101800	Skramstadsætra hytteområde
R93	20101700	Deset vannverk
R94	20101900	Åmot prestegård
R95	20102000	Sandvik
R96	20102500	Rena camping og idrettsområde
R97	20110100	Løsset - Osdalen hytteområde
R98	20110500	Rv. 3 Gita bru - Skjærodden
R99	20102300	Tykkeriset og Nybergsveien steinbrudd (områderegulering)
R100	20102600	Tykkeriset steinbrudd
R101	20102700	Nybergsveien steinbrudd
R102	20110300	Berge hytteområde
R103	20110400	Gammelgården hytteområde
R104	20102200	Hea grustak endring
R105	20120100	Thu småbåthavn
R106	20110200	Solheim hytteområde
R107	20120500	Rv. 3 Hovdmoen nord - Hovda bru
R108	20120401	Rena flyplass med hoppfelt
R109	20120600	Detaljregulering for fv. 546 Blikkberget - Nybergsveien
R110	20120300	Lappland boligområde endring
R111	20130300	Åsta vest 2
R112	20130200	Digeråsen hytteområde - felt h8 og del av h3 - endring
R113	20102100	Hovdmoen industriområde
R114	20150200	Reguleringsplan for Furutangen hytte-områder - endring nytt område hm1 og hm2
R115	20140200	Skiskytteranlegg Digeråsen
R116	20160300	Digeråsen, felt H1
R117	20160500	Østerdalen turistsenter vest, Hovdmoen.
	198702	Lappland endring
	198903	Alpinanlegg i Digeråsen
	199104	Ryslingmoen HVPU / Serviceboliger
	199307	Hovdmoen - del av område S1 - felt Heimdal
B6	199308	HDH-Rena
	199409	Vestre del av Ryslingmoen øst
B8	199611	Kvartal S8 - Rena sentrum
	199612	Tallmoen øst, B1 - B3
	199613	Tallmoen øst, B4
B11	199614	Nordjordet
B12	199615	Søby parkeringsplass

B13	199717	Rena Skysstasjon
B14	199819	Nordre del Rena Skysstasjon endring
B15	199920	Rena Torg - del 1
B16	200021	Bruvang hytteområde i Osdalen
	200522	Administrasjon- og service-område i Regionfelt Østlandet

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger H910 på hovedplankartet.

§ 7.9 Bestemmelsesområder (pbl §§ 11-10)

Innen bestemmelsesområde #1 (Osnesset) gjelder følgende:
Områder med offentlige bygninger kan bygges ut med maks % BYA = 40 % inkludert areal til parkering og med maks mønehøyde = 9m.
Sentrumsområder for kombinert bruk (bolig, service, forretning, kontor) kan bygges ut med maks % BYA = 40 % inklusive areal til parkering og maksimal mønehøyde = 9m.
Områder for allmennyttige formål kan bygges ut med maks % BYA = 40% inklusive areal til parkering og maksimal mønehøyde = 9m.
Mønehøyde måles fra planert terreng sitt gjennomsnittsnivå rundt bygningene.

Innen bestemmelsesområde #2 (Næringsområde Osen) gjelder følgende:
Innen område for næringsbebyggelse kan dette bygges ut med maks % BYA = 40 % inklusive areal til parkering og maksimal mønehøyde = 9 m. Mønehøyde måles fra planert terreng sitt gjennomsnittsnivå rundt bygningene.

Innen bestemmelsesområde #3 (Rena sentrum) gjelder følgende:
For blandet sentrumsbebyggelse gjelder spesielt at det på egen tomt skal avsettes areal for 1 p-plass pr. 50 m2 næringsareal til ansatte og 1 p-plass pr. boenhet. I tillegg skal det være tilgjengelig gjesteparkering tilsvarende 1 p-plass pr. 50 m2 butikkareal og 0,5 p-plass pr. boenhet. Lager og kjellerlokaler inngår ikke i beregningen.

Innenfor bestemmelsesområdet skal trær som er høyere enn 5 meter ikke fjernes uten hjemmel i reguleringsplan eller ved skriftlig søknad.

Innenfor bestemmelsesområdet tillates bebyggelse med gesimshøyde på inntil 10 m og mønehøyde på inntil 14 m, målt fra gjennomsnittlig planert terreng.

Bygningshøyder og -utforming skal være tilpasset eksisterende bebyggelse. Det tillates ikke boliger i 1. etg. mot Tollef Kildes gate og mot gater avsatt til sentrumsformål.

Ved nybygging mot Åmot kirke skal det legges spesiell vekt på estetikk i bygningens form, fasade og materialvalg, slik at plassrommet blir understreket og forsterket.

Handelsvirksomhet i Rena sentrum skal lokaliseres innenfor bestemmelsesområde #3.

På papirutgaven av kommuneplanens arealdel ligger bestemmelsesområdene på hovedplankartet.

Vedlegg nr.1 - Særskilte retningslinjer for støy fra Forsvaret

Videreført fra kommuneplan 2002, med oppdaterte grenseverdier for støy jf. T-1442/2016 og utslippstillatelse for Rødsmoen øvingsområde, Rena leir og Regionfelt Østlandet (oktober 2011).

Addendum 1. Retningslinjene for støy må ses i sammenheng med gjeldende utslippstillatelse for Forsvaret, samt gjeldende utgave av T-1442.

Addendum 2. Henvisning til kommuneplanens kapittel 4.1 gjelder gammel kommuneplan (2002-2012). Dette finnes i kapittel 6.6 i planbeskrivelsen i den nye kommuneplanens arealdel.

Særskilte retningslinjer for støy

1. Endring av retningslinjer/grenseverdier
I punktene nedenfor er det vist til flere retningslinjer og standarder. Ved revisjon av disse gjelder nyeste utgave.

2. Definisjoner
Bygninger til støyfølsomt bruksformål = boliger, fritids-bebyggelse, skoler, barnehager, fritidshjem, sykehus, pleieanstalter ol.
Rom til støyfølsomt bruksformål = soverom, stue og lignende.
Gjennomsnittlig støyplagegrad (GP) i prosent viser hvor mye plage en gjennomsnitt-person opplever ved ulike lydnivåer fra ulike kilder på en skala fra 0 til 100 (SFT rundskriv 1714/2000 [1]).

3. Støykart
Til hjelp i kommunens saksbehandling skal det utarbeides egne temakart for støy fra alle aktuelle kilder. Kildeeier bør være ansvarlig for utarbeidelsen av støykart. Ved endringer skal temakartene justeres. Kartene bør vise influensområde for støy i 5 dB soner innenfor følgende variasjonsområde for støyen:

- *Sivile skytebaner*
  - L_{den} *= 35 dB (årsmidlet)*
  - L_{AFmax} *= 65 dB*
- *Veg*
  - L_{den} *= 55 dB (årsmidlet)*
  - $L_{5AF(23-07)}$ *= 70 dB*
- *Jernbane*
  - L_{den} *= 58 dB (årsmidlet)*
  - $L_{5AF(23-07)}$ *= 75 dB*
- *Fly*
  - L_{den} *= 52 dB (årsmidlet)*
  - $L_{5AS(23-07)}$ *= 80 dB*
- *Industri med helkontinuerlig drift*
  - *Uten impulslyd:* L_{den} *= 55 dB og* $L_{night\ (23-07)}$ *= 45 dB (årsmidlet)*
  - *Med impulslyd:* L_{den} *= 50 dB (årsmidlet) og* $L_{AFmax(23-07)}$ *= 60 dB*
- *Øvrig industri**
  - *Uten impulslyd:* L_{den} *= 55 dB,* $L_{evening(19-23)}$ *= 50 dB og* $L_{night\ (23-07)}$ *= 45 dB*
  - *Med impulslyd:* L_{den} *= 50 dB,* $L_{evening(19-23)}$ *= 45 dB og* $L_{AFmax(23-07)}$ *= 60 dB*

- *Motorsport*
  - L_{den} *= 45 dB (årsmidlet)*
  - $L_{AFmax(7-23)}$ *= 65 dB*
- *Tunge våpen og sprengninger*
  - L_{CE} *= 100 dB (Maks. nivå, under 100 smell pr. år over 90 dB*$_{CE}$*)*
  - L_{CE} *= 95 dB (Maks. nivå, over 100 smell pr. år over 90 dB*$_{CE}$*)*
  - L_{CDEN} *= 55 dB (Ekvivalentnivå, årsmidlet. Vekting: natt = 10 dB. Kveld: 5 dB)*
- *Sumstøy (maks. nivå)** (All aktivitet eksklusive tunge våpen)*
  - L_{smax} *= 60 dBA Natt (Eksklusiv tunge våpen. Ingen aktivitet på leirskytebanene på Rødsmoen (Øvelser uten fly og helikopter)).*
  - L_{smax} *= 70 dBA Natt (Øvelser der fly og helikopter inngår. Eksklusiv tunge våpen.)*
  - L_{smax} *= 85 dBA (Utenfor enkelthus: Maks. 15 netter i året. Eksklusiv tunge våpen.)*
- *Sumstøy (Ekvivalent)** (All aktivitet eksklusive tunge våpen)*
  - L_{DEN} *= 55 dB (Eksklusiv tunge våpen. Korreksjoner i henhold til ISO 1996-1: 2003)*
- *Lette våpen, Rena leir*
  - *Dag og Kveld: 55 dBAI (Dag: 07.00-19.00.)*
- *Ingeniørvåpenets aktivitet på vann*
  - $LA_{maks(slow)}$ *= 50 - 55 dB*
- *Soner for gjennomsnittlig plagegrad (GP)*
  - *GP = 20, 28 og 40 %*
- *Vibrasjonskart*

Vibrasjonsklasse A, B, C og D i henhold til NS8176 [2]

** Kategorien «øvrig industri» må, på grunn av stor variasjon i driftsmønster, beregnes som døgnmiddelverdier (verste døgn).*
*** Ved beregning av sumstøy skal det legges inn en 5 dB korreksjon for Leopard 1.*
Kravene gjelder utendørs både for bolighus og fritidshus/hytter – jf. Utslippstillatelse[3]

Det henvises for øvrig til gjeldende T-1442. Per i dag er dette T-1442/2016[4]*.*

4. Støygrenser for
- *Nye bygninger til støyfølsom bruk innenfor og utenfor sone GP (gjennomsnittlig plagegrad) = 40 %*
- *Ny støyende aktivitet eller endring av støyende aktivitet*

a) Generelt
Støygrensene supplerer støykravene i teknisk forskrift.
Støygrensene gjelder gjenoppbygging, påbygg og nybygg.

Grenseverdiene gjelder med utgangspunkt i foreliggende kunnskap mht beregnings- og målemetoder. Det skal ikke gjøres fradrag eller tillegg for usikkerhet. Grenseverdiene gjelder også for situasjoner med positiv temperaturgradient (temperatur-inversjon) og svak medvind fra kilde til mottaker.

Hvis det i forbindelse med etablering av ny støyende aktivitet eller utvidelse av vedtatt aktivitet ikke er mulig å tilfredsstille støykravene verken innendørs eller utendørs, eller vibrasjonskravene innendørs, bør forurenseren tilby bygningseieren tiltak/innløsning. Kommunen kan være behjelpelig med å finne erstatningstomt. I de tilfellene der bolighusene ligger innenfor støysoner som gir grunnlag for støyisolering, evt. innløsning, bør eierne på gårdsbruk i aktiv drift gis tilbud om nye gårdsbruk. Dette gjelder i særlig grad bruk med husdyrhold.

I situasjoner hvor det kan være vanskelig å tilfredsstille kravene bør følgende tiltak vurderes:
• Rom til støyfølsom bruksformål (soverom, stue) bør lokaliseres til rolig(ste) side av bygningen.
• Bygningskroppen bør brukes som støyskjerm for uteoppholdsarealer.
• Innglassede uterom (vinterhager, verandaer etc) kan brukes som støyskjerming av for rom innendørs.
• Rom med store ytterflater (for eksempel rom med store utvendige takflater) og rom med store vindusfelter bør unngås.
• Bruk av konstruksjoner med god bassdemping, dvs tunge veggkonstruksjoner og vinduer med tunge glass og stor glassavstand.

b) Støykrav utendørs

Summen av sivil aktivitet og militær øvingsaktivitet må ikke overskride en gjennomsnittlig plagegrad på GP = 40 % ved omliggende bygninger til støyfølsomt bruksformål. I områder med gjennomsnittlig plagegrad mellom 28 % og 40 % må det gjennomføres avbøtende tiltak slik at støybelastningen utendørs ved fasade til rom for støyfølsomt bruksformål og på minst én uteplass ikke overskrider GP = 28 %.

Følgende maksimale støynivåer må ikke overskrides om natten (kl 22-07) ved omliggende bygninger til støyfølsomt bruksformål:
• Tunge våpen I
LCE = 95 dB når antall smell med LCE ≥ 90 dB er < 100/år
LCE = 90 dB når antall smell med LCE ≥ 90 dB er > 100/år
• Fly/helikopter II
MFN (maksimalt flystøynivå) = 80 dB
• Ingeniørvåpenets aktivitet på vann og anleggsaktiviteter
LAmaks(slow) = 50 dB

(I I forhold til Rødsmokonsesjonen, jf Miljøverndepartementets avgjørelse av 25.04.2000, er grensene her satt bare for natten og skjerpet med 5 dB.
II I henhold til Miljøverndepartementets rundskriv T-1277 7.)

c) Støykrav innendørs

Anbefalte grenseverdier innendørs i rom til støyfølsomt bruksformål. I soverom må grenseverdiene tilfredsstilles med vindu på gløtt:
• Generelt for all aktivitet [III]
LA_{ekv24h} *= 30 dB*
$LA_{maks,natt(kl\ 22\text{-}06)}$ *= 45 dB*

• Stridsvognkjøring IV
$LA_{ekv,natt(kl\ 22\text{-}07)}$ *= 20 dB*
• Lette våpen V
$LA_{maks(fast)}$ *= 45 dB*

Anbefalte grenser for vibrasjoner innendørs i rom til støyfølsomt bruksformål:
• Vibrasjoner
Klasse C i NS8176 [2]

5. Lekearealer for barn

På lekearealer for barn i skoler og barnehager bør samlet støybelastning ikke overskride en gjennomsnittlig plagegrad GP = 20 %.
Hvis planmessige hensyn og tekniske og økonomiske forhold tilsier det, kan det om nødvendig aksepteres en støybelastning på opp til GP = 28 %.

6. Spesielle hensyn i LNF-områder med særskilte natur-, kultur- og friluftsinteresser

Områder avsatt til LNF-områder med særskilte natur-, kultur- og friluftsinteresser, skal ha tilfredsstillende støyforhold i virksomhetsfrie perioder i Regionfelt Østlandet (RØ), jf. pkt 13, og perioder med redusert aktivitet i Rena Leir og Rødsmoen øvingsområde (jf.gjeldende støykonsesjon, Miljøverndepartementets avgjørelse av 25.04.2000), med unntak av et fåtall dager med tyngre sprengninger i forbindelse med rydding av blindgjengere som er fastsatt i den årlige virksomhet-splanen for RØ. Ved planlegging av ny støyende virksomhet må det særlig tas hensyn til behovet for ro og naturopplevelser i disse områdene.

7. Støy fra militær aktivitet

Det er viktig at forsvarets aktivitet er forutsigbar, slik at andre aktiviteter i området (jakt, fiske, turistnæring, friluftsliv, ferie mm) kan planlegges og innrettes på grunnlag av klare forutsetninger om lite støy.

a) Virksomhetsfrie perioder

I henhold til Felles Planprogram inneholder kommuneplanen målsettinger om hvilke hoveddeler av de virksomme og virksomhetsfrie periodene som bør være forutsigbare for flere år, jf. kommuneplanens kap. 4.1. I årlige aktivitetsplaner vil det nærmere framgå hvilke perioder som er virksomhetsfrie. Virksomhetsfrie perioder defineres som perioder uten militær øvingsaktivitet.
Innenfor de virksomhetsfrie periodene vil det bli en årlig periode for rydding og demolering av gjenværende blindgjengere, fra St. Hans og de påfølgende 4-6 ukene, samt rydding av feltet for ammunisjonsrester og avfall, samt vedlikehold, utbedring og videreutvikling av veger, baner og anlegg. Det bør i størst mulig grad tilstrebes at demolering av blindgjengere skal skje innenfor et tidsrom på 1 uke etter rydding. Tyngre sprengninger bør i hovedsak forekomme nord i rød sone, innenfor målområdet for artilleriet. Perioden for blindgjengerrydding fastlegges endelig i den årlige aktivitetsplanen. Avvik fra virksomhetsfrie perioder kan bare gjøres når Regjering eller Storting gir ordre om førstegangs innsetting av norske styrker i internasjonale eller nasjonale operasjonsområder på bakgrunn av en beredskapssituasjon.

b) Virksomme perioder

I årlige aktivitetsplaner skal det framstilles i hvilke perioder det er stor øvingsaktivitet og tung støyende virksomhet, og i hvilke perioder det er mindre øvingsaktivitet og mindre støyende virksomhet. Stor øvingsaktivitet kjennetegnes bl.a. ved at det skjer større samøvelser med flystøtte. Mindre øvingsaktivitet kjennetegnes ved at det ikke er store mannskaper ute i øvingsområdene.
Tung støyende virksomhet kjennetegnes ved at det foregår skyting med stridsvognkanon, artilleri, tyngre sprengninger og jagerflyaktivitet (minst ett av elementene). Mindre støyende virksomhet kjennetegnes ved at det ikke produseres støy som høres langt utenfor de militære øvingsområdene, dvs. at det ikke foregår skyting med tunge våpen, tunge sprengninger eller jagerflyaktivitet.

c) Støygrenser i virksomhetsfrie perioder

- *Rydding, demolering av blindgjengere: Aktiviteten må varsles og konsentreres til et fåtall dager. Støygrenser som nevnt i punktene 4, 5 og 6.*
- *Øvelser bestemt av Storting/Regjering: Støygrenser som nevnt i punktene 4, 5 og 6.*
- *Øvrig aktivitet (utbedring, vedlikehold ol): Støygrenser som nevnt i punkt 3 for industri med helkontinuerlig drift og øvrig industri.*

d) Støygrenser i virksomhetsperioder

I perioder med militær øvingsaktivitet skal grenseverdiene i punktene 4, 5 og 6 legges til grunn for vurdering av støy.

8. Referanser

1. Statens forurensningstilsyns rundskriv 1714/2000 "Mulige tiltak for å redusere støy".
2. Norsk standard NS8176 "Vibrasjoner og støy. Måling i bygninger av vibrasjoner fra landbasert samferdsel, og veiledning for bedømmelse av virkninger på mennesker".
3. Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Forsvarsbygg på Rødsmoen øvingsområde, Rena leir og Regionfelt Østlandet (oktober 2011).
4. Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016).

Åmot kommune
Vilje til vekst

KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

PlanID: 0429-20130500
Vedtatt: 11.04.2018

Forsidefoto: Melgården, Deset
Deset Grendearkiv/ Glomdalsmuseet

KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

ÅMOT KOMMUNE

2016-2030

PLANID: 0429-20130500

Utarbeidet av: **Feste NordØst as**
Anja Øren Ryen
Helge Bakke

Forord

Åmot kommune har en stolt og lang historie som er verdt å ta vare på. Historien er forankret i et mangfold av spor som vi daglig omgir oss med, men som folk flest ikke er klar over. Åmot har også en kulturminneregistrering som på landsbasis er helt unik i størrelsesorden, mye på bakgrunn av etablering av Forsvaret og det arbeidet som har blitt gjort med registreringer i den sammenheng.

Områdene har blitt brukt av mennesker i flere tusen år, og det har vært svært spennende å gå nærmere inn på dette i kulturminneplanen. Vi har sett nærmere på noen fokusområder, derunder arkeologiske kulturminner, landbrukets kulturminner, skog og tømmerfløting, samferdsel, tekniske og industrielle kulturminner, bygningshistorie og krigsminner. Det er mye spennende informasjon som finnes i litteratur og hos folk, og innholdet i en slik plan har potensiale for utvikling så langt man ønsker og har ressurser til.

Denne planen håper å være en god start på å samle mye nyttig og spennende informasjon om historien til Åmot kommune, for å kunne bedre formidle dette i fremtiden til både barn, voksne, innbyggere og besøkende. Samtidig er det viktig at vi tar godt vare på og sikrer de objektene det fortsatt finnes spor etter, eller som har en lokal verdi, gjennom planbestemmelser, retningslinjer og gjennomføring av tiltak i handlingsprogrammet.

Innspill fra frivillige har vært til stor hjelp i arbeidet, og det takkes for innsatsen til alle som har bidratt i prosessen hittil.

Planen skal være et bidrag til å sikre god kulturminneforvaltning i Åmot for fremtiden, og vi håper den kan skape interesse og være et positivt bidrag til at flere har lyst til å ta vare våre lokale kulturminner.

Ivaretakelse og formidling av kulturminner- og kulturmiljø er også klart med på å skape «Vilje til vekst», da Åmot kommunes unike historie er et viktig bidrag for å vise fram vår identitet og vårt særpreg.

Randi Dørum
Rådmann

Mari Solbrekken
Kommuneplanlegger

INNHOLD

1. De verdifulle kulturminnene 8
   1.1. Innledning 8
   1.2. Kulturminner er verdier 8

2. BAKGRUNN OG FORMÅL 9
   2.1. Planens oppbygning 9
   2.2. Verdisetting og utvalg 10
   2.3. Kriterier for verdivurdering 10

3. KULTURMINNEVERN 12
   3.1. Viktige begreper 12
   3.2. Ansvarsfordeling i kulturminnevernet 13
   3.3. Lovverk 13
   3.4. Stortingsmeldinger og planverk 14
   3.5. Kulturminner i Åmot 14
   3.6. Økonomiske støtteordninger 15
   3.7. Formidling og tilrettelegging 15

4. Arkeologiske kulturminner 17
   4.1. Forvaltningsansvar for fornminner 17
   4.2. Prioriterte områder i Åmot 17

5. Landbrukets kulturminner 25
   5.1. Utvalgte objekter 25

6. Skog og tømmerfløting 35
   6.1. Utvalgte objekter 35

7. Samferdsel 41
   7.1. Utvalgte objekter 41

8. Tekniske og industrielle kulturminner 51
   8.1. Utvalgte objekter 51

9. Bygningshistorie 59
   9.1. Utvalgte objekter 59

10. Krigsminner 69
   10.1. Utvalgte objekter 59

11. Oversiktskart kulturminner- og miljø 77

12. Bestemmelser og retningslinjer 78
   12.1. Bestemmelser 78
   12.2. Retningslinjer 78

13. Handlingsprogram 2016-2020 79

14. LITTERATURLISTE 81

1. De verdifulle kulturminnene

1.1. Innledning

Vår historie er forankret i et mangfold av spor som vi daglig omgir oss med. Sporene er ikke fornybare kilder til kunnskap og opplevelse for dagens innbyggere og kommende generasjoner. Fortidens levninger gir oss anledning til å undre oss over og forstå historien. De er arven fra fortida vår, og arven knytter bånd mellom oss og våre forfedre.

Områdene i Åmot har vært brukt av mennesker i flere tusen år. Rike funn ved Osensjøen vitner om dette. Her er det blant annet funnet rester etter bosteder som kan dateres tilbake til steinalder.

Slik defineres kulturminner i Lov om kulturminner (§2):
«Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.»

Materielle og immaterielle kulturminner
Der er vanlig å dele kulturminner i to hovedkategorier; materielle og immaterielle. *Materielle kulturminner* er konkrete fysiske objekter som kan sees eller tas på, som f.eks. bygninger, gravhauger, broer og boplasser og gjenstander. *Immaterielle kulturminner* er alle former for muntlige og skrevne overleveringer. Lokale tradisjoner, sagn, myter, historier, stedsnavn, musikk og håndverkstradisjoner er eksempler på immaterielle kulturminner.

1.2. Kulturminner er verdier

Kulturminnene omgir oss, og viser utviklingen som danner grunnlaget for dagens samfunn. Restene av kartongfabrikken på Rena er således ikke bare et gammelt, og til dels forlatt bygg, men den rommer også deler av historien om hvordan tettstedet Rena vokste fram. Alle kulturminner kan vitne om nær eller fjern historie, og representerer derfor en verdi for samfunnet.

Et kulturminne som blir borte, eller ødelegges, kan noen ganger kopieres, men aldri erstattes. Derfor er det viktig å være bevisst hvilke kulturminner som er spesielt viktige for samfunnet, slik at disse kan tas vare på for framtiden.

Figur 1.1: *Områdene ved Osensjøen har vært bosted for mennesker i nesten 10 000 år.*

2. BAKGRUNN OG FORMÅL

I forbindelse med hovedrevisjon av kommuneplanens arealdel ønsket Åmot kommune å få utarbeidet en plan for kulturvernet i kommunen. I den kommunale forvaltningen finnes det i dag en eksisterende kulturvernplan for Åmot. Planen er utarbeidet i 1995, og det er behov for en oppdatering av denne.

Hedmark fylkeskommune setter gjennom prosjektet «Lokale kulturminner i Hedmark» fokus på kommunenes kulturarv. Kommunen forvalter store kulturhistoriske verdier som plan- og bygningsmyndighet, samt innen kultur- og næringsutvikling. For å kunne forvalte kulturminnene og kulturmiljøene på en god måte, er det viktig at kommunene har god og oppdatert informasjon om lokalhistorien. Kulturminneplan for Åmot er støttet økonomisk av Riksantikvaren og Hedmark Fylkeskommune

Undervisning, formidling, folkehelse, næringsutvikling, arealplanlegging og forvaltning er områder hvor kunnskap om kulturminner er en ressurs. Kommunedelplan for kulturminner er et godt verktøy for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer. En slik plan vil rette oppmerksomheten mot kulturminner og bidra til økt kunnskap om dem.

Det er et overordnet mål at planen skal kunne inspirere til kulturvernarbeid og formidling av Åmots historie gjennom praktiske eksempel, men også være til hjelp i kommunal saksbehandling. Planarbeidet har ikke som mål å greie å ta med seg alt av registeringer, men i stedet lage noen klare målsettinger for videre satsningsområder, og være til inspirasjon for et slikt arbeid.

Formålet med kommunedelplan for kulturminner er å konkretisere kommunale, regionale og nasjonale mål for kulturminneforvaltninga:

«Mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer skal forvaltes og ivaretas som bruksressurser og som grunnlag for opplevelse og videreutvikling av fysiske omgivelser. Et representativt utvalg av kulturminner og kulturmiljøer skal tas vare på i et langsiktig perspektiv som kunnskapsressurser og som grunnlag for opplevelser.»

Hovedformålet med kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø er å synliggjøre verdien av lokale kulturminner og kulturmiljø, og øke kunnskapen om hvordan de kan forvaltes, både av offentlige og private.

For enklere lesbarhet vil «kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø» i denne rapporten heretter bli nevnt som «kulturminneplan».

2.1. PLANENS OPPBYGNING

Kulturminneplanen har fått en tematisk inndeling (ikke geografisk inndeling). Dette skyldes i hovedsak at kulturminnene også kategoriseres på denne måten i den øvrige kulturminneforvaltningen på regionalt og nasjonalt nivå.

Under hvert tema er det gjort et utvalg av kulturminner vi har valgt å fremheve. Mange av disse har, jfr. plan- og bygningsloven, fått en hensynssone som er vist i kommuneplan med tilhørende bestemmelser. Andre er kun med i denne kulturminneplanen, da de er vurdert til å bidra til en viktig fordelingsmessig sammenheng. Kunnskapsgrunnlaget for disse er vurdert til ikke å være godt nok for å framstille hensynssoner i kommunedelplanen. Mange av disse er løftet fram i handlingsprogrammet, med mål om at de kan tegnes som hensynssoner når eksempelvis koordinatfestingen blir nøyaktig.

Planen inneholder også kapitler med generell kunnskap om hvordan vi kan ta vare på kulturminnene.

2.2. Verdisetting og utvalg

Verdisetting av kulturminner kan være vanskelig. Riksantikvaren deler kulturminner inn i tre verdinivå; nasjonal, regional og lokal verdi. Verdiene knyttes til begreper som kunnskap, opplevelse, identitet, estetikk og bruk. I tillegg vektlegges andre vesentlige egenskaper ved det enkelte kulturminnet, som f.eks. alder, autentisitet, sjeldenhet og representativitet. I Åmot finnes kulturminner som kan tilskrives lokal og regional, så vel som nasjonal verdi.

Med lovens vide definisjon av hva som er et kulturminne – *alle spor etter menneskelig virksomhet* – sier det seg selv at alt ikke kan tas vare på.

Hvilke kulturminner i Åmot er det da spesielt viktig å verne om? Denne planen forsøker å gi noen svar på dette spørsmålet. Dette betyr imidlertid ikke at alle verneverdige og viktige kulturminner har kommet med. Mange er fremdeles ikke registrert, og planen må derfor først og fremst betraktes som en begynnelse på en prosess og et langsiktig, strategisk arbeid med kulturminner.

Kulturminner som løftes fram er i stor grad hentet fra tidligere registeringer og evalueringer. I tillegg har kommunens historielag bidratt med viktige innspill og kunnskap gjennom bla. Folkemøter.

2.3. Kriterier for verdivurdering

Identitet. Har kulturminnet, eller har det potensiale, til å være en identitetsskaper? Kulturminner har mye å si for tryggheten og trivselen til enkeltmennesket. Det kan bidra til stedsidentitet. De gir følelsen av kontinuitet og sammenheng med samfunnet.

Symbolverdi. Et kulturminne, som er knyttet til en hendelse, en person eller sted, er viktig å ta vare på fordi det kan symbolisere nasjonen eller stedet. F.eks. kan Eidsvollsbygningen symbolisere nasjonen.

Historisk kildeverdi. Kulturminner en viktig kilde til fortida. Kunnskap om tidligere folks levemåte og tankesett bør være så allsidig som mulig.

Representativitet. Det er hverken mulig eller ønskelig å ta vare på alle kulturminnene. Utvalget må være representativt for ulike tidsepoker og sosiale grupper.

Miljøverdi, variasjon og homogenitet. Et miljø som har tydelige spor etter sammenhengende bruk bakover i tid har ofte en stor variasjonsbredde. Andre miljø som har blitt til over kort tid og eller etter helhetlig planlegging er gjerne homogene. Begge typer er spesielt sårbare. Dersom det planlegges tiltak i slike miljøer, må de vurderes nøye. Sammenhenger mellom kulturminner gir større verdi og mer kunnskap og opplevelse enn det enkelte element.

Estetisk verdi. Estetiske opplevelser har alltid en verdi i seg selv. Mange kulturminner, både materielle og immaterielle, blir opplevd som vakre. Spesielt viktig er samspillet mellom enkeltobjekt og omgivelsene, eksempelvis et stengjerde i et åkerlandskap, et gammelt fjøs på et godt bevart gårdstun osv.

Kvalitet. Mange kulturminner representerer høy kvalitet i råstoff og materiale, håndtverk og utforming.

Bruksverdi. Mange kulturminner har stor bruksverdi, enten i opprinnelig utforming, eller med visse endringer og tilpasninger.

Fysisk tilstand. "Kulturminnets helse". Ved vurdering av hvordan kulturminne /kulturmiljø skal forvaltes, må en vurdere tilstanden for bevaring. Der hvor en har valget mellom to likeverdige objekt eller miljø, vil det være rimelig å velge det som har best fysisk tilstand.

Pedagogisk verdi. Alle kulturminner forteller om fortiden, og de har historisk kildeverdi. Å gå i det samme miljøet og oppleve sporene menneskene har etterlatt seg i form av gjenstander, bygninger, musikk, barneleker mv, gir større forståelse av fortida enn bare å lese om den.

Autentisitetsverdi. Det er få kulturminner som har beholdt den opprinnelige formen og funksjonen uendret. Det er derfor grunn til å sikre disse, fordi de representerer en spesiell kildeverdi fra opphavsperioden.

Alder. På grunn av at det blir færre kulturminner, jo lengre bakover i tid vi går, er det spesielt viktig å verne om de med høy alder.

En generell regel er at hvert enkelt kulturminne må vurderes både ut fra seg selv og i sammenheng.

Figur 2.1: *Åmots mange elver og vassdrag har på ulike måter alltid vært viktig. Her er et bildet av «åmøtet» mellom Glomma og Renaelva.*
Foto fra Åmot kommunes hjemmeside.

3. KULTURMINNEVERN

3.1. VIKTIGE BEGREPER

Arkeologisk kulturminne: Fysiske spor etter menneskelig virksomhet der utgravning og dokumentasjon i hovedsak utgjør kunnskapskilden.

Automatisk fredet: Automatisk fredet innebærer at angitte typer kulturminner er fredet direkte iht. kulturminneloven §4 (1978). Alle kulturminner fra før 1537, stående byggverk fra perioden 1537-1649, og samiske kulturminner eldre enn 100, er automatisk fredet. Automatisk fredete kulturminner har en sikringssone på 5 meter rundt det fredete objektet. Alle inngrep i automatisk fredete kulturminner er forbudt.

Fredet kulturminne: Fredning er lovens strengeste form for vern. Et fredet kulturminne er vurdert til å være av nasjonal eller vesentlig regional verdi og er fredet etter Kulturminneloven. Alle endringer som går ut over vanlig vedlikehold er forbudt.

Fredningsverdig kulturminne: Kulturminnet er av nasjonal verdi og kan vurderes fredet etter Kulturminneloven.

Kulturlandskap: Landskap påvirket av menneskelig virksomhet.

Kulturmiljø: Med kulturmiljø menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Kulturminne: Med kulturminne menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Listeført kirke: Alle kirker bygget mellom 1650 og 1850 er listeførte. I tillegg er en rekke kirker bygget etter 1850 også listeførte. At en kirke er listeført, innebærer at den er definert som verneverdig og har nasjonal verdi. Listeføringen innebærer at alle saker som gjelder endringer, også istandsettings- og vedlikehold, skal sendes Riksantikvaren for faglig uttalelse. Det er likevel biskopen som gir endelig vedtak etter kirkeloven.

Løse og faste kulturminner: Vi skiller mellom faste og løse kulturminner. Faste kulturminner er stedbundne, f.eks. bygninger, boplasser, gravhauger, kokegroper, stolpehull med videre. Løse kulturminner er alle typer gjenstander som er løsrevet fra en fast kontekst, f.eks. gjenstander som er kommet for dagen ved en arkeologisk utgravning.

Midlertidig fredning av enkeltobjekter og områder rundt disse kan vedtas om et kulturminne er truet, eller om man vil evaluere kulturminnet med tanke på permanent fredning. Slike vedtak kan oppheves dersom kulturminnet ikke lenger er truet, eller kulturminnemyndigheten ikke vil følge opp saken med permanent fredning. Om det tas sikte på permanent fredning vil vedtaket om midlertidig fredning bli stående til nytt vedtak om permanent fredning er fattet. Midlertidige fredete kulturminner blir forvaltet etter kulturminneloven likt vedtaksfredete kulturminner, det vil si at alle endringstiltak skal godkjennes av kulturminnemyndigheten.

Regulert til bevaring: Kulturminnet er beskyttet gjennom regulering. I planer utarbeidet etter plan- og bygningsloven 1985 er de regulert til spesialområde bevaring. I planer etter plan- og bygningsloven 2008, er de regulert med hensynssone kulturminne.

SERFRAK-registeret: SEFRAK-registreringene (Sekretariatet for Registrering av Faste Kulturminner i Norge) ble utført i hele landet perioden 1975-1995 av bygninger eldre enn 1900. SEFRAK-registreringen innebærer ingen form for vern.

Verneverdig/bevaringsverdig kulturminne: Begrepene verneverdig/ bevaringsverdig har ikke juridisk innhold. De brukes for å beskrive verdien av et kulturminne for en enkeltperson eller en gruppe.

3.2. Ansvarsfordeling i kulturminnevernet

Myndighet og forvaltningsansvar i kulturminnevernet er fordelt mellom Staten, Fylkeskommunen, Sametinget og kommunene. Riksantikvaren er utøvende faginstans for Klima- og miljødepartementet, mens Fylkeskommunen/Sametinget, som regionalt forvaltningsorgan, har fått delegert myndighet gjennom Riksantikvaren. Ansvarsfordelingen i den offentlige kulturminneforvaltningen er nærmere beskrevet i Forskrift om faglig ansvarsfordeling m.v. etter Kulturminneloven.

Klima- og miljødepartementet er kulturminneforvaltningens øverste organ med hovedansvar for utforming og oppfølging av nasjonal kulturminnepolitikk. Departementet tar de endelige avgjørelsene i plansaker ved innsigelse, og har myndighet etter kulturminneloven til å innkalle eller gjøre påkrevde endringer i kommuneplaners arealdel i tilfeller der nasjonale kulturminneinteresser er satt til side.

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvaltning under Klima- og miljødepartementet med ansvar for gjennomføring av den statlige kulturminnepolitikken. Riksantikvaren kan fremme innsigelse ved trussel mot kulturminner av nasjonal interesse. Regional kulturminneforvaltning varsler Riksantikvaren og kommer eventuelt med innsigelse dersom et planforslag truer nasjonale kulturminneinteresse.

Regional kulturminneforvaltning ved Hedmark Fylkeskommune og Sametinget er regionale kulturminneforvaltningsorgan for Åmot med delegert myndighet etter kulturminneloven. De har forvaltningsmyndighet for de automatisk fredede kulturminnene, mens Riksantikvaren har det overordnede ansvaret. Fylkeskommunen og Sametinget veileder i kommunenes planprosesser, gjennom faglig rådgivning og formidling av nasjonale og regionale mål og retningslinjer.

Kommunen er planmyndighet og har i utgangspunktet bestemmelsesrett over egne arealer. Kommunen har ansvar for at bevaring av kulturminner og kulturmiljøer inngår i arealplanleggingen på en slik måte at nasjonale, regionale og lokale kulturminneinteresser ivaretas. Plan- og bygningsloven er et sterkt virkemiddel som kommunen kan bruke til å regulere arealer hvor kulturminner og kulturmiljøer inngår med bestemmelser om vern. Soner som reguleres til bevaring markeres i arealplaner.

3.3. Lovverk

Det er i hovedsak to lover som gir beskyttelse av kulturminner: Kulturminneloven og Plan- og bygningsloven (PBL). Kulturminneloven som særlov gjelder foran plan- og bygningsloven. Kulturminneloven forvaltes av Riksantikvaren på nasjonalt nivå, og av fylkeskommuner, Sameting, arkeologiske landsdelsmuseer og sjøfartsmuseer på regionalt nivå. Det finnes egne forskrifter som skisserer ansvar og myndighet til hver av disse instansene.

Lov om kulturminner av 1978 (Kulturminneloven) omfatter kulturminner av nasjonal interesse. Loven definerer hvilke kulturminner som er automatisk fredede, fastslår regler for fredning etter enkeltvedtak, og regulerer eiendomsrett til løse kulturminner. Loven håndheves av Riksantikvaren og fylkeskommunen etter delegert myndighet.

Lov om planlegging og byggesaksbehandling av 2008 (plan- og bygningsloven) er det viktigste kommunale virkemidlet for bevaring av kulturminner og kulturmiljøer. Her kan kommunen sikre bevaringsverdige bygninger og gi tilstrekkelig vern, både i sammenheng med arealplan og i enkeltsaker. I arealplaner sikres kulturminner med hensynssoner med tilknyttede bestemmelser. Kommunen har også hjemmel til å gi pålegg om

utbedring av eksisterende bygninger, såfremt det vil gi en vesentlig forbedring av byggverkets funksjon - av hensyn til bevaringsverdi.

Plan- og bygningsloven (PBL) i kulturminneforvaltningen
PBL er et av kommunens verktøy i forvaltningen av kulturminner;
§ 11-8 omhandler ulike hensynssoner: «Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av areal». For kulturminneverdier har enten sone c) eller sone med særlige hensyn til bevaring av kulturmiljø eller sone d) Båndlegging etter Kulturminneloven benyttes.
§ 11-9 slår fast at kommunen, uavhengig av kommuneplanens arealformål, også kan vedta bestemmelser om ulike hensyn.
Disse kategoriseres i 8 punkter, hvorav nr. 7 omhandler kulturminner: hensyn som skal tas til bevaring av eksisterende bygninger og annet kulturmiljø.
§ 12-7 omhandler bestemmelser i reguleringsplan, og slår fast at det kan settes bestemmelser for å sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner, og kulturmiljøer, herunder vern av fasade, materialbruk og interiør, samt sikre naturtyper og annen verdifull natur.

3.4. Stortingsmeldinger og planverk

Det finnes meldinger og planverk for kulturminnefeltet på alle forvaltningsnivå. Disse skal sikre langsiktighet, forutsigbarhet og helhetlig tenkning på kulturminnefeltet og definerer strategier, målsettinger og tiltak for dette. Gjeldende statlige føringer er skissert i Stortingsmelding nr 16 ” (2004-2055) ”Leve med kulturminner, og Stortingsmelding nr 35 (2012-2013) ”Framtid med fotfeste – kulturminnepolitikken».

Fylkesdelplan for vern og bruk av kulturminner og kulturmiljøer «Kulturminner for Hedmarks framtid» ble vedtatt i 2005. Visjonen er å gjøre Hedmarks fortid til en levende og meningsfylt del av framtiden. Planen trekker opp mål og strategier for arbeidet med kulturminnevernet i Hedmark, gir oversikt over prioriterte tema, retningslinjer for forvaltning av kulturminner i Hedmark, og viser et handlingsprogram for arbeidet.

3.5. Kulturminner i Åmot

I Åmot kommune finnes det om lag 10 000 registrerte automatisk fredete kulturminner, og 9 kulturminner som er fredet gjennom enkeltvedtak. 5 bygninger er fredet. På landsbasis er det kun i overkant av 1 % av alle bygninger fra før 1900 som er fredet gjennom Kulturminneloven. Det vil si at svært mange verdifulle kulturminner ikke er beskyttet og eventuelt må tas vare på ved hjelp av andre virkemidler, for eksempel ved hjelp av Plan- og bygningsloven (PBL). Gjennom denne loven kan også kommunene bidra til å gi spesielt verdifulle kulturminner formelt vern.

Figur 3.1: *Hovedhuset og Borgstuen på Åmot prestegård utgjør 2 av 5 fredete bygninger i Åmot kommune. Disse er omtalt i kap. 9.*

3.6. Økonomiske støtteordninger

Fredning eller vern vil i seg selv kun gi begrenset beskyttelse for det enkelte kulturminne. Det aller viktigste er at eier selv er positiv og motivert for å ta vare på kulturminnet, noe som gjerne krever både kunnskap og økonomiske ressurser. Det er derfor viktig at kulturminneforvaltningen på alle nivå legger til rette for dette.

Det finnes ulike statlige tilskuddsordninger som eiere av kulturminner kan søke på. Disse er underlagt Klima- og miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet og Kulturdepartementet og forvaltes henholdsvis av Norsk Kulturminnefond, Riksantikvaren, Fylkesmannen (FM) og Norsk Kulturråd. Tilskuddsordningen fra kulturrådet skiller seg noe fra de andre, da den åpner for å støtte prosjekter knyttet til dokumentasjon og formidling, i tillegg til konkret arbeid med bevaring og fysisk sikring. Flere fylkeskommuner og kommuner har også etablert støtteordninger.

Norsk Kulturminnefond (Kulturminnefondet):
Kulturminnefondet er en tilskuddsordning for bevaring av kulturminner og kulturmiljøer, og et viktig virkemiddel for bevaring av privateide kulturminner. Fondet får sin bevilgning over statsbudsjettet gjennom eget tildelingsbrev fra Klima- og miljødepartementet.
Kulturminnefondet er opprettet for å gi tilskudd til verneverdige kulturminner og kulturmiljøer og skal:

- Stimulere til økt verneinnsats fra eiere og næringsliv.
- Bidra til å sikre at et mangfold av kulturminner og kulturmiljøer bevares og aktiviseres som grunnlag for opplevelse, kunnskap, utvikling og verdiskaping.
- Støtte prosjekter hvor det er samspill mellom offentlige og private aktører.

I søknader til kulturminnefond skal objekter som står omtalt i kommunedelplan for kulturminner prioriteres.

SMIL-tilskudd
Gjennom sitt regionale miljøprogram gir Fylkesmannen tilskudd til å ta vare på kulturminner. Selve tilskuddsordningen heter SMIL, det vil si tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Bakgrunnen for ordningen begrunnes slik (sitat fra Fylkesmannen sine nettsider):
"Kulturlandskapet er en viktig del av kulturarven vår og representerer store kulturverdier. Kulturlandskapet er også viktig i forhold til det biologiske mangfoldet, reiselivet, og ikke minst som en trivselsfaktor for folk flest. Skjøtsel av kulturlandskapet skal bidra til vern av gammel kulturmark, gamle ferdselsårer, kulturminne, tekniske anlegg og verneverdig bygningsmasse".

Eiendommer som er fredet i henhold til kulturminneloven gis fritak for eiendomsskatt.

3.7. Formidling og tilrettelegging

Denne kulturminneplanen har et særskilt fokus på formidling og tilrettelegging. Dette er en forutsetning for å lykkes med, og å skape begeistring for, kulturminnearbeidet. Kommunedelplan for kulturminner har en viktig målsetting å motivere og å lære flere å se etter, forstå og således oppleve noen av kulturminnene i Åmot. Økt kunnskap og bevissthet om kulturminner i Åmot, vil på sikt bidra til at flere ser verdien av å ta vare på kulturminnene. Det er selvsagt mange måter å formidle og legge til rette på. Utfordringen er å velge de riktige historiene og formidle dem på en fengende måte til ulike målgrupper.

En annen form for tilrettelegging er knyttet til verdifulle kulturminner som ikke lenger er i bruk. Det er en stor utfordring, også internasjonalt, at mange flotte bygninger – særlig industribygg – tømmes for innhold og står igjen, overlatt til seg selv og forfaller. I Åmot kommune finnes det flere slike bygninger. Hvordan kan vi eventuelt legge til rette for ny bruk av disse kulturminnene?

Universell utforming og tilrettelegging av kulturminner er et viktig tema. Universell utforming betyr at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte, så langt det er mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler. I forhold til kulturminner kan dette by på ekstra utfordringer da det er viktig at endinger og/eller nye installasjoner ikke forringer kulturminnet. Men det er fullt mulig å finne gode løsninger også her. Eksempler på vellykket universell utforming av kulturminner, er tilretteleggingen og inngangsparti ved Mandal kirke. Her er det valgt gode løsninger for tilrettelegging slik at alle kan delta på lik linje, uten at det har gått på bekostning av, eller forringet, kulturminnene.

Figur 3.2: *Universelt utformet inngangsparti ved Mandal kirke. Foto: Ina Borgen Snaprud / Riksantikvaren*

Figur 3.3: *Ved bergkunstfeltet på Tennes i Balsfjord i Troms er det anlagt rampe fra veien og fram til feltet. På skiltene langs rampen kan du ta og føle på gjengivelser av bergkunsten. Dette bidrar til at flere kan besøke og oppleve kulturminnet. Foto: Bjørn Helberg / Riksantikvaren*

Generelle målsettinger:

- God forvaltning, formidling og tilrettelegging av verdifulle kulturminner i Åmot.
- Øke kunnskapen om kulturminner.
- Skape begeistring for kulturminner.
- Søke muligheter for ny bruk av tomme, verneverdige bygg og andre kulturminner.
- Universell utforming så langt det er mulig.
- Lage en god handlingsplan for videre arbeid med kulturminner i Åmot.

4. Arkeologiske kulturminner

Kulturminnene er vår mulighet til å møte fjern fortid. Slike møter skaper gjerne en opplevelse av nærhet til fortidens mennesker som bodde og levde i dette miljøet. Kulturminner fra før reformasjonen i 1537 er automatisk fredet. Slike fornminner ligger ofte mer eller mindre skjult i terrenget. Dermed er det spesielt viktig å legge til rette for informasjon og tilgjengelighet. God og levende formidling er avgjørende for opplevelsen og forståelsen av kulturminnet. Formidling på selve stedet der fornminnet er, kan gi ytterligere kjennskap til hvordan menneskene levde og virket.

Tidsakse

Eldre steinalder:	10 000 - 4 000 f.Kr
Yngre steinalder:	4 000 - 1 800 f.Kr
Eldre bronsealder:	1 800 - 1 000 f.Kr
Yngre bronsealder:	1 000 - 500 f.Kr
Eldre jernalder:	500 f.Kr - 570 e.Kr (Folkevandringstid 400-570)
Yngre jernalder:	500 e.Kr- 1 000 (Vikingtid 800-1050)
Tidlig middelalder:	1 050 - 1 150
Høymiddelalder:	1 150 - 1 350
Senmiddelalderen:	1 350 - 1 537
Nyere tid:	Tiden etter reformasjonen fram til i dag

4.1. Forvaltningsansvar for fornminner

Forvaltningsmyndighet for kulturminner fra før reformasjonen er lagt til Arkeologisk museum og Hedmark fylkeskommune, mens Riksantikvaren har det overordnede ansvaret. Kommunen har likevel ansvar for at det blir tatt hensyn til fornminnene, og å bidra til utvikling og formidling av disse. Alle innbyggere har også et ansvar. Det er viktig å ta hensyn ved ferdsel i fornminneområder. Dersom det oppdages skade eller hærverk. på eller ved fornminnene, er det viktig å kontakte kulturavdelingen i fylkeskommunen.

Blir det gjort funn som kan tenkes å være et fornminne er det plikt om varsling til forvaltningsmyndighet.

4.2. Prioriterte områder i Åmot

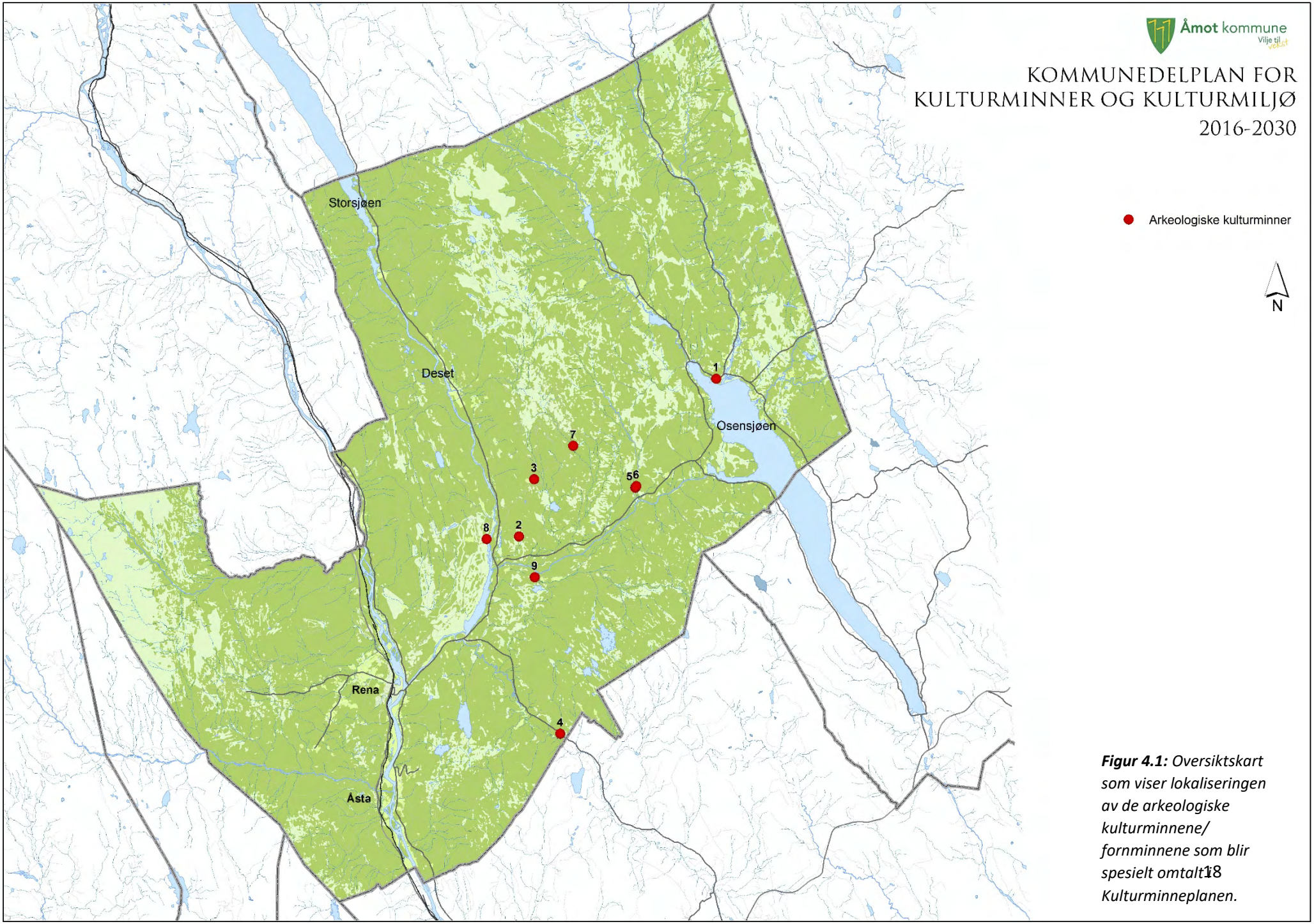
Åmot kommune har et høyt antall registrerte forhistoriske kulturminner. Dette er knyttet til store registreringsarbeider i forbindelse med Forsvarets etablering på Rena. Lokalitetene er alt fra store sammensatte fornminnefelt slik som gårdsanlegg til enkeltliggende fornminner, funnsteder og kirkested. I tid spenner disse fra eldre steinalder til middelalder. De eldste sporene som er funnet i Åmot er boplassene fra eldre steinalder ved Osensjøen og Renaelva. De fleste fornminnene i Åmot kan imidlertid knyttes til jernalder med spesielt store forekomster av jernvinneanlegg.

I kulturminneplanen er det gjort et lite utvalg som blir presentert. Utvalget er gjort ut i fra følgende kriterier:

- Alder og tematisk spredning.
- Formidlingspotensial.
- Tilknytning til turstier.

De automatisk fredete kulturminnene blir ivaretatt gjennom Kulturminneloven. Noen av denne planens kulturminner inngår i større kulturlandskap med hensynssone.

Nr.	Objekt	Stedsnavn/grend	Hensynssone
1	Steinalderbosetninger	Osensjøen	H570_41
2	Groptufter	Rødsmoen	
3	Fangstanlegg	Gråfjellområdet	
4	Fangstanlegg	Julussdalen	
5	Jernvinneanlegg og kullgroper	Kjølsetra	H570_35
6	Middelaldertufter	Kjølsetra	H570_35
7	Utmarkssmie	Gråfjell	
8	Vikinggrav	Bjørkøyvelta	
9	Rydningsfelt	Hole	

Figur 4.1: *Oversiktskart som viser lokaliseringen av de arkeologiske kulturminnene/ fornminnene som blir spesielt omtalt i Kulturminneplanen.*

1 Steinalderbosetninger ved Osensjøen

Området rundt Osensjøen er rikt på funn etter steinalderbosetninger, spesielt i nordenden. De eldste funnene er fra 6500 f.kr. I tillegg til gravplasser og strukturer med skjørbrent stein (kokegroper) i strandsonen, er det funnet stein- og flintøkster, flintdolker, flintsigd, skafthullkøller, spyd og pilspisser av kvartsitt og skifer. De ulike oldsakene tyder på tilknytninger til både jordbruk og fangst.

Ved Osneset, nedenfor de to kirkene, er det mulighet til å se et spesielt fint og sjeldent minnesmerke. Dette er en naturstein med tydelige spor etter sliping av steinøkser og -meisler. På toppen av steinen ses selve slipeflaten som en glatt og tydelig forsenkning. Slipesteinen ligger i strandsonen innenfor en stor boplass. For steinaldermenneskene var dette et nyttig redskap for å få skjerpet opp gjenstandene sine (*På vandring i fortiden*, NIKU 2003).

Generelt er mange store steinalderboplasser funnet ved elveoser og gode fiskegrunner. I nyere tid har det vært et storstilt sesongfiske i Osensjøen. Særlig røya er og har vært viktig. Kanskje var det slik allerede i steinalderen?

Figur 4.2: *Skafthulløks fra Flåtestøa, Åmot. (C28626). Foto: Ellen C. Holte, Universitetets kulturhistoriske museer.*

2 Groptufter, Rødsmoen

Groptufter er rester etter hytter fra stenalderen. Hyttenes gulvnivå var gravd ned i bakken, derav navnet «groptuft». «Tuft» betyr at vi bare har rester igjen, ikke hele hytten. På Rødsmoen er det funnet mange tufter på tre forskjellige steder: en langs elven Rena, fem langs Ygla ved Persmyra og to langs Ygla ved Kildesaga.

Figur 4.3: *Illustrasjon av groptuft.*
Illustrasjon: arkikon.no

I Øst-Norge er det funnet groptufter på Svevollen ved Rokosjøen i Elverum, ved Fagernes i Oppland fylke og på Rødsmoen i Åmot. Groptuftene i Norge dateres til eldre og yngre steinalder. I Nord-Norge har man lenge kjent til tufter fra steinalder. Her finnes de ved kysten, og menneskene som bodde i dem levde av marin føde. Likevel ligner groptuftene på Østlandet mer på tufter som er funnet i Sverige. Disse ligger også i innlandet.

I groptuftene er det funnet en del pilespisser og forholdsvis mange skrapere i flint. Skraperne kan ha vært brukt til å skrape skinn, men også til

å lage redskaper i tre, ben og gevir. Det er interessant å se at menneskene som bodde i groptuftene nesten bare har brukt flint til å lage steinredskapene sine av. Flint finnes ikke naturlig i Norge, så de må ha tatt det med seg fra et eller annet sted.

Groptuftene er blitt tolket som vinterhytter både i Norge og i Sverige. Det er mange trekk ved hyttene som tilsier denne tolkningen. Hyttene er gravet litt ned i bakken.

Alle groptuftene som er funnet ligger rett ved elver eller bekker som har vannføring hele året. Vann er viktig. En mulighet er selvfølgelig å smelte snø, men dette krever svært mye energi i forhold til mengden med vann man får. Det er derfor mye lurere å legge boligen sin i nærheten av en bekk eller elv der man kan hente vann direkte eller smelte is. Ofte ligger groptuftene i nærheten av elgens vinterbeite (*På vandring i fortiden*, NIKU 2003).

3 Fangstanlegg, Gråfjellområdet

I Gråfjellområdet er det registrert tre fangsanlegg: Ved Kjølsætra, Ved Rødsætra og i Styggdalen.

Fangstgroper eller dyregraver forteller om et godt organisert samfunn. Fangstgropsystemene består ofte av mange groper og ledegjerder som stenger av en hel dal der elgen trekker. Det kreves en betydelig innsats av mange mennesker for å kunne lage et slikt system. Først må en ha meget god kjennskap til dyretrekk. Deretter kreves det en stor innsats med å grave gropene, bygge trekasser nedi og lage ledegjerder mellom. Dessuten må systemene overvåkes og vedlikeholdes.

Fangstgropene for elg kan grovt deles inn i to typer. Den første typen har en tømret kassekonstruksjon nede i gropa. Disse gropene fremstår i dag som traktformede med rektangulær bunn. I den andre typen er det er lagt et stort trelokk med åpning over selve gropa, som gjør at dyret ikke kommer opp igjen når det er falt nedi. Denne typen groper fremstår som bolleformede i dag. I begge tilfellene har det vært ledegjerder mellom gropene, og åpningen i gropa har vært kamuflert, trolig med kvist, mose og lignende. Fangstgroper for rein finnes i fjellet og kan være tørrmurte kasser av stein. (NIKU7)

Figur 4.4: *Fangstgrop i Styggdalen.*
Foto: Arve Kjersheim.

I Gråfjellområdet er det registrert flere store systemer med fangstgroper som har sperret av hele daler. I området rundt Rødsetra lå et slikt anlegg. Her er noen av gropene undersøkt og datert til tiden rundt Kristi fødsel. Vi vet også at anlegget var gått ut av bruk i middelalder fordi flere av gropene da ble anvendt som kullgroper.

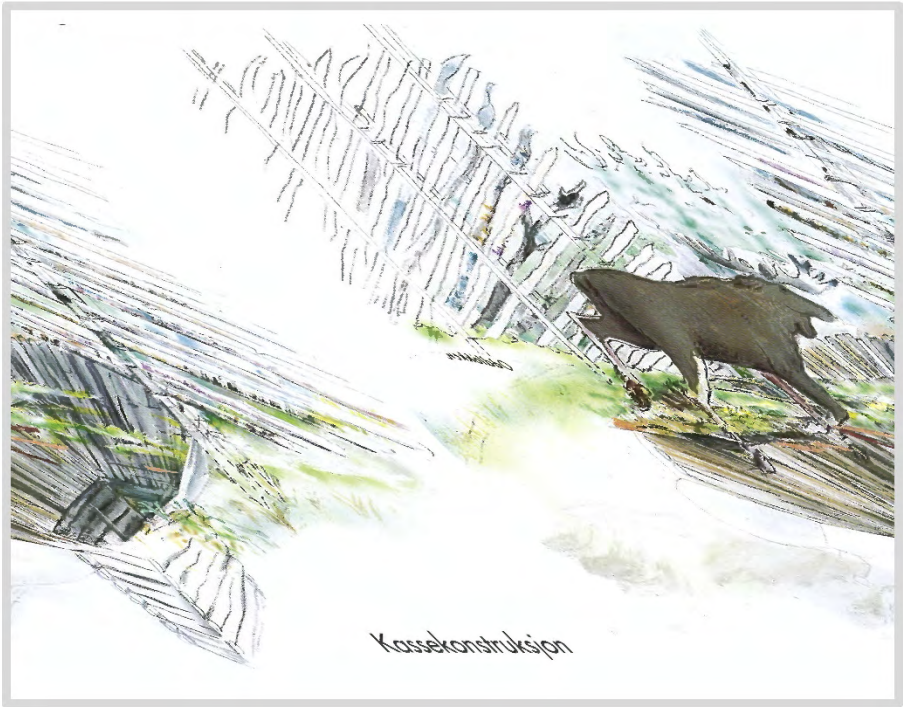
Datering av elggroper, fra undersøkelsene på Rødsmoen, viser at de eldste fasene av fangstanleggene i hvert fall går tilbake til eldre bronsealder, omlag 1800 år f.Kr. Videre fortsetter bruken gjennom eldre jernalder (500 f.Kr.- 550 e.Kr.). I begynnelsen av yngre jernalder ser det ut til at gropene på Rødsmoen gikk ut av bruk. Bruken representerer altså et tidsrom på mer enn 2000 år! Det betyr at systemet må ha fungert godt, og at det må ha knyttet seg meget sterke tradisjoner til denne typen fangst.

4 Fangstanlegg, Julussa

Ved Julussa ligger et svært tilgjengelig, og godt synlig fangstanlegg.

Figur 4.5: *Kartet viser fangstgropsystem i Julussdalen, markert med lilla.*

Figur 4.6: *Illustrasjon av fangstgrop, type kassekonstruksjon, for elg. Tegning: Steinar Oddløkken (fra Kulturminner og skogbruk, 1997, side 182)*

5 Jernvinneanlegg og kullgroper, Kjølsetra

Jernvinna er betegnelsen på en fremstillingsplass for jern. Sporene vi i dag kan finne, er groper i bakken etter kullbrenningen (kullgroper) og slagghauger. Noen ganger finnes også rester av myrmalmen som ble brukt.

Åmot har vært rik på de ressursene som kreves for å kunne framstille jern: Tømmer til produksjon av kull og tallrike myrer som inneholder jernmalm. Produksjon av jern har foregått helt fra ca år 400 og opp til 1900-tallet. Men det var i middelalderen, i perioden mellom år 950 og 1300, at jernproduksjonen var på sitt høyeste. Arkeologene mener spesialiserte

”jernarbeidere” har kommet til Åmot, og at mye av jernet har blitt eksportert. I Gråfjell var det et helt industrisamfunn i en periode på rundt 300 år («På vandring i fortiden, NIKU 2003).

Figur 4.7: *En stor og tydelig slagghaug avslører hvor ovnen har ligget ved dette jernvinneanlegget i Ulvådalen i Åmot.*
(Foto: Lars Erik Narmo, Kulturminner og skogbruk 1997).

Like nordvest for Kjølsetra ligger et av de mange jernvinneanleggene som er avdekket. Dette er et helhetlig jernproduksjonsmiljø fra yngre jernalder/ tidlig middelalder, bestående av et jernvinneanlegg og 13 kullgroper. Anlegget viser en typisk organisering av myr, kullgroper og jernvinneanlegg i en funksjonell sammenheng. Dette er lett tilgjengelig i formidlingssammenheng, og er, eller inngår i, allerede en del av den anlagte natur- og kulturleden. (*Fylkesdelplan kulturminner Hedmark*, 2005).

På Kjølsetra ligger finnes også hustufter fra middelalderen (punkt 6), samt et bestående vernet seterhus. Mangfoldet av kulturminner gjør området svært interessant.

6 Middelaldertufter, Kjølsetra

På Kjølsetra er to store og spesielle hustufter samt en såkalt koksteinsrøys datert innenfor tidsrommet 1300-1600 e.Kr. Koksteinsrøyser er avfallshauger der avfallet er råtnet vekk og bare kull og koksteinen, det vil si stein som har vært varmet opp, er tilbake. En av hustuftene er datert til perioden 1310-1420 e.Kr. og den andre til perioden 1475-1655 e.Kr. Disse dateringene viser at det også her var aktivitet i seinmiddelalderen. Det er bare gravd prøvestikk i hustuftene for å få ut trekull til datering. Det er derfor ikke mulig å si noe mer bestemt om hva de har vært brukt til. Den ene hustufta er avdelt med innvendige, tverrgående voller og ser ut til å ha vært oppdelt i tre små rom («På vandring i fortiden», NIKU, 2003).

7 Utmarkssmier, Gråfjellområdet

I sen vikingtid og middelalder i Åmot ble jernmalmen foredlet videre i smier som lå langs veier i utmarka.

Smier i utmark er kjent gjennom Magnus Lagabøters landslov fra 1276. «Nu brænder nogen sæter i almenning eller smidje eller tjærevirke eller veideboder eller hvad slags virke det er, da sakes han til kongen 3 mark sølv, men til den som eiet virket skal han bøte skaden etter 6 skjønnsomme mænds takst».

Funn av smier i Gråfjellområdet viser at det lå smier i utmarka i middelalderen. Smiene i Gråfjell lå langs gamle veifar gjennom skogen, gjerne nær veikryss i utmarka. Langsmed veifarene ligger det store kullgroper som forsynte smiene med kull. Veifarene vises på gamle kart og flere av disse er i bruk som en del av dagens skogsveinett («På vandring i fortiden», NIKU, 2003).

Smier i utmarka i Åmot viser at mange aspekter ved middelalderen på landsbygda er lite utforsket og knapt nevnt i skriftlige kilder. Det gjelder også hvor produktene fra smiene tok veien, eller hvordan jernhandelen var

organisert. Håkon den 6.s retterbot fra 1358 bekrefter at man kunne føre varene fra Østerdalene dit man selv ville. En vet også at enorme mengder jern ble eksportert fra bygder i Åmot.

8 Vikinggrav, Bjørkøyvelta

Bjørkøyvelta ligger sør for Kjøllsæterbrua, på vestsiden av Rena elv og nesten fram til Nøstervollen. En liten avstikker fra den etablerte natur- og kulturleden, leder til en vikinggrav datert til ca år 600. Stedet ligger på et høydedrag hvor det er lagt steiner i en ring. Diameteren er rundt to-tre meter. Her har det ligget en kvinne. I graven lå det brente beinrester og pyntegjenstander som den døde hadde fått med seg, blant annet glassperler og perler i viklet bronsetråd. Graven omtales som "vikinggrav", men er trolig noe eldre enn vikingtid (Natur- og kulturleden i Åmot).

En fordypning midt i ringen, kan vitne om gravrøveri. Når dette kan ha skjedd er uvisst, men også dette er sannsynligvis i forhistorisk tid.

Figur 4.8: *Vikingegrav ved Bjørkøyvelta (Foto: fra natur- og kultursti Åmot)*

9 Rydningsfelt, Hole

Et felt med rydningsrøyser og 1 åkerterrasse. Dette er et lite rydningsrøysfelt bestående av om lag 10-15 røyser, lett tilgjengelig ved Hole. Røysene er gjennomgående 2-6 m i diameter og 0,20 - 0,50 m høye. Det er påvist noe kokstein i overflaten i enkelte av røysene. I skråningen i nedkanten av feltet vises en røys tydelig. I selve feltet er det en stor, gravd grop. Dette er rester etter et korngjemme fra 2. verdenskrig. (askeladden.ra.no)

Målsetting:

- God tilrettelegging og formidling av utvalgte arkeologiske kulturminner.
- Videreføre natur- og kultursti.
- Istandsetting og formidling av objekter rundt Kjølsetra.
- Inngå samarbeid med Forsvaret om formidlingsarbeid rundt Rødsetra
- Skilte fornminner/-felt
- Utarbeide skjøtselplan for fornminner/-felt i samråd med grunneiere. Kyndig rydding av fornminner/-felt.
- Anlegge og skilte parkeringsplasser

Figur 4.9: *Områdene langs Osensjøen har blitt brukt av mennesker siden steinalderen.*

5. LANDBRUKETS KULTURMINNER

Jordbruket i Åmot er, og har vært, relativt beskjedent. Her er det skogbruk som har vært det førende. Av jordbruksarealet benyttes i dag 32 % til korn, 63 % til forproduksjon, 4 % til potet, og 1 % til bær/frukt (Landbruksdirektoratet).

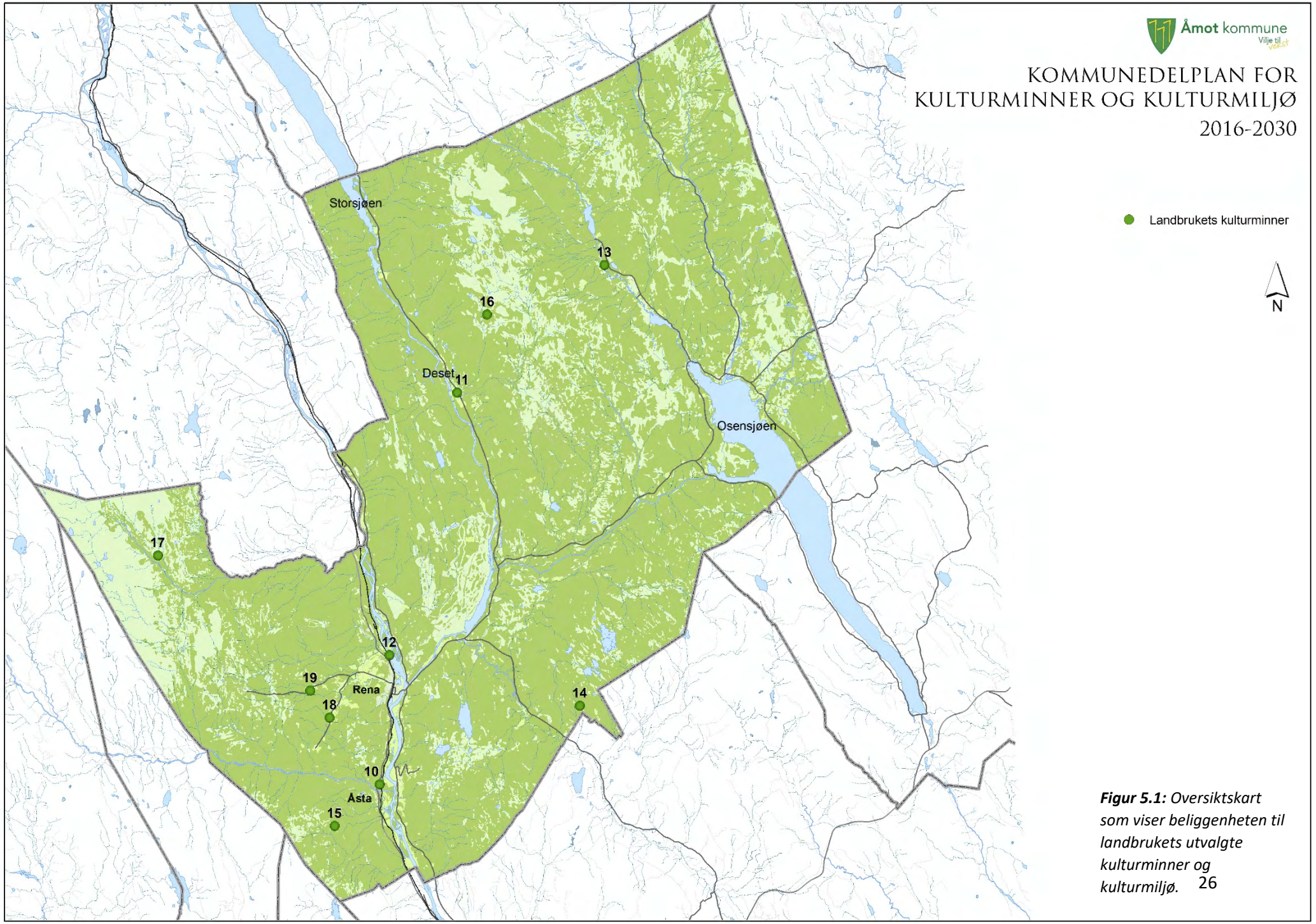
Skog, og skogsdrift er, og har vært, en svært viktig kilde til livsgrunnlag i Åmot. Skogen var langt på vei grunnlaget til de praktfulle storgårdene, og med utgangspunkt i skogsdrift store deler av annet næringsliv og arbeidsplasser er bygd opp. Kullbrenning, tømmerdrift- og fløting, og kartonfabrikken er eksempler. Disse blir behandlet i andre kapitler i denne rapporten.

Rundt de eldste seteranleggene i Åmot er det spor etter gammelt jordbruk og annen produksjonsaktivitet.

5.1. UTVALGTE OBJEKTER

I kulturminneplanen er det gjort et utvalg av landbrukets kulturminner. Hvordan mennesker har benyttet natur, landskap og ressurser opp gjennom tidene gir et mangfold av kulturminner, og det er ikke alltid ensbetydende hvilken kategori de skal sorteres inn under i kulturminneplanen. Det finnes derfor kulturminner innenfor andre deler av kulturminneplanen som også kunne vært sortert inn under landbrukets kulturminner. Likeledes er det kulturminner som er beskrevet i dette kapittelet, som også kunne vært beskrevet inn under andre hovedoverskrifter.

Nr.	Objekt	Type	Stedsnavn/grend	Hensynssone
10	Søndre Aaset	Gårdsanlegg	Åsta	H730_1
11	Melgården	Gårdsanlegg	Deset	H570_28
12	Sorknes	Gårdsanlegg	Rena	H570_24
13	Slåtter i Slemdalen	Slåtter	Slemdalen	
14	Blikkberget	Kulturmiljø	Blikkberget	H570_34
15	Klettsetra	Seter	Vestfjellet	H570_3
16	Deset-Nordsetra	Setervoll	Deset	H570_46
17	Øvre Himmeldalen	Seteranlegg	Hemmeldalen	H570_5
18	Øvre Åsbygda	Grend	Øvre Åsbygda	H570_2
19	Smørsteinen	Objekt det knytter seg historie/ sagn/ myte til.	Skramstadberget	H570_1

Figur 5.1: *Oversiktskart som viser beliggenheten til landbrukets utvalgte kulturminner og kulturmiljø.*

10 Søndre Aaset

Søndre Aaset har en lang historie som en betydelig skog- og jordbrukseiendom. I skriftlige kilder kan en følge gården tilbake til skattemanntallet «Gjengjerden» 1528. Korporal, senere kaptein, Knut Jensen Hals kjøpte selveierdelen av eiendommen i 1681. Sønnen Jens Knutsen Hals kjøpte den delen som inntil da hadde vært i offentlig eie i 1734. Eiendommen har senere vært drevet av etterslekten hans, og er fremdeles i drift (askeladden.ra.no).

Figur 5.2: *Tunet på Søndre Aaset. Foto fra askeladden.no*

I løpet av siste halvdel av 1600-tallet ble bøndene i Sør- og Midt-Østerdal involvert i tømmerhandel. Fortjenesten fra skogen ga et godt økonomisk grunnlag.

Gårdsanlegget er vedtaksfredet i 2008/2014. Formålet med fredningen er å bevare et verdifullt eksempel på hvordan skogbruket har satt spor etter seg i bygningsmiljøer i hele Sør- og Midt-Østerdal gjennom perioden fra midt på 1700-tallet til annen halvdel av 1800-tallet. Bebyggelsen er en bygningshistorisk, arkitekturhistorisk og kulturhistorisk dokumentasjon av endringer og stabilitet i byggeskikk og stilidealer blant de store skogeierne i Østerdalen i tidsrommet.

Tunet på Søndre Aaset ligger i skrånende terreng ned mot elvene Åsta i sør og Glomma i øst. Bygningsmiljøet har stor tidsdybde og høy kulturhistorisk og arkitektonisk verdi. Tunet har vært organisert som inntun med inngjerdet hageanlegg mellom bolighusene, og uttun med driftsbygninger. Etter at den nyeste hovedbygningen sto ferdig i 1888 ble det anlagt hage med utsikt til Glomma på baksiden av tunet (askeladden.ra.no).

Figur 5.3: *Flyfoto over Søndre Aaset fra 2013. Gårdsanlegget med hage kommer tydelig fram av bildet. I sørvest ser vi pågående utbygging av RV3. I øst går jernbanen.*

Bygningsmiljøet består av:

- Hovedbygning fra første tredjedel av 1800-tallet, med dekorasjonsmaling fra siste halvdel av 1800-tallet.
- Hovedbygning i sveiterstil fra 1888 med gjennomarbeidet interiør, tegnet av arkitekt Lowzow.
- Loftslengde med tilbygd vognskjul, nevnt i skifte i 1736.
- Eldre ombygd forpakterbolig
- Rappet stabbur fra 1800-tallet
- Stor nyere driftsbygning.

Gårdsanlegget og tunordningen til Søndre Aaset er en del av fredningen. Formålet er å bevare tunordningen og virkningen av kulturminnet som storgårdsmiljøet i det åpne jordbrukslandskapet.

Fredningen av gårdsplassen/hageanlegget skal sikre hovedstrukturen i et formelt utformet hageanlegg fra annen halvdel av 1800-tallet, og sikre sammenhengen mellom bygningene i inntunet. Utviklingen fra hage til gårdsplass kan følges gjennom fotografier, antagelig fra midten av 1850-årene til i dag. I sin eldste kjente skikkelse var hagen utformet som en stor, myk singelplass med tre "øyer" av gras plantet til med busker og blomsterbed. Det var også anlagt bed på hver side av bygningens inngangsparti. Plassen var omkranset av gressbakke med små busker og trær. Overgangen mellom hagen og uttunet var markert med stakitt og en trerekke. På 1880-tallet ble hagen forenklet. Det mest slående trekket er at det anlegges en kjøreveg inn i hagen. Grasøya, som ligger sentralt på plassen midt mellom Gamlebygningen og loftsbygningen, ble gjort større og utstyrt med basseng og hellelagte stier fra sirkelomkretsen inn til sentrum i nord, sør og øst. Øya fungerer som en rundkjøring slik at kjøretøy ikke behøver å snu på tunet. I løpet av etterkrigstiden er plassen ytterligere forenklet, men grensen mellom uttun og gårdsplass er fremdeles markert med stakitt. Grasøya med bassenget fungerer fremdeles som rundkjøring. Kjørevegen er asfaltert.

11 Melgården

Melgården er en storgård i Åmot i Østerdalen, i de gamle skogsbaronenes rike. Gården er første gang nevnt i skriftlige kilder i 1465. Melgården med hus og hageanlegg bærer i dag preg av skogbrukets betydning i det 18.århundre. Hovedbygningen på gården er tegnet av arkitekt Nestor Georgius Thomassen og oppført av godseier og komponist T. N. Mykleby i årene 1875–1877. Bygningen har en eiendommelig blanding av empire og sveitserstil og fremstår som pompøs, men likevel yndig. Melgården er en representant for en livsstil der jakt, skog, musikk og kulturliv sto i høysetet (melgarden.no).

Figur 5.4: *Hovedbygningen på Melgården.*

Anlegget er godt bevart, og svært lite er forandret både ute og inne. Sommeren 2016 ble taket på hovedbygningen tilbakeført til slik det så ut i

1877, med rektangulær skifer. Utskjæringene på alle møner og takutstikk er rekonstruert/restaurert.

Sør for hovedbygningen ble en vakker hage anlagt i 1870-årene. Med sine sirlig stukkede og buktende grusganger fremsto den som et mesterverk blant hagene i Østerdalen. Det er tydelig at hagen er inspirert av de fornemste av Europas hager. I hagen finnes et basseng med springvann, flere lysthus av ulike buskplantinger, samt en stor kjøkkenhage. Det hele er omkranset av en strengt klippet granhekk. Bassenget er utført i hardstampet leire og har således ingen kant som avgrenser vannet fra omgivelsene, men gress som møter vannspeilet mykt og romantisk. I hagens østlige del ligger frukt-, bær- og grønnsakshagen. Ved utformingen av hageanlegget ble terrengforming brukt meget bevisst for å oppnå ulike effekter. Å komme inn i hagen bak den lukkede, fire meter høye granhekken er som å møte en annen tid. (*Nytt liv i gamle hager- registrering av historiske hager i Hedmark*, Mathiesen, 2012). Også hageanlegget er restaurert (ferdigstilles juni 2017). Restaureringen har i hovedsak bestått i å åpne opp gamle teppebed, rosebeplantninger og gjenskapelse av kjøkkenhagen. Gamle, overvokste trær har blitt felt. Anlegget framstår nå som da det var nytt i 1877.

I 1880-årene og utover ble hovedbygningen på Melgården et kultursentrum som ble gjestet av flere av den tidens kjente musikere, kunstnere og filantroper. Særlig kjent er festsalen der det ble holdt konserter og ball. Den er på 150 m² med original tapet, lysekroner og gipsstukkaturer. I denne salen arrangeres det konserter hvert år i regi av Festspillene i Elverum.

Sommerstuen på Megården er med som en del av tunet av storgårdsbygninger. Dette er en Østerdalsstue, og er en av få bevarte i Åmot.

I 1860-årene var Melgårdens skogarealer på sitt største. Da rådde Melgården over skogstrekninger fra grensen mot Gudbrandsdalen og østover til Trysilelven.

Arealet i dag er 200 daa dyrket mark og ca 39.000 daa skog.

Østerdalsstua

Østerdalsstuene er en viktig bygningstype med utbredelse fra Os i Østerdalen i nord til Elverum i sør. Så langt en kjenner til har østerdalsstuer blitt bygd fra 1600-tallet til begynnelsen av 1900-tallet, og bygningstypens hovedtrekk har gjennomgått få forandringer i disse åra. Det finnes likevel varianter, herunder barfrøstuer og kaffekvernhus.

Østerdalsstuene var en bygningstype med dominerende posisjon både på små og store bruk. En finner alt fra svært små stuer, til sammensatte og påbygde bygninger, men alle bygd over samme lest og grunnplan.
(Per Hvamstad)

12 Sorknes gård

Sorknes Gård ligger ved Glomma, ca 2 km nord for Rena sentrum. Innmarken består av ca 300 daa og det dyrkes poteter, korn (bygg) og gress.

Figur 5.5: *Hovedbygningen på Sorknes. (Bilde fra sorknes.no)*

Gårdens navn og beliggenhet skiller den ut som en av bygdens eldste, og som en av de mest markante. (*Åmot bygdebok*, bind 2). Oldfunn er ikke gjort på Sorknes, men dette kan skyldes at gården har vært utsatt for elvebrudd og utvaskinger. Imidlertid er det funnet koksteinshauger på åkrene nede ved Glomma, noe som tyder på bosetning i tidlig tid. Gården lå ikke øde etter svartedauen, men første gang den nevnes i skriftlige kilder er i Gjengjerden i 1528.

Sorknes har en svært spesiell historie. Dette var en gård som «hadde alt» på gården; butikk, kraftverk, skredder, posthus og ballsaler. Per Hovind, som eide gården rundt 1880, etablerte også eget setermeieri på Hovdedalen seter. Dette var før det ble drevet meieri på Rena. Således kan en si at Sorknes var en pioner, også på dette området.

13 Slåtter i Slemdalen

En viktig del av gårdsarbeidet i eldre tid var å samle nok vinterfor til dyra. Mye av vinterforet måtte hentes fra utmarka.

Gårdene i området har utnyttet alle slags ressurser i den daglige driften. For å få tilgang til ressursene i utmarka, som ofte lå langt borte fra selve gården, måtte man ha vei dit. Disse veiene ble i middelalderen kalt *heimrast*. Fra gårdene på Løset og Deset går det veier til setrene og videre østover til Slemdalen og Osensjøen. Veien mellom Løset og Slemdalen går over Løset Nordsetra, sør for Glesåtjerna og ned til Luvåsen i Slemdalen. Adkomsten til setra og fiskevannene, samt myrslåttene på kjølen var viktig. Løset hadde også slåtter i Slemdalen. Helt frem til andre verdenskrig ble det kjørt høy fra Slemdalen til Løset. Flere av husmannsplassene i Slem- og Osdalen lå under Løset. I nyere tid dro slem- og osdølene til Løset langs denne veien for å arbeide og handle i butikken – en tur på 3-4 mil hver vei. («På vandring i fortiden», NIKU, 2003)

Stedsnavn er viktige immaterielle kulturminner som forteller historie. Hver gard kunne ha mange utmarkslåtter, som namna *Slåttmyra*, *Høymyra*, *Knubblislåttene* og *Lislåtta* forteller om. Til vinterfor sanka de også mose, reinlav, lauv og siv som de kalla *rør*. Det forteller navnene *Mosemyra* (*Måsåmyra*), *Lavåa*, *Rørmyra*, *Løvmyra* og *Løvåsen* om. Kvister og greiner med løv eller bar på kalte de *ris*. Det var god mat for sau og geit. Risbekken, Risskogen, Småriset og Vierriskjølen kan ha navn etter rissanking i utmarka. Langs Risbekken vokser det små kjerr, og på Vierriskjølen veks det vierris. (På vandring i fortiden, NIKU 2003)

14 Blikkberget

De første bureisere kom til Blikkberget omkring 1756. Dette var starten på ei grend som fikk samme navn som berget den ligger ved. I dag utgjør bebyggelsen i området et flott kulturmiljø.

Figur 5.6: *Utsikt fra Blikkberget.*

15 Klettsetra

Klettsetra ligger sør for Kletten ved Åsta. Klettsetra er en stor voll med mange setre. Bebyggelsen og vollene utgjør et fint kulturlandskap. Lokaliteten er i liten grad gjengrodd, og innehar derfor verdifulle elementer som naturbeitemark. Setervollen er beita av sau, og har arter som er kulturbetinga, for eksempel harerug, dunkjempe og engnellik. Kalkgrunnen gjør området til et potensielt voksested for spesielle arter. På sætervollen vokser det gullstjerne om våren. Den er her nær sin nordgrense. Lokaliteten består av naturbeitemark med en rik flora. Det ligger også et jernvinneanlegg innenfor lokaliteten.

16 Deset-Nordsetra

Innenfor Regionfelt Østlandet (RØ) regionfeltet for Forsvaret ligger setervollen Nordsetra, Deset. Denne er en av flere setervoller som er gitt vern gjennom reguleringsplan for RØ, med egen rapport som redegjør for bevaringsverdi.

I midtre og nordre Skandinavia var seterbruk vanlig. Setrene ble brukt sesongmessig, først og fremst i sommerhalvåret, til beite, produksjon av vinterfôr til husdyra og noen steder noe dyrking. Mange gårder i Åmot hadde både vår, sommer og høstseter som de flyttet mellom. På setra var det bygninger for mennesker og dyr, samt enger og i blant små åkre. Dyra beitet i skogen rundt setrene. Vanligvis var det kvinner og unge jenter som oppholdt seg på setrene, stelte husdyra og tok seg av melking og foredling av melkeprodukter.

Setervollen på Nordsetra Deset er også registrert i naturbase med regional verdi (B-verdi). Avgrensinga gjelder naturbeitemarka i forbindelse med sætervollen på Deset-Nordsætra. Beitemarka er beitet av sau.

Figur 5.7: *Nordsetra Deset ses i midten av bildet. Foto: Arve Kjersheim*

17 Øvre Himmeldalen

Øvre Himmeldalen Seter ligger sammen med flere andre setre (Hovddalen, Nedre Hemmeldalen, Prestsetra) i området Åmot Vestfjell, på Hemmelnesset nær elvene Hemla og Hovda. Områdene oppetter elvene ble ansett som de mest verdifulle beitemarker i Åmot slik det kan leses i gamle tinglyste papirer. Setrene var et svært viktig økonomisk grunnlag for gårdene i Åmot/Åsbygda.

Figur 5.8: *Øvre Himmeldalen seter. Foto: Erik Hartz.*

Øvre Himmeldalen seter ble etablert midt på 1700-tallet med utgangspunkt i gamle slåtter i området. Det var Ødegarden nederst i Åsbygda som bygde og brukte setra. Den ble av økonomiske årsaker utskilt fra gården og solgt for 500 Spesidaler til Stor-Deglum i Furnes i 1829. Fra overdragelsespapirene går det frem at setra har beiterett til 40 kuer, 60-80 småkreaturer og 4 hester. Stor-Deglum brukte setra frem til 1889 da den ble solgt tilbake til gården Bolstad Østre på Åsta Øst i Åmot. Setra var da i meget dårlig forfatning. Eieren av Bolstad den gang, Peter Sønsthagen, bygget i løpet av årene 1892-94 setra helt opp igjen med ny seterbygning, fjøs for 36 kuer, låve, koie mm. Eierne av Bolstad Østre hadde hvert år seterdrift med sin besetning og andres på Øvre Himmeldalen frem til tidlig på 50-tallet.

Etter 1974 er det gjennomført en planmessig opprusting av hele setras bygningsmasse som i hovedsak gjelder bygningene fra 1892-94. Nye tak, piper/ildsteder, vinduer, utskifting av veggstokker, tjærebehandlede vegger på fjøs og låve. Setra består i dag av seks håndlaftede bygninger, og har et samlet takareal på ca. 600 m2. Den fremstår som et godt vedlikeholdt seterkompleks med tilhørende infrastruktur og setermjlø, også interiørmessig, slik det var på 50-tallet (Erik Hartz).

Koia står åpen hele året til fri bruk for alle. Setra/setervollen er tilgjengelig med merkede turist-stier fra flere kanter (turistforeningen).

Setra er det største bygningskomplekset i Hemmeldalen naturreservat.

18 Øvre Åsbygda

Øvre Åsbygda ligger om lag 5 km vest for Rena, sørøst for Skramstadsetra, og har et flott kulturlandskap. Området er åpent og solrikt, heller slakt mot sørøst, og ligger i en aktiv jordbruksbygd med bl.a. stor jordbærproduksjon. Det drives også med hest og sau innenfor området. Området er rikt på jordbruksrelaterte kulturminner: Murer og rydningsrøyser, steingjerder, og nyere inngjerdinger. Det finnes også bru og klopp i forbindelse med en dam innenfor området, samt spor etter eldre masseuttak.

Området er rikt på utmarksrelaterte kulturminner. Bekken som renner gjennom området er sannsynligvis gravd fra Skramstadsetra på 1700-tallet. Langs denne er det rester etter tre sager.

Øvre Åsbygda er et variert jordbruksområde med velskjøttede beitemarker beliggende omkring intensivt drevne åkrer. Spredt i området finnes rester etter verdifulle engsamfunn, bl.a. langs hovedvegen i øst (artsrik vegkant) (naturbase.no).

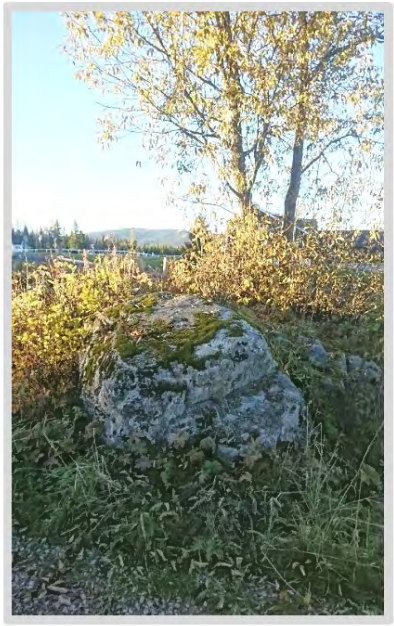
Området vurderes til å ha middels eller høy verdi for sjeldenhet, mangfold og undervisning/forskning. Det er de jordbruksrelaterte kulturminnene som trekker verdien opp (naturbase.no).

Figur 5.10: *På neste side er flyfoto over Øvre Åsbygda drapert på 3D-flate. Kommunekart.no*

19 Smørsteinen

Smørsteinen ligger langs veien som ble benyttet da folk gikk til seters med dyra sine. Her ble det ofret smør i et hulrom i stenen slik at ikke onde ånder skulle følge med til setra.

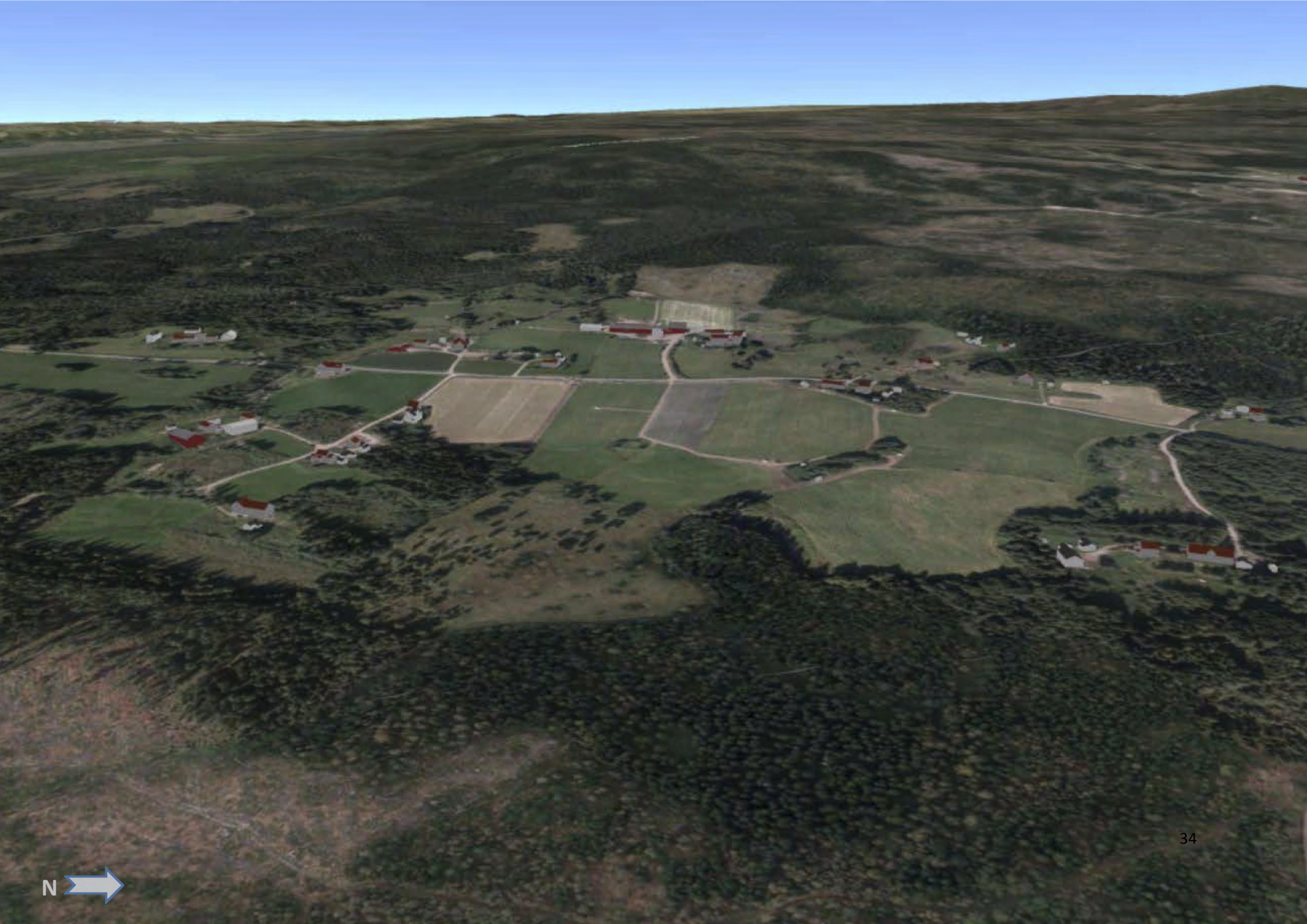
Denne historien, og dens fysiske minne, utgjør til sammen både materielle og immaterielle kulturminner.

Figur 5.9: *Smørsteinen. Foto: Tormod Skramstad*

Målsetting:

- Danne et kunnskapsgrunnlag og registrere fler av landbrukets kulturminner.
- Formidling av de ulike gårdsanleggene, slåttene og setrene – og om hvordan gårdene og utmarkressursene er knyttet sammen.
- Anlegge og skilte parkeringsplasser
- Utvikle formidlingsprosjekt.

N

6. Skog og tømmerfløting

Åmot er en av fylkets største skogbrukskommuner med en årlig avvirkning på ca 200 000 m^3, derav mest gran som skurtømmer og massevirke (Fylkesmannen i Hedmark, Skogfondsregnskapet).

For å frakte tømmeret ut av skogene, var de tidligere avhengig av å benytte vassdragene til tømmerfløting. Tømmerfløting betyr transport av tømmer i vassdrag. Dette var tidligere den vanligste form for langtransport av tømmer, før bil og jernbane overtok.

Så godt som alle vassdrag som kunne benyttes, ble benyttet i forbindelse med tømmerfløtinga i Åmot. Dette gjaldt også mindre vassdrag. Der vannføringen var for variabel, eller for liten, ble gjerne nabobekker oppdemmet slik at de sikret vann og fløtemuligheter i en elv/bekk.

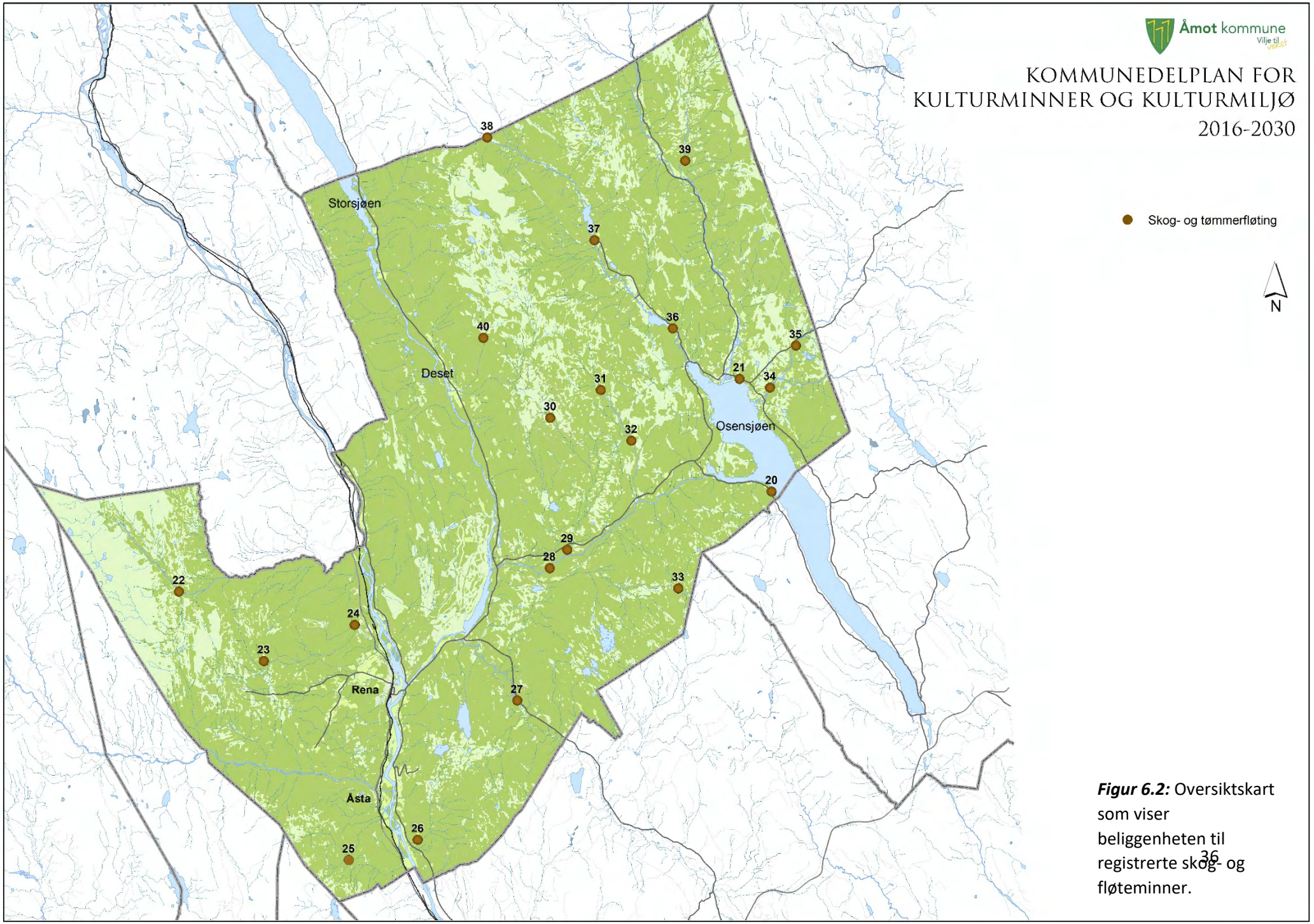

Figur 6.1: *Tømmerfløting i elva Åsta rundt 1902. Foto fra Norsk Skogmuseum.*

6.1. Utvalgte objekter

Under dette temaet er det tatt utgangspunkt i en registrering av dam- og fløteinnretninger i Åmot fra 1990 (henvisning i kolonne 3) utført av Fylkeskommunen. Registeringen er supplert med registreringer gjort i forbindelse med utarbeidelse av kommunedelplanen.

Nr.	Elv	Type	Nr. i fløtereg.	Hensynssone
20	Osensjøen, Valmen	Sjø, bygninger	36-42	
21	Osensjøen, Osmundsand	Tømmervelter	30	
22	Nordre Djupa	Dam	34	
23	Skynna	Dammer	1-2	
24	Skynna	Dam	3	
25	Gita/Galåa	Kanal	35	
26	Valsåa	Dam og stenkar	32-33	
27	Julussa	Dam, koie og båthus	4-6	
28	Søndre Osa	Skådammer og strandskoning	10-21	
29	Vestre Æra	Golving	22	
30	Vestre Æra	Dam	23	
31	Østre Æra	Dam	8	
32	Østre Æra	Dam	9	
33	Lille Ulvåa	Dam	7	
34	Tverrena	Skådammer	27-28	
35	Tverrena	Skådam	29	
36	Slemma	Dam	24	
37	Slemma	Dam	25	
38	Slemma	Dam	26	
39	Blikåa	Dam	31	
40	Kvernbekken	Hankvei og koie	Ikke med	

Figur 6.2: Oversiktskart som viser beliggenheten til registrerte skog- og fløteminner.

20 Osensjøen, Valmen

I Osensjøen har det blitt drevet tømmerfløting helt fra siste halvdel av 1700- tallet og fram til 1984. Sjøen er nesten tre mil lang, og fløtinga ble derfor både arbeids- og tidkrevende. I den første tiden ble tømmeret samlet i flak på noen få tylfter (en tylft = 12 stokker) og trukket med handmakt langs land, eller med robåt over sjøen. Senere ble tømmeret samlet i ringbommer og trukket ved hjelp av store flåter med gangspill.

Til å begynne med ble alt tømmeret fraktet til Valmen (utløpet av Osensjøen) for selgers regning. Der ble det tatt imot og merket av kjøperne, før det ble fløtet nedover de ville strykene i Søre Osa og videre ut i Rena og Glomma. I senere tid overtok Glomma Fellesfløtingsforening ansvaret for hele fløtinga i Osensjøen og bivassdragene.

Figur 6.3: *Trysilknut fortøyd ved Sørlistrand fløtermuseum.*

Fra 1914 ble ringbommene slept over sjøen med dampbåten Trysilknut. Båten kunne ta med seg ringbommer på opp til 2000 tylfter når det var gode vindforhold. Spillflåtene var fortsatt i bruk i mange år. De ble da vesentlig brukt til å trekke tømmerbommene ut fra land over grunnene der Trysilknut ikke kunne gå. I slutten av 1930-åra ble spillflåtene erstattet av motordrevne varpebåter av jern. (digitalmuseum.no)

I dag ligger Sørlistua fløtemuseum ved Valmen. Sørlistøa er et autentisk fløtingsmiljø med en rekke objekter på sin opprinnelige plass: vedhus (senere lensehus), båtnaust, vinjehus, fløterbrakke, smie, båtslipp og molo. Trysilknut ligger om sommeren fortøyd rett utenfor museet sammen med flere varpebåter.

De viktigste kulturminnene knyttet til fløtning:

- Skådammer (skjermer), tømmerkistedammer, nåledammer, lukedammer, settdammer og reguleringsdammer
- Golvinger, kanaler
- Faste lenseinnretninger
- Tømmerrenner
- Redskapshus, koier/brakker, nålehus, båthus, utedoer, stallhus
- Forbygninger og flomverk er også en del av vassdragenes historie.

21 Osensjøen, Osmundsand

På Osmundsand ved Osensjøen ligger det tømmervelter.

22 Nordre Djupa, Dambua

Rest av dam synlig ved «Dambua», der Nordre Djupa renner ut i Hemla.

23 Skynna

Dam ved Rogstadseter og Åsmordammen

24 Skynna

Dam ved Bjørsland. Registrert som tømmerrenne/kisteskjerm, men ifølge historielaget er dette en rest av en dam.

25 Gita/Gamlåa

Kanal som ledet Slåttbekken til Galåa. Bekken gikk opprinnelig til Gita.

26 Valsåa

Synlige rester av dam og stenkar som har vært fundament for tømmerrenne herfra til Glomma.

27 Julussa, Mørstaddammen

Mørstaddammen med koie og båthus.

Figur 6.4: *Mørstaddammen i Julussa.*

28 Søndre Osa

Det ligger mange skådammer opp igjennom Søndre Osa, samt en strandskoning

29 Vestre Æra

Golving.

30 Vestre Æra

Rester av dam synlig øst for Deifjellet.

31 Østre Æra

Falddammen.

32 Østre Æra

Fjellslidammen.

33 Lille Ulvåa

Dam.

34 Tverrena

Skådammer. Den ene ligger ved Skaversaga (se kap 8, pnk 50).

35 Tverrena

Skådam.

36 Slemma

Søndre slemsjødammen (Søbydammen)

37 Slemma

Slemsjødammen.

38 Slemma

Buøydammen

39 Blikåa

Blikådammen

40 Kvernbekken, Hankvei

Det var mange hankveier for tømmer rundt omkring i skogene i Østerdalen. Hanking vil si håndlagde veier som skogskarene brukte for å trekke tømmer ned til bygda med hest.

Den best bevarte på Deset er den som går ned fra Kvernbekkoia, og kommer igjen ved Sjurstuen. Olaf Velten fra Deset var den som hanket det siste tømmeret fra Kvernbekkoia, det var i 1955. Han sto for hele driften i Bergsetberget denne vinteren.

Det kunne hankes opptil 40-50 stokker om gangen, og totalt ca. 6-7 m3. Det var litt av et lass, og den som skulle holde hesten og løpe ved siden av måtte være sterk og sprek. Hankveien besto av krappe svinger og opptil 30 % fall.

Hanking besto av 3 forskjellige operasjoner:

1. Lunning frem til start.
2. Hankekjøring.
3. Fremkjøring på bukk og geit frem til velteplass ved nærmeste fløterelv.

Figur 6.5: *Kvennbekkoia*

Målsetting:

- Ny befaring og registrering av alle anlegg fra registeringen i 1990.
- Kunnskapsinnhenting og befaring av nye objekter knyttet til skogsdrift og tømmerfløting.
- Innmåling og kartfesting med nøyaktige koordinater av registrerte objekter.

Figur 6.6: *Flyfotografi tatt over kraftverksdammen i Osfallet i elva Søndre Osa mai 1984. Dette var siste sesongen det foregikk tømmerfløting i denne elva. Foto: Ole-Thorsteinn Ljøstad/ Norsk Skogmuseum*

Figur: 6.7: *Flyfotografi tatt over kraftverksdammen i Osfallet i elva Søndre Osa i Åmot i Hedmark i mai 1984. Dette var den siste sesongen det foregikk tømmerfløting i denne elva.*
Foto: Ole-Thorstein Ljøstad.

7. Samferdsel

Gamle veger og bruer sporer gjerne til undring og ettertanke. Hvem bygde disse vegene, hvordan var det en vintersdag å komme fra sted til sted? Ferdsel langs gamle og ulendte fjellveger gir et innblikk i hvordan selve begrepet samferdsel har fått en helt annen betydning i vår tid.

Våre forfedre visste ingen annen måte å komme til andre daler og bygder på, enn ved å bruke hest eller føtter. Handel, skattebetaling, kirkeliv, krigføring og erobring var noe av grunnen til utferdstrangen. Spesielt var behovet for å skaffe korn, da høsten slo feil, og skrinne fjellgårder ikke kunne brødfø familien. Mange ferdselsårer ble knyttet fra innland til kyst.

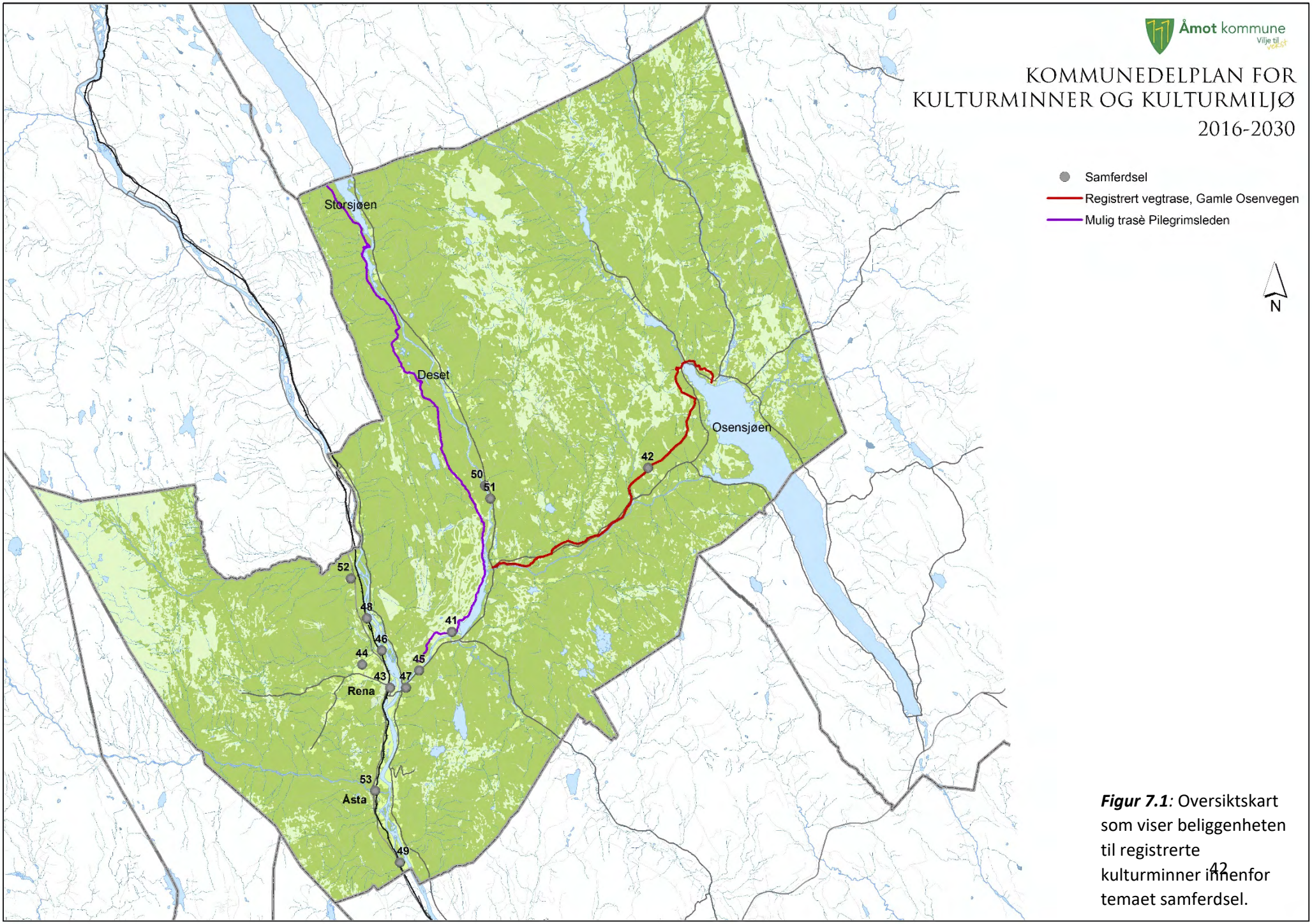
Hvordan folk fant frem dit de skulle uten skilt, kart og kompass vet vi lite om. Det var sikkert vanlig å bruke markante landemerker som fjell og vassdrag for å orientere seg i landskapet. Mange av dagens riks- og fylkesveier følger dalbunnen langs de store elvene, hvor vi kan regne med det har vært ferdsel til alle tider («På vandring i fortiden», NIKU, 2003). Likevel har dagens behov og teknologi gjort at en del veier er lagt om. Tidligere tiders ferdsel følger de tørre og lett fremkommelige partiene i landskapet. Man tok gjerne en omvei for å unngå våtmark eller spesielt bratte partier. I dag har man helt andre muligheter for å legge vei hvor man ønsker det uten samme hensyn til naturgitte hindringer.

Veghistorien i Åmot er flere tusen år gammel. De første jegere og fiskere i steinalderen tråkket opp gangstier, men veghistorien her i det indre Østlandet er også sporene etter sørsamer, skoggangsmenn, fredløse og kongshærer – først Halvdan Svarte og Harald Hårfagre som samlet, deretter Olav Haraldsson som kristnet (Owrenn). Jernbanen kom i 1880-årene og hadde stor betydning for transport og samfunnsutvikling i området.

7.1. Utvalgte objekter

Temaet samferdsel er stort og interessant. Det er her tatt utgangspunkt i foreliggende registeringer av vegvesen, gjeldende kulturminneplan (1992), rapporter fra NIKU etter arkeologiske registeringer i Gråfjellet, samt innsamlet informasjon i forbindelse med utarbeidelse av denne planen. Utvalget er gjort med utgangspunkt i å vise bredden og den lange historien, samt finne objekter som ligger tilgjengelig for formidling.

Nr.	Objekt	Type	Hensynssone
41	Østerdalsvegen/ Allfarvegen/ Pilegrimsleden	Ferdselsåre	H570_25
42	Gamle Osenveien	Veifar med kavlebruer	H570_35
43	Tollef Kildes gate	Veifar og sentrumsgate	H570_23
44	Den gamle Åsbygdveien	Veifar	
45	Sønsthagen	Sundsted	
46	Sorknes	Veifar og sundsted	H570_24
47	Pilegrimskjæret	Knutepunkt	
48	Jernbanestrekningen Rena-Koppang	Jernbane	
49	Østerdalske hovedveg	Vei	
50	Gamle Rødsbrua	Brukar	H570_27
51	Rødsbrua	Bru	H570_26
52	Ørbekken bru	Bru	H570_6
53	Åsta	Minnested	H570_4

***Figur 7.1**:* Oversiktskart som viser beliggenheten til registrerte kulturminner innenfor temaet samferdsel.

41 Østerdalsvegen/ Allfarvegen/ Pilegrimsleden

Den gamle hovedferdselsåren eller allfarveien gjennom Glåmdal- og Rendalføret har vært i bruk så lenge det har bodd folk i området. Fra skriftlige kilder vet vi at også pilegrimene tok denne veien, i den katolske middelalder, da folk valfartet til Nidarosdomen i Trondheim. Nidarosdomen var en av den katolske verdens fire viktigste valfartssteder. En pilegrim som kom sørfra kunne velge leden i Gudbrandsdalen eller alternativt opp gjennom Østerdalen til Åkrestrømmen, over Tynset til Nidaros. Også pilegrimer fra Sverige kunne ta denne leden.

Nøyaktig hvor pilegrimsleden gikk i Åmot vet vi ikke, men beskrevet sørfra gikk den etter all sannsynlighet på østsiden av Glomma frem til Pilegrimsskjæret ved Åmøtet (omtalt pnk. 40). Herfra fortsatte den frem til sundstedet ved Sønsthagen (omtalt pnk. 41), hvor Renaelva ble krysset med båt. Det videre forløp fulgte Rødsveien på vestsiden av Rena opp til Deset. På høyde med Desetgrenda passerer veien Pilegrimshaugen som er en plyndret gravhaug. I middelalderen ble folk alltid gravlagt på kirkegårder, og gravhaugen må derfor være anlagt før pilegrimer begynte å ferdes langs denne veien i kristen tid. Ved Deset var det også mulighet til å krysse elva, og veien kan ha fortsatt på østsiden av Renaelva. At dette har vært en av de viktigste nord-sørgående ferdselsrutene gjennom Østerdalen, lenge før pilegrimene tok den i bruk, kan det ikke være tvil om («På vandring i fortiden», NIKU, 2003).

Det eldste eksisterende vegkart i dette området er fra 1708. Kartet viser hovedvegene gjennom Østerdalen på den tida. Dette var gamle rideveger fra middelalderen og tidligere tider som nok hadde holdt seg i de samme sporene fordi Magnus Lagabøters landslov bestemte at: *"der Allfarvegen har gått fra gammel tid, der skal den fortsatt gå".* Dette var gjeldende veglov til langt opp på 1600-tallet. Da kartet ble nedtegnet i 1708, var arbeidet med omlegging til kjørbare kongeveger ennå ikke kommet i gang.

Ferdsel på vann

De historiske kartene viser både sommer- og vinterveier. Mens sommerveiene i stor grad følger de tørre, lett fremkommelige partiene i landskapet, går vinterveiene ofte over myrkjølene. Når myrene og elvene var islagte vinterstid, bød de på lettere og flatere terreng. Ettersom vinterveiene går på isdekke, etterlater de seg ikke spor i terrenget i samme grad som sommerveiene. Det er likevel grunn til å tro at de var mye brukt, siden det ofte er lettere med tyngre transport på frostmark.

En vesentlig del av ferdselen må man regne med foregikk på vann. Det finnes mange overfartssteder som knytter landferdselen sammen, men vassdragene har også vært brukt til ferdsel med båt. Dette gjelder kanskje spesielt i vårløsninga når landeveiene var vanskelig fremkommelige. Skriftlige kilder nevner at pilegrimer hadde valget mellom å ta veien langs Storsjøen eller få båtskyss. Både Renaelva, Slemma og Osa har sikkert vært nyttet til frakt og befordring. Via Glomma kunne man nå store deler av Østlandet.

42 Gamle Osenveien

Som en sidevei til pilegrimsleden går Gamle Osenveien østover mot Trysil og Engerdal, fra elvekryssingen ved Flåtestøa. Denne veien går langs med, og nord for, elva Osa fra sundstedet Flåtestøa i vest til Osen i øst. Veien følger tørre partier i landskapet og fremstår som en jevn, ca. 1,5 m bred kjørbar veibane ryddet for stein. Steinene ligger langs begge kanter av veien. Veien finnes avtegnet på kart fra 1708, og mer detaljert på de militære kart fra 1802-03, men antas å være betraktelig eldre enn dette. Allerede på et veiprosjekteringskart fra 1879 omtales veien som *Gammel Ridevei*.

Dagens riksvei 215 er i hovedsak identisk med den prosjekterte veien som ble anlagt 1882-1884. Denne går mer eller mindre parallelt med den gamle rideveien. Stedvis er den meget godt bevart, men noen steder er den dessverre tatt i bruk som skogsbilvei. Andre hendelser som dambruddet i Osfallet i 1916, da Osa tok et nytt løp, har skylt bort deler av veien («På vandring i fortiden», NIKU, 2003).

Figur 7.2: *Et parti av den gamle Osenveien ved Bogvelta.*
Foto: Arve Kjersheim

Der Gamle Osenveien krysser elva Søndre Deia ses ennå bevarte brukar. Mellom Søndre Deia og Deibogen går veien over myr på tre steder. Her er det funnet kavlebruer. Fra Deibogen fortsetter veien frem til bruket Kjølstad, som har fungert som skysstasjon til inn på 1960-tallet. Videre går veien til Østre Æra camping hvor den, via Kjølsetra, fortsetter over Jøssåsen. På nordsiden av Jøssåsen krysser veien over myrpartier med kavlebruer. Fra Bakken kan veien følges videre frem til Osvold søndre, hvor det var vadested ved utløpet av Slemma. Et alternativ var å la seg ferge over fra skysstasjonen Bakken til Osneset. Fra Osvold går den gamle veien videre opp i Slemdalen på vestsiden av Slemma («På vandring i fortiden», NIKU, 2003).

Langs Gamle Osenveien ligger det kullgroper, jernvinneanlegg og fangstgroper fra jern- og middelalder. Visse steder ligger kullgropene på linje på begge sider av veien, og det antas at det er en sammenheng mellom anleggelsen av kullgropene og muligheten for å transportere bort kull og jern. I kullgropene kan det også ha blitt fremstilt smiekull til bruk på gårdene. Sammenhengen mellom kullgroper og vei, viser at veien trolig ikke er yngre enn middelalderen da disse gropene var i bruk («På vandring i fortiden», NIKU, 2003).

Kavlebru
Ei kavlebru er tømmerstokker som er lagt på tvers oppå myra for å skape et veidekke man kunne ta seg frem på. De var fra en halv til én meter brede, og bygd av hele eller kløyvde stokker som ble lagt rett på myra.

I Gråfjellområdet har arkeologene funnet kavlebruer i myr. De eldste kavlebruer i Norge stammer fra vikingtid og middelalder, 900-1500 e.Kr. Arkeologene regner med at noen av kavlebruene som de har funnet i Åmot kan være like gamle. Jernvinning foregikk på denne tiden og medførte økt ferdsel og transport.

43 Tollef Kildes gate

Tollef Kildes gate har i seg selv en historisk kildeverdi fordi den i hovedsak følger den gamle allfarvei som gikk på vestsiden av Glomma.

Figur 7.3: *Tollef Kildes gate følger den gamle allfarvegen. På kartet er den markert med gult.*

44 Den gamle Åsbygdveien

Før jernbanen kom, var Åsbygda «hovedstad» i Åmot, og ferdselsåren til markene i Hedmarken gikk vestover, ikke ned langs Glomma slik som i dag.

I oldtiden og i middelalderen var det en allfarveg som krysset Åstadalen og Hedemarksvidda. Denne knyttet Åmøtet til Hedemarken og Hamarområdet. Nærmest Rena er dette "den gamle Åsbygdveien" som gikk ut av bruk i 1901. Åsbygdsveien kom opprinnelig ned ved vadestedet Sorknes (pnk. 43) (Owrenn, 2016).

Den gamle Åsbygdveien er fremdeles synlig i terrenget, og ved å merke denne, kan dette synliggjøre det gamle Åmøtet i veghistorisk sammenheng.

45 Sønsthagen, sundsted

Pilegrimsleden gikk sannsynligvis på østsiden av Glomma frem til Pilegrimsskjæret ved Åmøtet. Herfra fortsatte den fram til sundstedet ved Sønsthagen hvor Renaelva ble krysset med båt.

Sundsted og vadested ved Sønsthagen og Melhagen var fra gammelt av viktig for forbindelsen nordover Renadalføret fra Åmøtet, og østover fra Ottershagen gjennom Haugedalen til Blikkberget og til Ulvåa på den gamle Ulvåvegen.

46 Sorknes, veifar og vadested

Nord for Rena gikk den gamle vegtraseen over tunet på Sorknes gård. Den er i dag bevart i uendret form, nå som privat veg. Den var offentlig veg fram til 1929, da den ble avløst av anlegget Rena- Sorknesmoen.

Ved Sorknes var det vadested. Det vil si at ferdselsårer gikk hit, for her kunne man krysse Glomma. Dette fordi Glomma her er bred og grunn. Her kunne elva vades med hest, og når Glomma var lita gikk elva bare til knes på en mann.

47 Pilegrimskjæret

Gjennom middelalderen kom pilegrimene vandrende over Pilegrimsskjæret og ned Pilegrimskleiva på veg til Nidaros. På kartet fra 1708 synes tydelig navnet «Pellegrimskleven». Pilegrimskjæret var knutepunkt for sideleder både fra øst og fra vest. Hovedveiforbindelsen fra Rena til Rendalen og til Osensjøen og Trysil gikk over her helt til for 140 års

siden. Først da dynamitten kom i bruk ble det i 1876-1878 sprengt plass for det som i dag er riksvegen forbi Pilegrimsskjæret (Owrenn, 2016).

Fra Pilegrimsskjæret er det utsikt mot Nesvangen ved åmøtet. Åmøtet er der Glomma og Rena løper sammen (se figur 2.1), og er opphavet til kommunenavnet. Nesvangen er kommunens tusenårssted. Nesvangen var trolig forsamlingsplass og kultsted i førkristen tid. Den er også i dag en populær samlingsplass både i formelle og uformelle sammenhenger.

Figur 7.4: *Utsikt fra Pilegrimsskjæret mot Nesvangen ved Åmøtet. (Foto: fra natur- og kultursti Åmot)*

.

48 Jernbanestrekningen Rena - Koppang

Jernbanen kom i 1880 årene og hadde stor betydning for transport og samfunnsutvikling i området. Jernbanen kan knyttes til landets kulturelle og sosiale utvikling, til arbeidsliv næringsliv og bosetting, til byggeskikk og hagekultur, til spredning av kunnskap og levemåter (Fugelsøy 2009). I Landsverneplan for Jernbanen er strekningen Rena – Koppang på Rørosbanen prioritert strekning for å ivareta viktig arkitektur-, og kulturhistorie av nasjonal verdi.

Jernbanen kom til Rena i Åmot og ble opprettet som ny endestasjon for Hamarbanen i 1871. Stasjonsstedet ved det gamle kirkestedet Åmot fikk navnet Rena og utviklet seg raskt til å bli et av Østerdalens viktigste tettsteder.

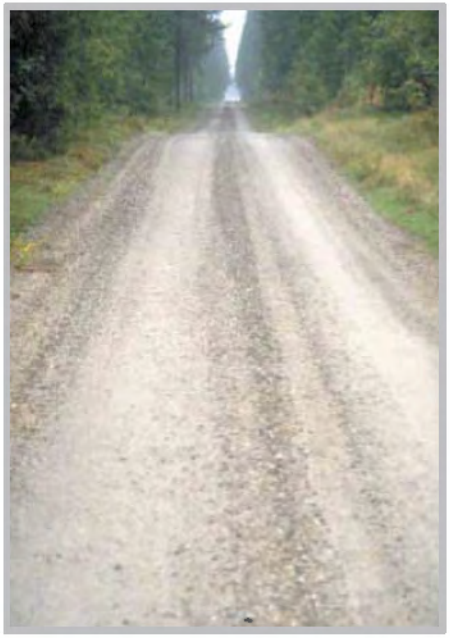
Forvaltningsansvar for veger, bruer og jernbane

Statens vegvesen har ansvar for å ta vare på egne kulturminner. Vegkulturminnene viser utvikling i teknologi på forskjellige fagområder, og Statens vegvesen har utarbeidet *"Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner".* Vegstrekningen «Østerdalske hovedveg» går fra Elverum til Åmot, og er med her. I dokumentet *«Gamle veger og bruer i Hedmark Fylke»,* utgitt av Statens vegvesen 1982, er flere objekter i Åmot beskrevet.

Bane NOR har ansvar for kulturminner knyttet til jernbanen. Det er utarbeidet en Verneplan «Jernbanens stasjoner og steder» - evalueringsrapport for Rørosbanens stasjoner 2010.

49 Østerdalske hovedveg

Kjørevegen på strekningen Øksna (Elverum) – Bråten (Åmot) går i nord-sørlig retning mellom Rv 3 i vest og Glomma i øst. Den følger det naturlige terrenget som i dette området er tilnærmelsesvis flatt. I området finnes det mange bekker som renner ut i Glomma, og det er på grunn av disse vegen har fått sitt særpreg. Til sammen åtte bruer av forskjellig konstruksjonstype og alder er registrert på strekningen. Av de fire steinhellebruene er det to med kjent byggeår, begge tidlig 1900-tall. Steinhvelvbruer er representert med en fra 1832 og en fra 1908, mens den tredje antas å være fra 1800-tallet. Bjelkebrua er av tre og stål og regnes for å være fra første halvdel av 1900-tallet eller noe senere. De fleste av konstruksjonene er bygd av tørrmurt stein. Vegens samlede strekning er på ca. 8,8 km, og er i dag delvis privat veg og delvis en del av Fv 533.

Figur 7.5: *Østerdalske hovedveg.*

Kjørevegen ble bygd som del av kongevegen mellom Oslo og Trondheim gjennom Østerdalen. Traseen ligger på ei elveslette på Glommas vestside og antas å være yngre enn en trase som gikk på østsiden av elven. I løpt av vegens brukstid ble bruene til stadighet bygd om og skiftet ut. I 1952 ble vegen avløst av ny riksveg.

Ved å krysse åtte bruer, to kulverter og 13 stikkrenner kan man både kjøre og gå langs denne vegstrekningen mellom Øksna og Bråten. Samlet representerer de konstruksjonsmessige løsningene en variasjonsbredde som nærmest gjør vegen til en lærebok i hvordan man på 1800-tallet og tidlig på 1900-tallet kunne bygge kjøreveg over rennende vann.

Vegstrekningen inngår i «Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner». Dette er verneobjekt 242.

Bruer

Bruene var en viktig del av vegnettet. Helt frem til siste halvdel av 1700-tallet var brubygging et håndverk basert på erfaring her til lands. En hadde ikke eksakte teorier eller formler for dimensjonering. Med industrialiseringen fra 1850-årene og utover, ble nye materialer tatt i bruk. Det ble utviklet vitenskapelige metoder for konstruksjon og dimensjonering av byggverk. 'Ingeniørkunsten' kom inn i anleggsvirksomheten, og det er tydelig at det i tillegg til å møte tekniske krav, også ble lagt vekt på en bevisst estetisk utforming.

50 Gamle Rødsbrua

Før veien ble ferdig på østsiden av Rena elv i 1878, oppover gjennom Haugedalen til Rød, gikk trafikken på vestsiden av Rena elv over Rødsmoen og på bru til Søndre Rødsbakken. Når denne brua ved Søndre Rødsbakken ble bygget er ikke kjent, men i 1823 var den så dårlig at ny bru ble bygget. Den hadde, foruten to landkar, ni tømrede steinkar med et av hjørnene mot vannstrømmen. Den var ca. 140 m lang og ca 2.8 m bred og var den gang den lengste elva i Åmot (Bekk, 2016).

Våren 1867 ble brua tatt av stor flom med mye tømmer, og ble ikke satt i stand igjen. Inntil veien var ferdig på østsiden i 1878, var det sundsted ved Søndre Rødsbakken.

Figur 7.6: *Den gamle Rødsbrua*

Figur 7.7: *Ved svært lav vannstand i Løpsjøen, er de ni brukarene fra den gamle Rødsbrua synlige. Foto: Odd Bekk*

51 Rødsbrua

I utgivelsen «Gamle veger og bruer i Hedmark fylke», utgitt av Statens vegvesen er Rødsbrua kategorisert som verneverdig.

Brua ble opprinnelig bygget av Christiania maskinverksted i 1900, og i 1901 satt opp over Trysilelva i Trysil kommune på nåværende FV26 under Plassen bru. Brua ble demontert og fraktet landevegen i tre deler fra Plassen til Rød, og avlevert under navnet Rødsbrua i 1957. Brua er ensporet med spennvidde 58,0m. Arbeidet ble utført i vegvesenets regi («Gamle veger og bruer i Hedmark Fylke», Statens vegvesen 1982).

Figur 7.8: *Rødsbrua*

52 Ørbekken bru

Like ved rasteplassen sør for Hovda ligger den godt bevarte hvelvbrua av tilhugget stein over Ørbekken, Ørbekken bru. Veg og bru er utlagt til bruk som privat veg. Både bru og veg er verneverdig. Når denne brua ble bygget, vet vi ikke, men det er antagelser om at den stammer fra rundt 1900. («Gamle veger og bruer i Hedmark Fylke», Statens vegvesen 1982).

Figur 7.9: *Ørbekken bru.*
Foto: Odd Bekk

53 Åsta

Tirsdag 4. januar 2000 forlot tog 2302 Trondheim kl. 07.45, og skulle til Hamar. Toget hadde dieseldrevet lokomotiv og tre vogner. Det var 75 personer ombord, inkludert lokomotivfører og konduktør, da toget forlot Rena, 7 minutter forsinket.

Tog 2369 forlot Hamar stasjon i rute kl. 12.30. Toget var et motorvognsett av type BM 92, dieseldrevet og bestående av en motorvogn og en styrevogn. Toget skulle til Rena stasjon og tilbake til Hamar. Da toget forlot Rudstad var det 11 personer om bord, inkludert lokomotivfører og konduktør.

Togene støtte sammen ved Åsta stasjon mellom Rudstad og Rena kl. 13.12.35. Motorvognen i nordgående tog ble totalt ødelagt, mens styrevognen fikk mindre skader og ble stående på sporet. Lokomotivet i sydgående tog fikk store skader i fronten og veltet over på siden. Den første vognen ble kraftig bøyd og sporet av. Også den neste vognen sporet av, men ble stående i sporet. Den siste vognen ble stående på sporet. Det oppstod umiddelbart etter sammenstøtet en kraftig brann i området ved lokomotivet og restene av motorvognen, og noen minutter senere også i den første vognen. Brannen spredte seg etter hvert også til de to siste vognene.

Det omkom totalt 19 personer i sammenstøtet og brannen som fulgte. 67 personer overlevde ulykken.

Ikke langt fra ulykkesstedet på Åsta er det satt opp et minnesmerke over de som ble drept i ulykken. Minnesmerket står like ved minnesmerket for de falne under andre verdenskrig (pnk. 72).

Figur 7.10: *Minnesmerke for de 19 omkomne etter togulykken på Åsta i 2000.*

Målsetting:

- Forske og samle mer informasjon om veghistorien i Åmot, og kulturminner knyttet til denne.
- Oppmåling og kartfesting av gamle veger, vegfar og bruer.
- Formidle historien til viktige vegrelaterte kulturminner.
- Skjøtsel og skilting av gamle vegfar.

8. Tekniske og industrielle kulturminner

Den gjennomgripende industrialiseringen i Norge skjedde på midten av 1800-tallet, og førte med seg store samfunnsomveltninger. Nye industristeder oppstod og ble gjerne bygd fra grunnen av, på før ubebygde steder. Virksomheten var avhengig av å ligge nær en naturlig kraftkilde som vann og fossefall. Folk flyttet til de nye industristedene og inn til byene. Nye økonomiske, sosiale, kulturelle og politiske strukturer ble dannet. Denne omveltningen blir gjerne kalt "Det store hamskiftet". I tilknytning til arbeidsplassene oppstod en ny sosial gruppe, industriarbeiderne. Fabrikker med maskiner erstattet tidligere bruk av håndkraft, og industriarbeideren betjente de tekniske nyvinningene. Tekniske og industrielle kulturminner er fellesbetegnelsen for kulturminner som er knyttet til utnyttelsen av naturressursene.

Industrialiseringen av Norge har satt mange spor etter seg i landskapet, og har skapt mange nye kulturminner. De komplekse anleggene, med mange ulike typer kulturminner, gir til sammen ei spennende fortelling om norsk næringsliv og industrihistorie.

Rena har helt til de senere år hatt preg av ensidig industristed, med Rena kartonfabrikk som hjørnesteinsbedrift (nedlagt 1998).

Riksantikvaren definerer tekniske og industrielle kulturminne slik:
Tekniske og industrielle kulturminner er spor etter industriell kultur som er av historisk, teknologisk, sosial, arkitektonisk eller vitenskapelig verdi. Tekniske og industrielle kulturminner omfatter bygninger og produksjonslinjer med maskineri, transport og annen infrastruktur, så vel som steder brukt til sosiale aktiviteter som bosted, religiøse byggverk, skoler, rekreasjons- og grøntanlegg.

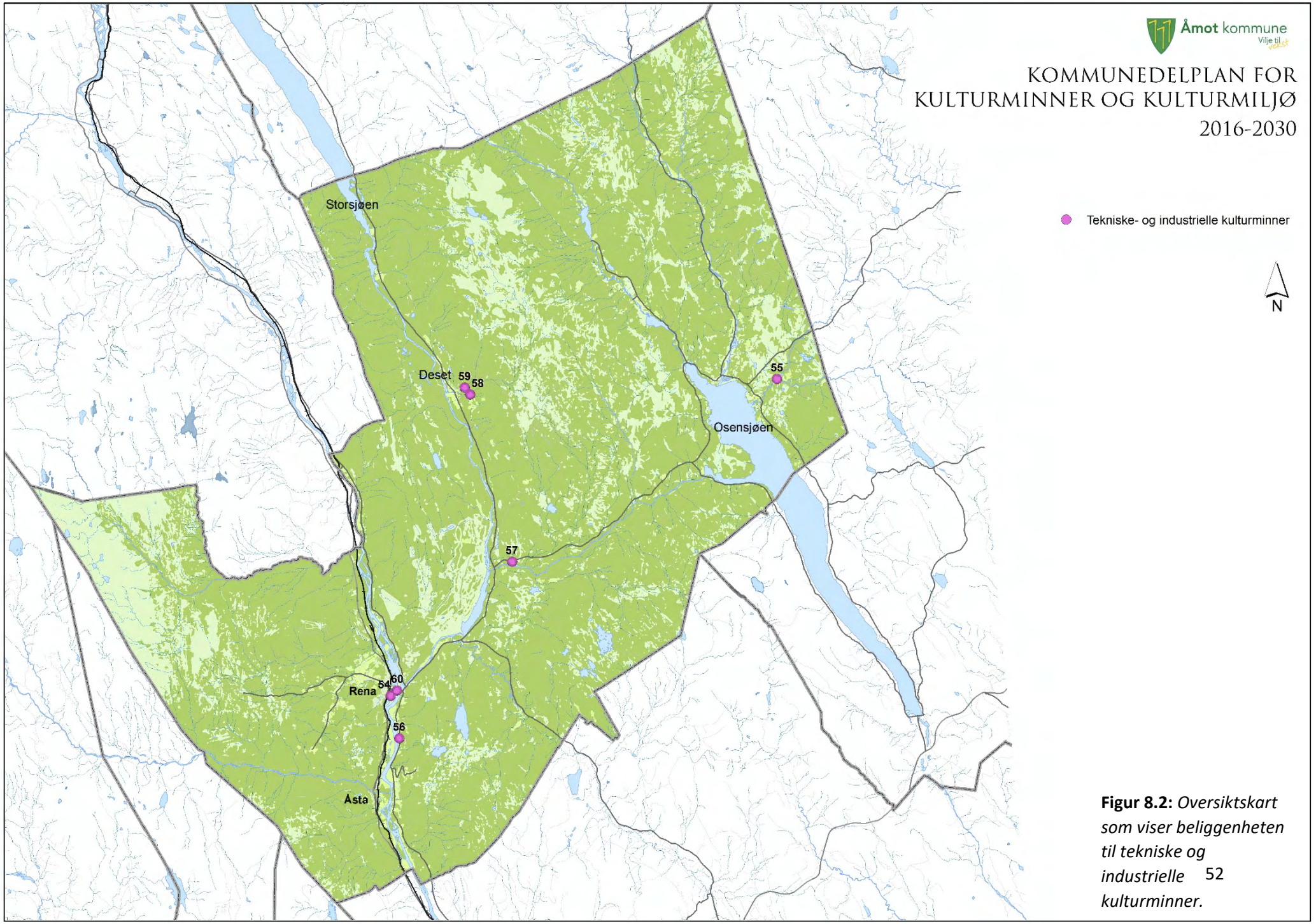
Strukturelle endringer innenfor industrien har bidratt til at mange tekniske og industrielle kulturminner nå er blitt stående tomme. Det finnes mange gode eksempler på ny bruk av de historiske industrianleggene med nye næringer og arbeidsplasser. Samtidig blir nye tekniske og industrielle kulturminner skapt i takt med endringer i samfunnet.

Figur 8.1: *Ny bruk av gamle bygninger: I 2000 kjøpte Studentsamskipnaden i Oslo den gamle kornsiloen ved Akerselva, og bygget den om til 226 studentboliger i 16 etasjer.*

8.1. Utvalgte objekter

Nr.	Objekt	Type	Hensynssone
54	Rena kartonfabrikk	Industri	H570_8-9
55	Skaversaga, oppgangssag	Sag	H570_41
56	Åsta kraftverk	Kraftverk	
57	Osfallet kraftverk	Kraftverk	H570_37
58	Deset kraftstasjon	Kraftverk	H570_29
59	Deset vannverk	Vannverk	
60	Trafostasjonen Rena	Trafostasjon	H570_11

Figur 8.2: *Oversiktskart som viser beliggenheten til tekniske og industrielle kulturminner.*

54 Rena Kartonfabrikk

Rena kartonfabrikk var en treforedlingsbedrift grunnlagt som et tresliperi i 1913, etter initiativ av Tollef Kilde. I 1916 startet produksjonen av kartong. I 1932 startet fabrikken, som den første i Norge, med produksjon av pappkasser. I 1940 ble store deler av fabrikken bombet og ødelagt, men ble bygd opp igjen i 1943.

«Kartongen» var hjørnesteinsbedrifta i lokalsamfunnet Rena gjennom 85 år. Bedriften drev sin virksomhet basert på tømmer fra østerdalsregionen. Rena Kartonfabrikk ble nedlagt i 1998.

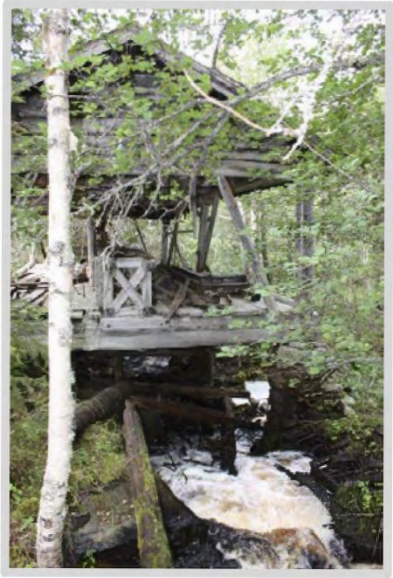
Rena kartonfabrikk har hatt stor betydning for utviklingen av lokalsamfunnet og regionen. Deler av bygningsmassen er nå revet, og noe står delvis tomt og forfaller. Pipa til fabrikken står framdeles, og denne vurderes som viktig å ta vare på. Den forteller historien til det som en gang var, gir omgivelsene tidsdybde og er en kilde til identitet.

Figur 8.3: *Fabrikkpipa til Rena kartongfabrikk står igjen, og er å betegne som et viktig landemerke.*

55 Skaversaga, oppgangssag

Saga ligger ved Nedre Tverrenfallet i elva Ena på østsiden av Osensjøen, ca. 5 km fra Osneset. Den ble bygd i 1850-åra som gårdssag som oppgangssag for eiendommene Søndre Skavern, Nordre Skavern og Engemoen i Nord-Osen. I 1930-åra ble den ei bygdasag, og ombygd til sirkelsag. Saga ble brukt fram til andre verdenskrig.

Figur 8.4: *Skaversaga. Foto: Jesper Engel*

I forbindelse med saga er det gjort omfattende arbeider i elva. Det er bygd en terskel på skrå over elvefaret, og en 90 meter lang forbygning med to sluser for inntak av vann til sagrenna. Alt dette er bygd med tilhogde steiner av betydelige dimensjoner. I forbindelse med anlegget er det også tømret opp ei lita ljorekoie.

Rundt 1980 ble det laget en natur- kultursti i området rundt Skaversaga. I 2005 ble saga ryddet av elever ved Osen oppvekstsenter som del av prosjektet «rydd et kulturminne».

Hele anlegget er – kulturhistorisk sett – meget interessant.

Kraftverk i Åmot

Åmot er den nest største kraftkommunen i Hedmark, med en gjennomsnittlig årsproduksjon på 474 gigawattimer (GWh) per 2016. Det er seks kraftverk i kommunen. Høyeste fallhøyde er 41 meter.

Epoker og kraftverkstyper

Norsk vannkraftshistorie fra 1880- årene er delt inn i seks epoker:

1. 1880-1905: gjennombruddet for norsk vannkraftproduksjon
2. 1906-1920: storindustri og utbygging i kommunal regi
3. 1921 -1945: mellomkrigstiden og andre verdenskrig
4. 1946-1963: gjenoppbygging og industriutbygging etter andre Verdenskrig.
5. 1966-1990: strid om vannkraftutbygginger
6. 1991 - : Liberalisering og internasjonalisering

Forvaltning av vassdragsrelaterte kulturminner

NVE har et ansvar for å ivareta og forvalte vassdragsrelaterte kulturminner. NVE eier ingen kraftanlegg, men har foretatt en faglig evaluering av anleggenes kulturhistoriske verdier i et nasjonalt perspektiv. Eierne, kulturminne- og vassdragsmyndighetene har i oppgave å ivareta aktuelle kraftverk. Vannkraftsektoren skiller seg fra de fleste andre statlige sektorer når det gjelder eierforhold. Anleggene kan nemlig eies av kommuner, fylkeskommuner, statlige eller private selskaper, mens NVE er myndighetsutøver.

56 Åsta kraftverk

Planene om å etablere Åsta kraftverk startet i 1913, da seks gårdbrukere møttes på Søndre Åset. De ønsket å etablere et kraftverk som kunne forsyne gårdene med elektrisk kraft. De ble enige om å utnytte fallhøyden fra Hemsjøen til Glomma. Dette medførte at det måtte anordnes en dam med tilknytning til Hemsjøen og nedlegging av ca. 1800 meter rørledning. Selve kraftstasjonen ble plassert på Bolstad gård («En kortfattet historie om Åsta kraftverk», Åmøtet 2002).

Anlegget sto ferdig i 1915.

Anlegget er i dag interessant ut i fra et kulturminneperspektiv, både med tanke på rørgata og den godt bevarte Åsta kraftstasjon med innhold.

Figur 8.5: *Åsta kraftverk. Foto fra «ved Åmøtet».*

57 Osfallet kraftverk

Osfallet kraftverk er i dag et av to kraftverk i vassdraget Søndre Osa.

Osfallet kraftverk har en spesiell og dramatisk historie. Med sitt fall på 41m har Osfallet gjennom alle tider vært et imponerende syn. På kart fra 1708, som er det eldste vi kjenne fra dette området, er «Osfallet» markert tydelig. I 1880-årene foretok fløterforeningene oppbygninger i elveløpet, og forbygninger på siden av elva. Dette med bakgrunn i at vannfallet hadde vært et problem i tømmerfløtinga og at tømmeret fikk hard medfart av de kraftige vannmassene.

Rundt århundreskiftet ble det tatt initiativ til utbygging av Osfallet for elektrisk produksjon. Osfalldammen og Osfallet kraftverk ble bygget mellom 1911 og 1914. Maiflommen 1916 ble så sterk at elva gravde seg et nytt løp, tross at den store klappeluken ved flomløpet la seg helt ned, åpnet de andre bunn- og flomlukene seg ikke, og katastrofen var et faktum. Dammen brast 10. mai 1916. Hendelsen ved Osfallet var er en av de verste ulykken ved en norsk kraftstasjon, og dambruddet er et av få norske dambrudd med tap av liv.

Kraftverket ble gjenreist etter flommen, men det var stadig problemer de 1 km lange trerennene. I 1935 hadde trerennene blitt byttet ut med rørgater, og i 1941 var den permanente reguleringen av Osensjøen et faktum. Dette gav en kjærkommen sikker vannføring gjennom hele året. I 1947 sto et nytt damanlegg ferdig. I 1981-83 ble det igjen foretatt en større ombygging.

Kraftstasjonsbygget er noe av det som stod igjen etter flommen i 1916.

Figur 8.6: *Kraftstasjonsbygget ved Osfallet kraftverk.*

Figur 8.7: *Bildet er tatt dagen etter Osfallkatastrofen.*
Foto: Odd Daae, arkiv Norsk skogmuseum

58 Deset kraftstasjon

Deset Kraftstasjon ble bygget i 1912 av gårdene på Deset. Dammen ble anlagt i Deia, et godt stykke oppstrøms for å få skikkelig fall. Nedenfor dammen er det et skikkelig fossefall, og rørgaten går videre nedover til selve kraftstasjonen. Den ble anlagt på flatmark, ca 500 m ovenfor der hvor Kvernbekken renner ut i Deia. I starten var elektrisiteten kun brukt til belysning.

Kraftstasjonen var i bruk til midt på 1970-tallet. Da ble kravene større til jevn spenning, og det ble flere og flere elektriske installasjoner i hjemmene. (Mykleby, 2016)

Figur 8.8: *Deset kraftstasjon. Foto: K. Mykleby.*

59 Deset vannverk

Deset Vannverk ble anlagt i 1912. Det var gårdene Nordre Dieset (Moen), Gjedvoldstu, Melgården og Søndre Dieset (Søgarden) som gikk sammen om vannverket. Det ble utstedt 5 andeler. Inntaket var i Kvernbekken overfor Sjurstuen, og rørene ble lagt ned til gårdene og Deset Gamlehjem. Gamlehjemmet ble anlagt i 1910.

Det ble gjort skikkelig håndverk, og rørene ble lagt på over 3 m dybde, slik at vannet aldri frøs. Hver vår og høst ble rørene spylt for å skylle vekk rusk og rask.

Etter hvert var det flere og flere som fikk koble seg på vannverket. I 2006 ble Deset Vannverk overtatt av Åmot Kommune (Mykleby, 2016).

60 Trafostasjonen, Rena

Trafostasjonen på Rena ble bygget i 1915 i jugend-stil, og er et 3-etasjes teglbygg med jernvinduer. Den har i senere tid fått et tilbygg mot øst. Den er et fint eksempel på industriell teglsteinsarkitektur. Trafostasjonen er en av de nærmeste byggene til kartonfabrikken (omtalt punkt 49).
Innvendig er den i dag bygget om til bolig.

Figur 8.9: *Trafostasjonen på Rena.*

Målsetting:

- Formidling av historien knyttet til tekniske og industrielle kulturminner.
- Formidle den spennende historien rundt Osfallet, inkludert den gjenstående kraftstasjonen fra 1914.
- Foreta en bredere registrering av tekniske og industrielle kulturminner.
- Kartlegge, registrere og formidle historien knyttet til vannressursstyring. Dette kan med fordel knyttes sammen med registrering av kulturminner knyttet til tømmerfløting.

Figur 8.10: *Rena kartonfabrikk fotografert i 1914. Kartonfabrikken har vært sentral for Renas utvikling.*
Foto: Marta Alme/ Glomdalsmuseet

9. Bygningshistorie

Bygninger er en kilde til historie og gir kunnskap om håndverk, teknikker og driftsformer. De skaper også identitet og gir et område særpreg gjennom kulturmiljø og byggeskikk.

Fredning. Bygninger fra middelalderen, det vil si før 1537, er automatisk fredet. I tillegg kan stående bygninger fra perioden 1537-1650 erklæres automatisk fredet ved bekreftelse av tidfesting fra fagpersonell. Vedtak om fredning av nyere byggverk fattes av Riksantikvaren med hjemmel i kulturminneloven. Ofte er det fylkeskommunene som tar initiativ til og forbereder fredningssaker. Både Riksantikvaren og Fylkeskommunen kan frede en bygning midlertidig.

Istandsettingsarbeider og endringer på fredete bygninger krever dispensasjon fra kulturminneloven.

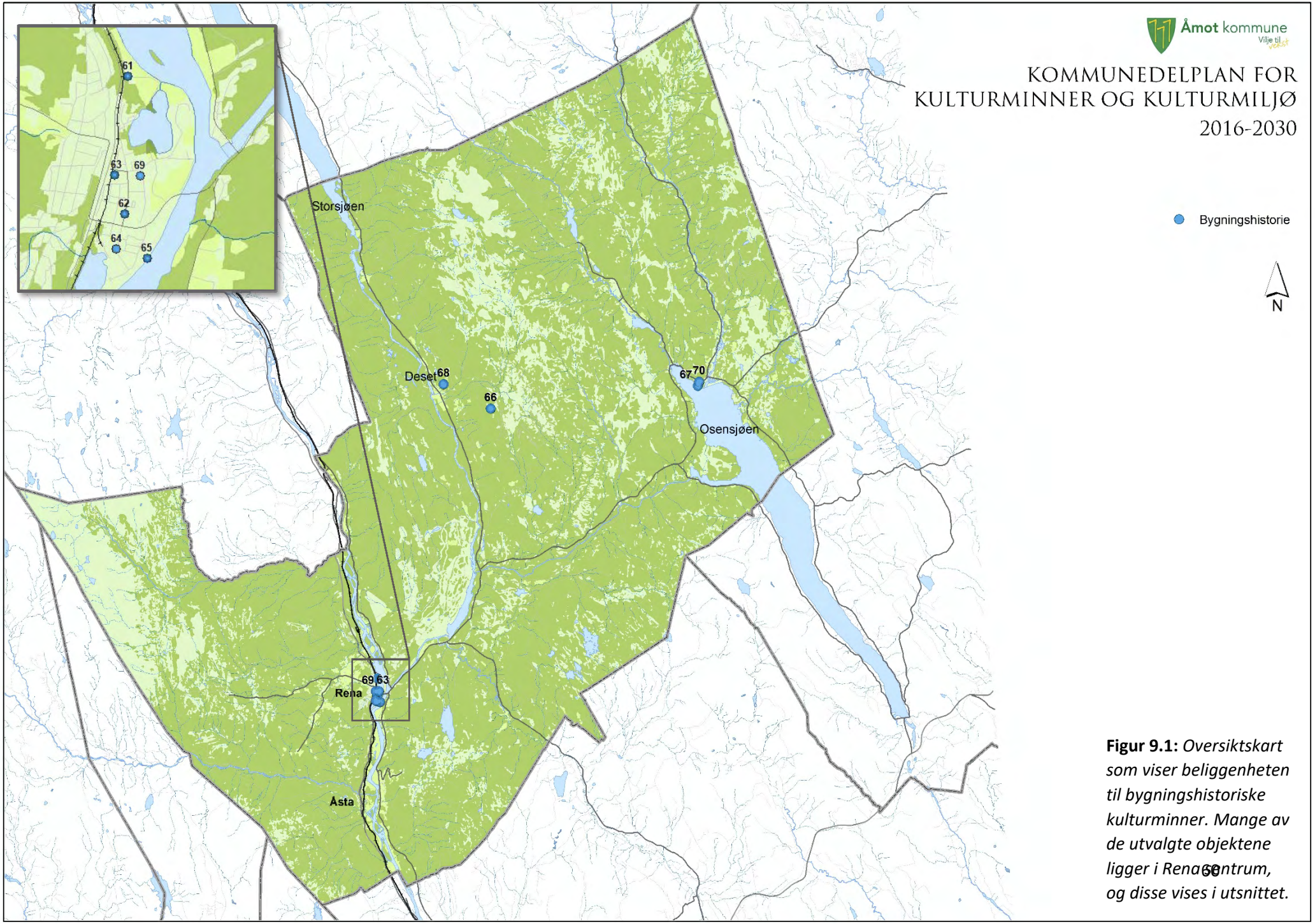
Meldepliktige bygninger (bygninger eldre enn 1850). Det er lovfesta i Kulturminnelova §25 at ei vurdering av verneverdien må gjøres før søknad om endring eller rivning kan bli godkjent.

Verning skjer ved å ta i bruk «hensynssone» og særlige bestemmelser, hjemlet i Plan- og bygningsloven. Dette utføres av kommunen.

SEFRAK (SEkretariatet For Registrering Av faste Kulturminne i Norge) er et landsdekkende register over eldre bygninger. Registreringa ble gjennomført som feltarbeid i årene 1975-1995. Bygninger bygd før 1900 i Åmot ble registrert. Bygningene ble kartfestet, oppmålt og fotografert. Bygningene i registeret er i utgangspunktet ikke tillagt spesielle restriksjoner. Registreringa fungerer mer som et varsko om at kommunen bør ta ei vurdering av verneverdien før det eventuelt blir gitt lov til å endre, flytte eller rive bygninga.

9.1. Utvalgte objekter

Nr.	Objekt	Type	Status	Hensynssone
61	Prestegården – Hovedbygning og Borgstue	Bygninger	Fredet	H730_2
62	Rena sentrum	Bygningsmiljø		H570_7-23, 38-40, 43-45
63	Rena stasjon med park	Bygning		H570_20
64	Funksjonærboliger	Bygningsmiljø		H570_10
65	Pumpehusene	Bygning		H570_38 H570_45
66	Brannvakta på Deifjellet	Bygning		H570_31
67	Nordre Osen gamle kirke	Kirke	Listeført kirke	H570_41
68	Deset kirke	Kirke	Listeført kirke	H570_30
69	Rena kirke	Kirke	Listeført kirke	H570_22
70	Nordre Osen kirke	Kirke	Listeført kirke	H570_41

Figur 9.1: *Oversiktskart som viser beliggenheten til bygningshistoriske kulturminner. Mange av de utvalgte objektene ligger i Rena sentrum, og disse vises i utsnittet.*

61 Prestegården på Rena

Prestegården har vært boplass siden middelalderen, og kanskje enda tidligere. Det ligger også rester av en kirkegård sannsynligvis fra middelalderen, og en gravrøys fra jernalderen i tilknytning til gårdsanlegget. Disse er automatisk fredet etter Kulturminneloven. Stedet har høy historisk kildeverdi.

I tillegg til hovedbygning, fjøs, borgstue og uthus, har anlegget et hageanlegg fra 1700-tallet. Dette er i dag dårlig vedlikeholdt.

Hovedhuset er oppført i ca 1850 i sen empire-stil, men deler av huset kan være eldre. Bygningen ble fredet i 1993. Huset er fundamentert på gråsteinsmur (påstøpt i senere tid). Bygningen er oppført i tømmer og kledd med panel. Huset har en grunnflate på ca 300 m2, og består av 2 etasjer + kjeller og loft.

Figur 9.2: *Hovedhuset på prestegården*

Borgstuen er en fredet bygning (vedtaksfredet 1993), sannsynligvis oppført ca 1739. Bygget har laftet treroms tømmerkjerne i to etasjer, med midtgangsplan, fundamentert med steinmurt kjellermur (kjellerrom ikke tilgjengelige) og tekket med enkeltkrummet teglstein. Bygningens funksjon har vært som bolig for forpakter og for gårdsarbeidere. Den nordre delen i første etasje har vært et stort gårdskjøkken. Kjøkkenrommet er intakt. Grunnkonstruksjonene i den steinmurte gruepeisen med tilbehør er også intakt. På 1920-tallet ble rommene i den søndre delen i begge etasjene panelt med faspanel med malte flater.

Huset er i dag i relativt dårlig forfatning.

Figur 9.3: *Borgstuen*

I hagen til Prestegården står det en flomstein etter Storofsen 1789.

62 Rena sentrum

Jernbanen kom til Rena i 1871, og må sies å være hovedårsaken til Rena sentrum. Likevel, allerede 20 år før jernbanen kom, var det bygget opp et naturlig senter for kommunens administrasjon og den faste skolen her. Fra før sto også kirken her (flyttet til Rena i 1768), kirkestuen, noen gårder, prestegården og kornmagasinet. Allfarveien gikk omtrent der hvor Tollef Kildes gate er i dag (omtalt pnk. 41).

Da jernbanen kom ble det virkelig fart i utbyggingen av Rena sentrum. Allerede i 1880 ble det fremmet forslag til reguleringsplan for bebyggelsen mellom kirken og stasjonen. Planen la opp til kvartalsstruktur, samt et grønt område (i dag Rena park). Senere ble reguleringsplanen utvidet for at Rena skulle kunne vokse og utvikle seg. Utvidelsen forutsatte at de planlagte vegene skulle beplantes som alleer, og bygningenes fasade skulle ligge mot gatene. Planen var forholdsvis uvanlig i sin tid, og den framsynte og stortenkende Tollef Kilde, som var med i reguleringskomiteen, hadde nok en stor del av ansvaret for at den ble fremmet.

Tollef Kilde sto også bak utformingen av viktige enkeltobjekter på Rena. Han var ivrig tilhenger av «den gamle nasjonale byggestil», og fikk introdusert arkitekt Henrik Bull til oppgavene i Rena sentrum. Trudvang festivitets- og skolelokale, senere hotell, ble reist i 1905 (brant 1990), den nye kirken i 1901-02, den nye middelskolen med gymnastikksal i 1904, og gravkapellet i 1915. Alle tegnet av Bull i en nasjonalromantisk/jugend stil.

I perioden 1900-1920 skjedde det en omfattende utbygging sør for parken, og Rena ble etablert som et større tettsted. Rena kartnonfabrikk ble bygget i denne perioden, og samtidig ble det bygget noen boliger for funksjonærer. Rena ble bombet under krigen, særlig den nordlige delen og fabrikkområdet. En omfattende gjenreisning fant sted, og den nye bebyggelsen ble oftest utført i pusset tegl eller betong.

***Figur 9.4**: Ved jernbanestasjonen ligger stasjonsparken/Rena park. Denne har vært viktig helt siden Rena fikk sin første reguleringsplan i 1880 og fram til i dag.*

I Kulturhistorisk analyse av Rena sentrum, foretatt av Brand & Hellenad a/s 1991, er byggene i Rena sentrum vurdert ut i fra antikvarisk perspektiv. Bygninger er også vurdert i reguleringsplan for Rena syd (2010). I arbeidet med kulturminneplan har vi valgt i videreføre bestemmelsene knyttet til disse planene.

63 Rena stasjon

Stasjonen ble åpnet i 1871 da jernbaneforbindelsen mellom Hamar – Grundset ble forlenget. Rena var endestasjon for Rørosbanen fram til 1875. Stasjonsbygningen fra 1862 sto opprinnelig på Grundset, men ble flyttet til Rena i 1871. Bygningen er oppført i tre og er tegnet av arkitekt Georg Andreas Bull. Arkitekt Bulls stasjonsbygning i klassisk sveitserstil fikk som endestasjon en ekstra etasje, og stasjonen ble i tillegg påkostet en staselig perronghall av tre, slik tradisjonen var for endestasjonene på våre eldste

jernbaner. Dette perrongoverbygget ble revet omkring 1914. Bygget ble på nytt modernisert og treskurden fjernet i 1954.

Figur 9.5: *Bildet til venstre viser Rena stasjon ca 1930 (Foto: Martha Alme). Bygningen er i dag fortsatt den samme, men i stor grad ombygd (bildet til høyre).*

Rena mistet sin funksjon som hovedstasjon for Østerdalen og Rendalen da strekningen Åmot-Koppang åpnet i 1875. 17. juli 1877 var det høytidelig åpning av hele strekningen fra Åmot til Støren. Åpningstoget med kong Oscar og hans følge stoppet på alle stasjoner mellom Hamar og Trondheim. Åpningen av denne strekningen økte trafikken betraktelig. I november 1880, da jernbanen mellom Eidsvoll og Hamar åpnet, økte trafikken radikalt. I 1882 gikk det første nattoget på Rørosbanen.

Jernbanen – og stasjonen – var svært viktig for gods- og persontrafikk. På 1950-tallet var det 16 ansatte på Rena stasjon. På den tiden var både fraktgods-, ilgods- og ekspressgodsavdeling plassert i stasjonsbygningen. Til og med kalver og griser overnattet i stasjonsbygningen. Butikkene fikk alle sine varer levert med tog, også frukt og grønnsaker. For å bedre forholdene ble ilgods og fraktgods flyttet til godshuset i begynnelsen av 1960-tallet.

Selv om Rena stasjon mistet sin status som endestasjon i 1875, fortsatte den å være et av Østerdalens mest betydningsfulle trafikknutepunkt opp gjennom 1900-tallet. Blant annet betjente stasjonen Rena Kartongfabrikks sidespor (opprettet 1913) og mottok i en årrekke tømmer og rå tremasse, mens tørr tremasse og kartong ble sendt i retur. Stasjonen var lenge kjent for sitt flotte parkanlegg og sin store samling av utstoppede dyr i jernbanerestauranten. Stasjonen mistet sin posisjon da den ble fjernstyrt og nedbemannet i 1989.

I sørenden av stasjonsområdet er det bevart en dobbel vokterbolig med tilhørende uthus. Disse bygningene er fra 1877. Godshuset er bevart, men flyttet og ombygd.

Eldre fotografier viser at Rena hadde en flott stasjonspark i tysk landskapsstil med et rikholdig utvalg av trær og busker, slyngende grusganger, benker og en stor fontene. Parken i dag har et stort og verdifullt utvalg av ulike trær og er blant de best bevarte stasjonsparkene på Rørosbanen (figur 9.4). Parken er en av de største langs Rørosbanen og er en del av tettstedet sin kvartalsstruktur som danner et grønt vakkert uterom og akse med kirkegården.

Rena stasjon er med stasjonsbygning og park lagt under administrativt vern gjennom Landsverneplan for Jernbanen. I "Bebyggelsesplan for Rena Skysstasjon" fra 1997 er stasjonsbygningen regulert til spesialområde bevaring.

64 Funksjonærboliger

Som en del av industrimiljøet ligger det fem tilsynelatende like hus tett inntil fabrikken. Disse fungerte som funksjonærboliger for fabrikken. Husene er bygget i 1940-årene, i moderne funkisstil med lektepanel.

Boligene hører tydelig til i utviklingen av fabrikken, har historisk kildeverdi, og utgjør et kulturmiljø som forteller en historie. Deres sterke tilhørighet til fabrikken er et viktig element i Renas identitet.

Figur 9.6: *Deler av husrekken fra 1940-tallet.*

Figur 9.7: *Kartet viser de gamle pumpehusenes beliggenhet, markert med røde sirkler. Det ene ved Glomma, det andre ved Rødstjern.*

65 Pumpehusene

Ved Rena kartonfabrikk ligger to gamle pumpehus. Dette er bygninger som forteller historie, og som har et stort potensiale med tanke på verdiskapning, ikke minst ut fra beliggenhet. Det ene mellom det gamle fabrikkområde og Glomma, like ved turstien fra Rena sentrum, med en fantastisk utsikt ut over elva. Det andre mellom fabrikkområdet og Rødstjern.

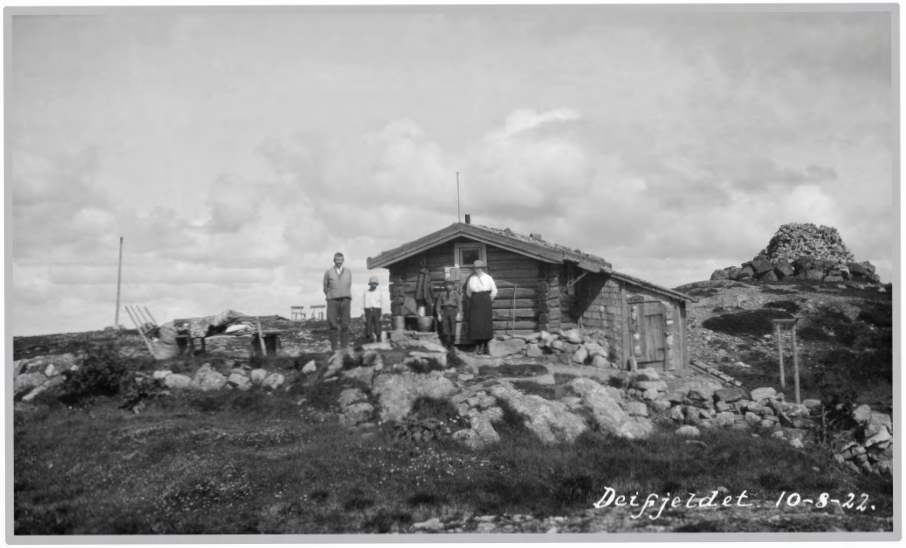

Figur 9.8: *Det gamle pumpehuset ved Glomma.*

66 Brannvakta på Deifjellet

Når skogbranner brøt ut, kunne det få skjebnesvangre konsekvenser for de rike skogområdene i området. En storbrann i 1888 er et eksempel på dette. Flere tiltak ble satt i gang for å organisere et ordnet skogbrannvern, blant annet gjennom å få etablert et nett av vaktstasjoner som kunne kontrollere størst mulige områder og varsle når verdier sto på spill (digitalmuseum.no).

Brannvarslingsstasjonen på Deifjellet, sørøst for grenda Deset, kan ses som et av de tidlige tiltakene som ble igangsatt. Brannvaktstasjonen her ble etablert av Åmot brannvesen i 1898. I dag består anlegget av to buer og uthus («Kulturminner og kulturmiljø i Gråfjell Regionfelt Østlandet», NIKU, 2001).

Figur 9.9: *Deifjellet skogbrannvakstasjon i Åmot, fotografert 10. 8. 1922.*
Foto: Julius Nygaard/ Norsk skogmuseum

Den eldste vaktbua stammer fra 1898 og årstallet er hugget inn over døra (figur 9.9). Bua er oppført av laftet tømmer, som seinere har fått utvendig stående panel. I tillegg er det bygd til et vedskjul i reisverk. Denne bua brukes i dag som uthus. Anlegget ble modernisert med økonomisk støtte fra forsikringsselskapet Skogbrand i 1932. Da ble den andre bygningen bygget. Den er oppført i panelt reisverk og har pyramideformet tak. Den har tre rom; gang, oppholdsrom og soverom. Alle bygningene er bra bevart, og på bakgrunn av den viktige lokalhistoriske rollen de inntar, har de høy verdi.

På det eldste fotografiet (figur 9.9), ser vi også telefonstolper med ledninger som skulle sikre rask varsling dersom det ble observert branntilløp fra stasjonen. På et høydepunkt like bak hytta er det opplagt en stor, rund varde.

Figur 9.10: *Deifjellet skogbrannvakstasjon i Åmot, den nye brannvakthytta oppsatt i 1932.*
Foto: Grete Swensen, NIKU

Brannvakta på Deifjellet ligger innenfor Regionfeltet. Ferdsel må avklares med Forsvaret.

Listeførte kirker
Kirkene våre er bærere av viktige deler av vår kulturhistorie. I det førindustrielle Norge var kirkene det viktigste møtestedet, både sosialt og religiøst. Kirkene hadde også en viktig administrativ rolle for statsapparatet. Store begivenheter – både for den enkelte og for samfunnet – fant sted nettopp her.

Alle kirker bygget mellom 1650 og 1850 er listeførte. I tillegg er en rekke kirker bygget etter 1850 også listeførte, med bakgrunn i arkitektonisk/kunstnerisk verdi, representativitet, autentisitet, plassering og interiør. At en kirke er listeført, innebærer at den er definert som verneverdig og har nasjonal verdi. Det betyr at de skal behandles med like stor respekt som fredete kirker.

Forvaltning av kirker
Listeførte kirker skal behandles i henhold til kirkerundskrivet fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Miljødepartementet.

Saker som angår endringer i og ved listeførte kirker skal sendes til Riksantikvaren for uttalelse. Det vil si at Riksantikvaren skal gi faglige råd om endringer og istandsettings- og vedlikeholdstiltak, men det er biskopen som fatter endelig vedtak etter kirkeloven.

Nye tiltak i listeførte kirkers nærområder (innenfor 60-meterssonen i spredtbygde områder) skal behandles av fylkeskommunen. Ved varsel om oppstart av arealplaner, ved offentlig ettersyn og i byggesaker, skal fylkeskommunen vurdere planens innvirkning på kirken og dens omgivelser med hensyn til kulturminneinteresser.

Vanlig vedlikehold og mindre reparasjoner kan utføres uten søknad. Et unntak fra dette er tiltak på kirkekunst. Er man i tvil om arbeidene vil berøre antikvariske interesser, skal Riksantikvaren kontaktes.

67 Nordre Osen gamle kirke

Nordre Osen gamle kirke er en korskirke i tømmer oppført i 1777. Kirken har korsplan og 150 sitteplasser. Arkitekt var Peder Ellingsen Rødstuen.

På 1700-tallet økte levealderen, og folketallet økte. Samtidig ble det innført konfirmasjon og kirketvang. Flest mulig måtte ha plass på gudstjenesten, noe som førte til behov for større kirker. Dette var barokkens periode i Norge, også kalt skjønnhetens århundre. Interiørene var gjerne overdådige og preget av tidens reformerte idealer, med prekestolen plassert rett over alteret for at flest mulig skulle kunne se og høre prestens budskap. Kirkerommene avspeiler et hierarkisk og rigid samfunn der alle har sin faste plass etter rang, verdighet og økonomisk makt. I Nordre Osen gamle kirke er det i kirkerommet gårdsnavn på dørene og nummererte avlukker.

Bergverkindustrien finansierte flere praktfulle barokkirker, som Røros (1740) og Kongsberg kirker (1761). Disse ble enkelte steder normgivende for de mindre, lokale kirkene.

Figur 9.11: *Nordre Osen gamle kirke. Foto:*

68 Deset kirke

Deset kirke er en tømret langkirke fra 1867, bygget etter tegninger av den København-fødte arkitekten Johan Henrik Nebelong som oppholdt seg i Norge fra 1840 til 1853. Tømmeret ble gitt av forskjellige skogeiere.

Deset kirke ligger på en høyde på østsiden av dalføret. Det er flott utsikt til dalen og bygda nedenfor. Kirken har rektangulært skip, polygonalt avsluttet kor omgitt av sakristier samt vesttårn. Antallet sitteplasser er 140. Kirken ble ombygget og restaurert i 1903, formodentlig under ledelse av arkitekt Braaten. Noe av inventaret er fra den tiden, blant annet altertavlen. Ny oppussing fant sted i 1953. Ved den anledning ble korhvelvingen restaurert og fikk tilbake sin blå himmelfarge med blanke stjerner. Noe vedlikeholdsarbeid ble også utført på 1990-tallet.

Det er kirkegård rundt kirken, og ved gjerdet mot parkeringsplassen står et bårehus fra 1960-tallet. På den andre siden av parkeringsplassen står en kirkestue, opprinnelig fra 1861 og stod nede ved hovedveien, men ble flyttet opp til kirken etter at den ble bygget. Dette er Deset kirkestue. Kirkestuen ble brukt som kirkehus (kapell fra 1861-1867). Før 1861 var det Rena kirke som var benyttet for grenda.

I 1867 ble Deset Kirke innviet, og da ble Kapellet som nå fikk navnet Kirkestue, flyttet opp dit hvor kirken lå (Bekk, 2016). Gravene ble også flyttet. Kirkestuen fungerte fra 1868 – 1894 som skolestue, som den første skolen på Deset. Kirketjener og ringer med familie bodde senere i Kirkestuen i mange år. Den siste som bodde der var kirketjener Magnus Nordli med familie. De flyttet derfra midt på 1960-tallet.

Bedre produksjons- og håndverksteknikker gjorde at kirkebyggene fikk en lettere form og ble rikere detaljert ut over 1800-tallet. Fortsatt var det lafteteknikken som dominerte, men tømmeret ble mer bearbeidet, og kirkene fikk ofte panel både utvendig og innvendig. En ny kirkelov i 1851 krevde at kirkene skulle romme 3/10 av menigheten. Dette, sammen med opprettelsen av nye sokn, førte til den en eksplosjonsartet byggaktivitet. I siste halvdel av 1800-tallet ble det bygd 623 nye kirker og revet 390 gamle.

Figur 9.12: *Deset kirke*

69 Rena kirke

Rena kirke ble innviet i 1902 og er tegnet av arkitekt Henrik Bull. Da han tegnet kirken i 1898, hadde han allerede etablert seg som en av landets fremste arkitekter.

Den store kirken er oppført i rundtømmer uten utvendig eller innvendig kledning. Også tårnet er bygd i tømmer, noe som er uvanlig. Kirken har korsformet grunnplan med brede og grunne korsarmer og et kraftig og høyt tårn med tilbygg for sideinnganger og trappehus.

Kirkerommet er treskipet, og skipene er avdelt med søyler forbundet med buer. Dekorative detaljer, som drager, går igjen i hele kirken. Bull var inspirert av vikingkunst, noe kirken bærer preg av. Inventar fra den gamle kirken ble flyttet over til den nye kirken, blant annet altertavle og prekestol fra 1760-70-tallet skåret av bygdekunstneren Peter Kasterud fra Gudbrandsdalen. To engler, som fremstiller Troen og Rettferdigheten, kommer også fra den forrige kirken, og likeså den ene av kirkens døpefonter, som forestiller et lite barn som bærer et dåpsfat på hodet. Bull har tegnet den andre døpefonten av kleberstein i jugendstil med dekor av blant annet drager som snor seg i hverandre. Orgelfasaden er en av de få i Norge i jugendstil med elementer av dragestil.

Figur 9.13: *Rena kirke*

70 Nordre Osen kirke

Nordre Osen er en tømmerkirke oppført i 1923. Kirken ble bygget da den gamle kirken ble for liten. Kirken har langplan og 316 sitteplasser. Arkitekt var Ivar Wien-Næss.

På 1900-tallet gikk kirkebygget over fra å være søndagskirke til flerbrukskirke. Ved begynnelsen av århundret beholdt kirkerommene i hovedsak sin tradisjonelle form og funksjon, selv om arkitekturen gjenspeilet endrede stiluttrykk.

Figur 9.14: *Nordre Osen kirke.*

Målsetting:

- Innarbeide alle faglige vurderinger og reguleringsbestemmelser tilknyttet Rena sentrum i oppdatert kulturminneplan.
- Se på nyere arkitektur, og avdekke om det finnes bygninger som bør innarbeides i kulturminneplanen. Eksempelvis i Rena leir.

10. KRIGSMINNER

Sør- Østerdalen sto i begivenhetenes sentrum under krigsutbruddet i de dramatiske aprildagene i 1940. Det ble holdt regjerings- og stortingsmøter på Hamar, Elverum og i Trysil. Trefningene i Stange, på Midtskogen, ved Åsta, i Grøndalen i Trysil og på Øste Æra i Åmot sto sentralt under krigsutbruddet og fram til den norske kapitulasjonen i Sør-Norge.

Rena sentrum ble bombet i april 1940 av det tyske Luftwaffe, da man trodde Kong Haakon, kronprins Olav og regjeringen skjulte seg her.

Krigsminner
Krigsminner er fysiske eller immaterielle minner etter krig og okkupasjon.

Krigsminner fra andre verdenskrig kan være bygg, anlegg, landskap eller andre fysiske spor som er knyttet til hendelser i landet under krigen – fra krigshandlinger eller dagliglivet. Eksempler på dette kan være kystfort, motstandshytter, fangeleire og fluktruter (riksantikaren.no).

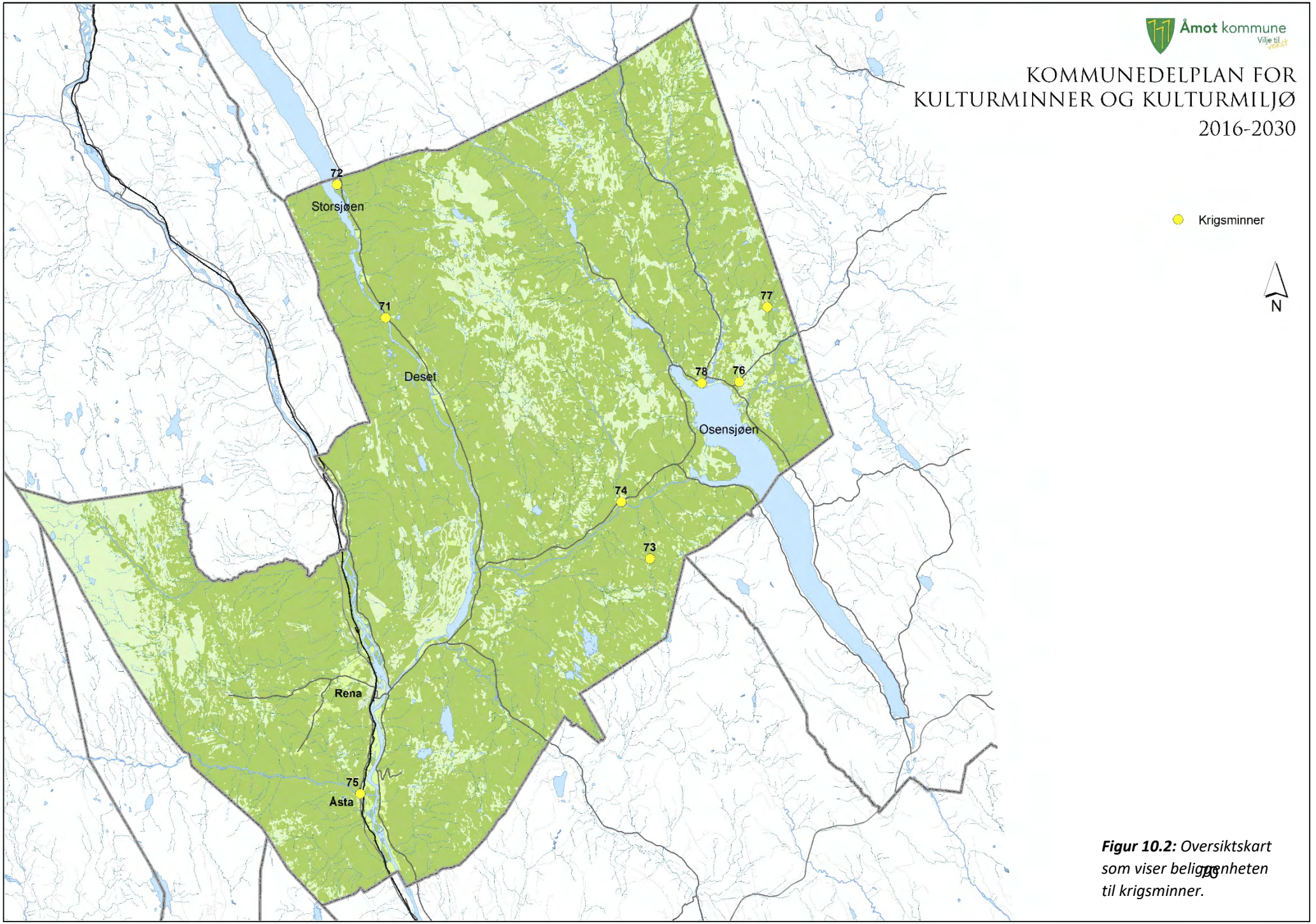
Etterlevninger som kan vekke vonde assosiasjoner er også kulturminner. Spørsmålet kan ofte bli om vi tør minnes det ubehagelige. Det blir i dag en stadig større enighet om at vi også bør konfronteres med hendelser i fortiden som ikke er bare gode. Man lærer ingenting av en plettfri historie. Fler og fler museer lager utstillinger som er ment for å engasjere og utfordre framfor belære («Kurositet, kunst eller artefakt», Mariann Komissar 2005). Slik får vi mulighet til å lære av fortiden. Som eksempel har Tyskland bevart ca 100 leire fra 2. verdenskrig som minnesmerker og museum. Det er interessant å merke seg at de i dag er et av de eneste landene i Europa som ikke har store høyre-ekstremistiske partier. I Norge har krigshistoriske kulturminner hittil vært en lite påaktet side av kulturminnevernet.

Figur 10.1: *Rena sentrum etter bombingen april 1940. Bildet er tatt fra Solhaug over Telthusveien mot Rødsetergården, Fram, over Brogaten og Samvirkelaget. Bakerst i bildet ses Rena kirke.*
(Fra boka Åmot under solkors og hakekors, Norberg, 1990)

10.1 UTVALGTE OBJEKTER

Nr.	Objekt	Type	Hensynssone
71	Løssetleiren sør	Fangeleir	H570_32
72	Løssetleiren nord	Fangeleir	H570_33
73	Revehiet	Skjulested	
74	Østre Æra	Sted for trefning	H570_36
75	Minnesmerke Åsta	Sted for trefning, minnesmerke	H570_4
76	Bombenedslag 2.verdenskrig	Bombenedslag	
77	Rena-ruta	Flykningerute	
78	Krigsminnesmerke Osen	Minnesmerke	H570_41

Figur 10.2: *Oversiktskart som viser beliggenheten til krigsminner.*

71 Løssetleiren sør

Våren 1943 opprettet tyskerne en fangeleir for russiske krigsfanger Løsset fangeleir, mellom Deset og Løsset ved plassen Øra. Leiren lå på vestsiden av Renaelva med kjørebru over til sagbruket på østsiden.

Fangene ble beordret til hugging og kjøring av tømmer fram til sagbruket. Hvert huggerlag besto av 8 – 10 fanger under ledelse av norske skogsarbeidere. Fra sagbruket ble materialene kjørt til Rena stasjon og lesset på jernbanevogner. Transporten foregikk sommer som vinter på åpne lastebiler. Det ble bygget kjørebru over elva. Denne lå like nedenfor den hengebrua som er der i dag. Dagens hengebru ble bygget på 1970-tallet i forbindelse med elvereguleringen, da for å erstatte den tradisjonelle isveien over elva.

Figur 10.3: *Oversikt over leiren. Bildet er tatt av Henry Hermandsen i juni 1945.*

Antall fanger var i 1943 ca 200, i 1944 og 1945 ca 380. Disse var fordelt på brakker med 30-40 personer i hver. Et tre meter høyt gjerde gikk rundt hele leiren. Vaktene hadde egne brakker som lå utenfor leirområdet. («Åmot under solkors og hakekors», Norberg 1990). Det var også en stor stall utenfor leirområdet med plass for 15-20 hester. Selve leirområdet var sletthogd, og det var vakttårn.

Figur 10.4: *I dag er det få synlige fysiske spor etter fangeleiren, men ved å formidle det som engang foregikk nettopp her, kan historien oppleves sterkt.*

Like sør for leiren finnes rester etter et gravsted. Dette var gravstedet til Ivan Scostol, en 18 år gammel russisk fange. Han ble henrettet etter at han ble angitt av NS-elgjegere i 1943. Før han ble gravlagt ble han liggende noen dager til skrekk og advarsel. (Ved Åmøtet 1994, fortalt av Kåre Halvorsen og Agnes Helgesen).

Medfanger satte senere opp stakittgjerde rundt gravstedet. I 1952 ble han tatt opp igjen og flyttet til vestre Gravlund i Oslo. I 2005 ble stakittgjerdet rundt henrettelsesstedet restaurert som del av prosjektet «rydd et kulturminne». Det var 5-7 kl ved Deset oppvekstsenter som utførte arbeidet. Arbeidet ble støttet av Norsk Kulturarv, og fikk Europa Nostra pris «Grand prix» i 2012 som eksempel til etterfølgelse.

Figur 10.5: *Stakittgjerdet rundt henrettelsesstedet til Ivan Scostol før og etter restaurering i 2005. Foto: Stian Nystuen*

Mellom FV 607 og elva er det en minnestein og orienteringstavle. Dette er ikke enkelt å få øye på.

72 Løssetleiren nord

Ca fem km lenger nord, på Skjehusodden som stikker ut i Storsjøen, var det også en leir, men mindre. Sannsynligvis med ca 40-50 fanger.

Også her ble en Sovjetisk krigsfange henrettet og begravd. Dette var en gutt på 16-17 år som var på skogsarbeid. Det er usikkert om han prøvde å rømme, eller om det var en annen årsak til avrettelsen. I 1952 ble han tatt opp igjen og flyttet til vestre Gravlund i Oslo. På gravstedet på Skjehusodden er det satt opp en minnestein. I 2005 ble det ryddet rundt minnesteinen. Det var 5-7 kl ved Deset oppvekssenter som utførte arbeidet.

73 Revehiet

Revehiet ble bygget sommeren 1944 som dekningsted for Milorg. Dekningsstedet lå i tett skog, delvis nedgravd i bakken. Den ble oppdaget av nazi-elgjegere som sprengte cellen oktober samme år. Fire personer ble tatt til fange og sendt til Hamar kretsfengsel, senere til Grini.

I dag står det en tømmerbu på stedet. Denne ble reist av Åmot og Omegn forsvarsforening i 1995.

Milorg
Milorg, den militære motstandsorganisasjonen i det okkuperte norske området 1940–45.

Britene så først med skepsis på Milorg og foretrakk å operere på egen hånd, men dette viste seg uhensiktsmessig, og i krigens sluttfase var samarbeidet fortrolig.

Figur 10.6: *Det er reist en tømmerbu på stedet hvor «revehiet» lå.*

74 Østre Æra

De siste kamphandlinger i sørlige Norge foregikk på Østre Æra i Åmot. Dette skjedde i forbindelse med tyskernes framrykning langs Glomma 1-2. mai 1940. På Hitlers kommando rykket tyskerne fram på veiene gjennom Gudbrandsdalen og Østerdalen for å raskest mulig sikre forbindelsen mellom Oslo og Trondheim. Elverum ble inntatt 19.april, og Rena 22. april. Østre deler av Elverum og Åmot, samt Trysil og Engerdal var okkupert.

Østre Æra ble valgt som hovedstilling for nordre vei. På østsiden av Osa elv hadde skogeieren hogd en mengde brenselsved. Dette ble tatt i bruk som brystvern og overbygg, og det ble gravd skyttergraver. Skogen foran stillingen ble hogd ned i 300 m lengde, frem til nåværende Østre Æra camping, for å gi bedre skuddfelt.

Onsdag 1. mai ved 14.30-tiden varslet sivile om at tyske avdelinger var på veg. Ved 17.30-tiden hørtes skuddserier fra feltvakten, og stillingene ble satt i høyeste beredskap. Feltvakten sinket tyskernes framrykninger, men etter så vidt å ha unngått å bli omringet måtte den trekke seg tilbake. Herunder falt mitraljøseskytter Odd Olsen fra Gjøvik. Kameratene måtte la ham ligge, og tyskerne begravde ham på veikanten under full honnør.

Figur 10.7: *Graven til Odd Olsen ligger like ved FV 215.*

Ved 18-tiden kom tyskerne fram til stillingen, og kampen begynte. Redde og uøvde som de norske var, ble nok skytingen en del ukonsentrert. Snart oppdaget de at stillingene var gode, og de roet seg ned. Tyskerne oppdaget at de hadde møtt motstandere som kunne skyte. Ved 21-tiden ble en oppdemmet fløterdam i Østre Æra sluppet, og vannet hindret tyskerne fra forsøk på storming. I stedet økte beskytningen med bombekastere.
Kampene endte med seier til nordmennene. Det hadde kostet tyskerne 13 døde og et ukjent antall sårede. To nordmenn omkom; Odd Olsen fra Gjøvik og Oddvar Neby fra Trysil.

Figur 10.8: *Stillingene på Østre Æra er bevart/ gjenoppbygd.*

På Østre Æra er hele stillingen bevart/rekonstruert, med løpegraver, maskingeværstillinger og provisoriske dekningsrom. Det er Åmot og Omegn Forsvarsforening som har stått for gjenoppbygningen.

Stedet har stor potensial med tanke på formidling. Det ligger lett tilgjengelig langs FV 215, og det er lett å se for seg kampene som foregikk når man går rundt i forsvarsverket. Nye informasjonstavler vil gi mer kunnskap og dypere forståelse av hendelsene.

75 Minnesmerke Åsta, trefninger

På Åsta var det også trefninger våren 1940. I dag er dette et minnested. Her er det reist en minnestein med navnene på falne fra trefninger på Rena 19.04.1940, Åsta 20.-21.04.1940, Hovda 22.04.1940 og Østre Æra 01.05.1940.

Figur 10.9: *Minnesstein for falne i krigshandlingene i Åmot våren 1940.*

76 Bombenedslag 2. verdenskrig

To tyske fly kom over Trysil 3. mai 1940 og slapp 3-4 bomber i Innbygda. Det ødela fullstendig det gamle arbeiderlokalet der det også var butikk. De skjøt også med maskingevær på ei hytte på Trysilfjelltoppen. Videre slapp de to bomber ved Brøa bru ved Slettåas, og to bomber på Riskjølen (like før vegskille til Engemoen når man kjører østover på Fv 215). Det er antagelser om at dette flyraidet var en form for hevnreaksjon etter at tyskerne tapte slaget på Østre Æra 1-2 mai og på Grøndalen 2. mai.

På Riskjølen kan man ennå se merkene i landskapet etter bombenedslagene, og det er satt opp et skilt.

Figur 10.10: *Stedet for bombenedslaget ved Riskjølen er godt merket.*

77 Rena-ruta

På strekningen mellom Halden og Røros var det rundt 60 ulike fluktruter til Sverige under andre verdenskrig. Rena-ruta var en av disse. Eksporten over Rena-ruta hadde 15 forskjellige varianter som de vekslet mellom ettersom forhold forandret seg; vinter, sommer, dagslys eller mørke, kontroller eller rassiaer, og antall personer med i følget.

Svensketrafikken

Svensketrafikken er en betegnelse på flukt til Sverige under okkupasjonen 1940–1945. Rundt 50 000 nordmenn klarte å flykte til det nøytrale nabolandet. Blant disse var rundt 1000 jøder, mens de andre i hovedsak var personer som var ettersøkt av okkupasjonsmyndighetene. Flyktningene fikk hjelp av grenseloser, lokalkjente som førte dem langs flyktningrutene. 96 flyktninger omkom. 31 av dem døde under selve flukten, tretten ble skutt under fluktforsøk etter å ha blitt pågrepet og 52 døde eller ble henrettet i fangenskap.

Figur 10.11: *Mange sivile nordmenn, både menn, kvinner og barn, flyktet til Sverige under andre verdenskrig. Bildet viser en ukjent norsk familie på vei mot grensen. Ukjent fotograf/Riksarkivet.*

78 Krigsminnesmerke Osen

I parken foran den gamle kirka i Osen, ble det i 1914 reist en bauta til minne om veteranene fra Osen som deltok i krigen mot svenskene i årene 1807-1814. De fleste var del av det «Åmotske skiløperkompani». Lignende bautaer er reist flere andre steder i landet, også i våre nabokommuner. I forbindelse med grunnlovsjubileet ble det mange steder holdt minnetaler ved disse bautaene; symboler på forsvarsvilje og forsvarsinnsats som var med å legge grunnlaget for vår frihet og egen grunnlov.

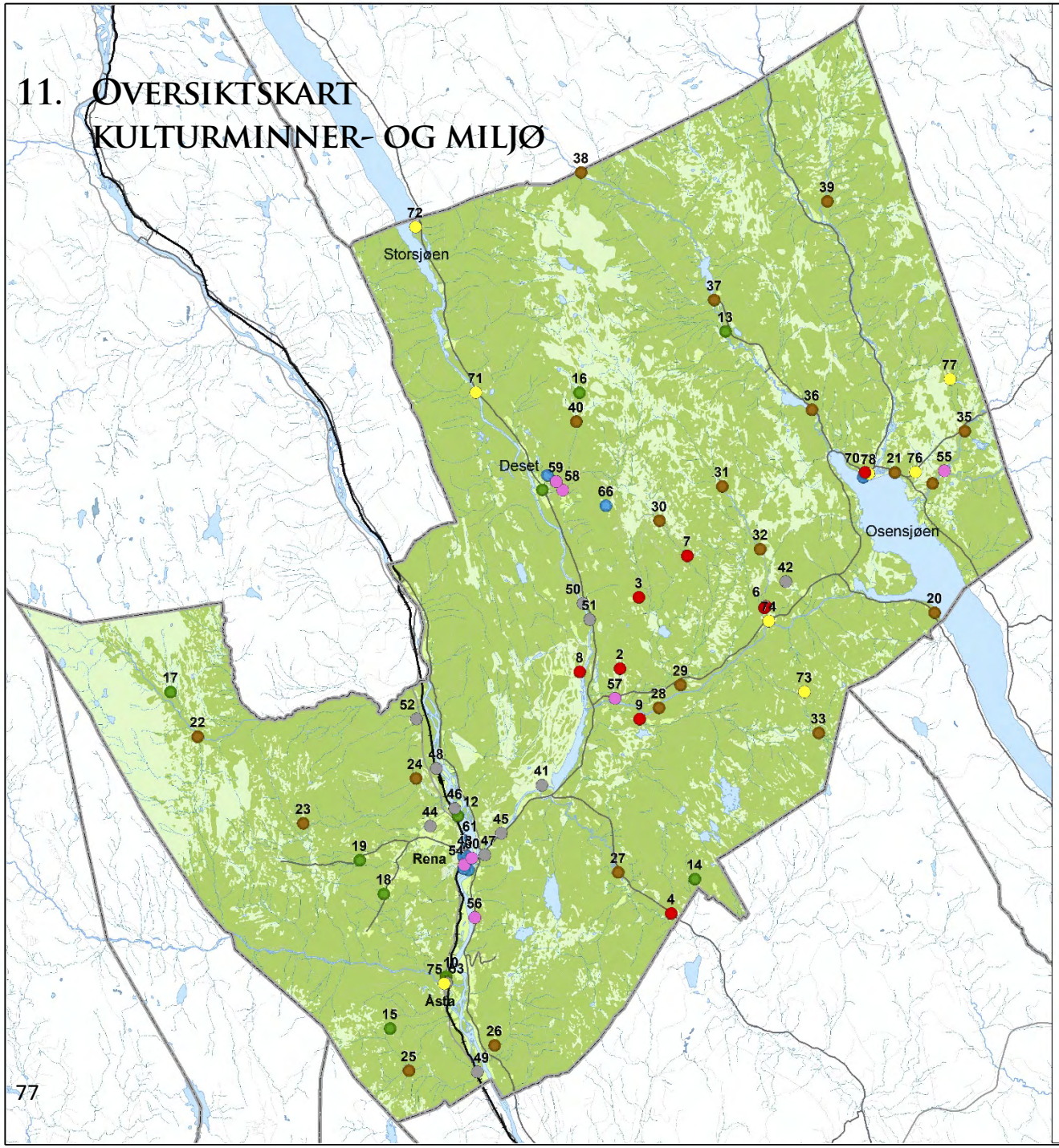
Figur 10.12:
Krigsminnesmerke ved gamle Osen kirke etter krigen mot svenskene 1807-1814.

Det var uår i Norge på denne tiden med kalde somre og engelsk kornblokade. I Osen bygdebok står det blant annet:
«Det falt tungt for den fattige befolkningen i Osen når mennene eller sønnene deres måtte dra ut i krig. Men aldri hører en om noen som forsøkte å dra seg unna. Årene 1812-1813 var de vanskeligste som Osingene hadde gjennomgått. Det måtte derfor føles dobbelt hardt når deres menn måtte ut igjen i 1814. Noen så de aldri mer, og de som kom att var på et og annet vis merket av krigen. De fortalte lite om opplevelsene sine. De gamle veteranene begynte gjerne å gråte når krigen kom på tale, og det er trolig at de bar på såre minner.»

Målsetting:

- Tydeliggjøre formidlingen av Løsset sør. Merke stedet fra nærliggende busslomme ved FV.
- Tydeliggjøre formidlingen av Østre Æra.
- Restaurere minnesmerke på Åsta
- Kartfeste og framstille Rena-ruta på kart.

11. Oversiktskart kulturminner- og miljø

Åmot kommune
Vilje til verdier

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø 2016-2030

Nr.	Objekt	Type
1	Steinalderbosetninger	Bosetningsspor
2	Groptufter	Bosetningsspor
3	Fangstanlegg	Jakt
4	Fangstanlegg	Jakt
5	Jernvinneanlegg og kullgroper	Jernutvinning
6	Middelaldertufter	Bosetningsspor
7	Utmarkssmie	Smie
8	Vikinggrav	Grav
9	Rydningsfelt	Dyrkingsspor
10	Søndre Aaset	Gårdsanlegg
11	Melgården	Gårdsanlegg
12	Sorknes	Gårdsanlegg
13	Slåtter i Slemdalen	Slåtter
14	Blikkberget	Kulturmiljø
15	Klettsetra	Seter
16	Nordstra, Deset	Seter
17	Øvre Himmeldalen	Seter
18	Øvre Åsbygda	Grend
19	Smørsteinen	Objekt det knytter seg historie/sagn/myte til.
20	Osensjøen, Valmen	Sjø, bygninger
21	Osensjøen, Osmundsand	Tømmervelter
22	Nordre Djupa	Dam
23	Skynna	Dammer
24	Skynna	Dam
25	Gita/Galåa	Kanal
26	Valsåa	Dam og stenkar
27	Julussa	Dam, koie og båthus
28	Søndre Osa	Skådammer og strandskoning
29	Vestre Æra	Golving
30	Vestre Æra	Dam
31	Østre Æra	Dam
32	Østre Æra	Dam
33	Lille Ulvåa	Dam
34	Tverrena	Skådammer
35	Tverrena	Skådam
36	Slemma	Dam
37	Slemma	Dam
38	Slemma	Dam
39	Blikåa	Dam
40	Kvernbekken	Hankvei og koie
41	Østerdalsvegen/ Allfarvegen/ Pilegrimsleden	Ferdselsåre
42	Gamle Osenveien	Veifar med kavlebruer
43	Tollef Kildes gate	Veifar og sentrumsgate
44	Den gamle Åsbygdveien	Veifar
45	Sønsthagen	Sundsted
46	Sorknes	Veifar og sunsted
47	Pilegrimskjæret	Knutepunkt
48	Jernbanestrekning Rena-Koppang	Jernbane
49	Østerdalske hovedveg	Vei
50	Gamle Rødsbrua	Bru
51	Rødsbrua	Bru
52	Ørbekken bru	Bru
53	Åsta	Minnesmerke
54	Rena kartonfabrikk	Industri
55	Skaversaga, oppgangssag	Sag
56	Åsta kraftverk	Kraftverk
57	Osfallet kraftverk	Kraftverk
58	Deset kraftstasjon	Kraftverk
59	Deset vannverk	Vannverk
60	Trafostasjonen Rena	Trafostasjon
61	Prestegården – Hovedbygning og Borgstue	Bygninger
62	Rena sentrum	Bygningsmiljø
63	Rena stasjon	Bygning
64	Funksjonærboliger	Bygningsmiljø
65	Pumpehusene	Bygning
66	Brannvakta på Deifjellet	Bygning
67	Nordre Osen gamle kirke	Kirke
68	Deset kirke	Kirke
69	Rena kirke	Kirke
70	Nordre Osen kirke	Kirke
71	Løssetleiren sør	Fangeleir
72	Løssetleiren nord	Fangeleir
73	Revehiet	Skjulested
74	Østre Æra	Sted for trefning
75	Minnesmerke Åsta	Sted for trefning, minnesmerke
76	Bombenedslag 2.verdenskrig	Bombenedslag
77	Rena-ruta	Flykningerute
78	Krigsminnesmerke Osen	Minnesmerke

N

- Arkeologiske kulturminner
- Landbrukets kulturminner
- Skog- og tømmerfløting
- Bygningshistorie
- Samferdsel
- Tekniske- og industrielle kulturminner
- krigsminner

12. Bestemmelser og retningslinjer

12.1. Bestemmelser

Automatisk- og vedtaksfredete kulturminner skal ivaretas iht. Kulturminneloven. I områder hvor det finnes eksisterende reguleringsplaner som omhandler kulturminner, er reguleringsplanene gjeldende. I tillegg er «Visuelt miljø på Rena, veileder», datert 1998, og «Kulturhistorisk analyse av Rena sentrum, datert februar 1991, gjeldende.

I områder avmerket som hensynssoner kulturmiljø og kulturlandskap skal det kulturhistorisk verdifulle objektet og områdets særpreg, herunder landskapsverdier søkes bevart. Bygge- og anleggstiltak skal ikke bryte åsprofiler, landskapssilhuetter og horisontlinjer. Karakteristiske trekk i kulturlandskapet, som topografi, trerekker, veifar, bruer, landskapsrom, vegetasjon, steingjerder og lignende skal ivaretas.

Innenfor hensynssonene i Rena sentrum er enkelte bygninger markert med kraftigere strek på hele eller deler av fasaden (som en videreføring av tidligere planer). Disse fasadene vurderes som spesielt viktige.

Ved behandling av byggesøknader og søknader om tiltak i hensynssone for kulturminner- og kulturmiljø skal regional kulturminneforvaltning gis anledning til å uttale seg før vedtak.

Alle tiltak ut over vanlig skjøtsel innenfor hensynssonene er søknadspliktig.

Ved søknad om nye tiltak innenfor hensynssonene, skal dokumentasjon/tegninger for hvordan nye tiltak tilpasses eksisterende kulturminne/ -miljø/ -landskap foreligge.

Ved byggetiltak nær et kulturminne/kulturmiljø skal det legges særlig vekt på en helhetsvurdering med mål om å ivareta kulturminnets/ kulturmiljøets kvaliteter. Nye byggetiltak skal forholde seg til eksisterende bebyggelsesstruktur og primært underordnes kulturminnet/kulturmiljøet. Tilstrekkelig avstand til kulturminnet skal vektlegges. Vegetasjon som gamle, markante trær skal søkes bevart.

For de hensynssoner som omfatter/berører eksisterende veganlegg, tillates normal drift, bruk og vedlikehold.

For de hensynssoner som omfatter kraftverk, skal nødvendige ombygginger for videre drift og næringsaspekt vektlegges sammen med kulturminneverdiene ved søknad om tiltak.

Prinsippene for universell utforming (UU) skal legges til grunn for planlegging/oppgradering av bygg/konstruksjoner og uteanlegg. UU-målene må avveies i forhold til natur/terreng og kulturminnevern, i tillegg til det som er hensiktsmessig og økonomisk forsvarlig.

Tekniske innretninger i kulturmiljø, herunder også skilt og reklame, skal gis en diskret utforming, og ha en plassering, materialbruk og fargevalg som harmonerer med områdets karakter og tradisjon. Slike innretninger kan ikke settes opp uten at kommunen på forhånd har gitt samtykke. Særlig skjemmende tiltak av denne art er ikke tillatt.

12.2 Retningslinjer

Inngrep i terreng og vegetasjon utover vanlig bruk eller skjøtsel bør ikke tillates. Dette gjelder lagring, tilrigging, massedeponering og annen bruk av ubebygd areal når dette etter kommunens skjønn vil komme i strid med kulturminnets verneverdi.

13. HANDLINGSPROGRAM 2018-2022

Det er her foreslått en prioritering av tiltak de neste fire år. Der det står 2022+ menes at dette vil bli konkretisert med mer nøyaktig tidsangivelse ved revidering av handlingsprogram i 2022 (siste punkt i handlingsprogrammet).

Tiltak	Tema	Ansvar	Gjennomføringsår
Etablere gode rutiner for behandling av saker som berører kulturminner og kulturmiljø, og oppfølging av kulturminneplanen.	Generelt	Kommunen v/plan- og byggsesaksbehandling	2018
Anlegge og skilte parkeringsplasser i forbindelse med utvalgte kulturminner.	Generelt		2018-2022+
Informasjon og skilting ved utvalgte kulturminner	Generelt		2018-2022+
God tilrettelegging og formidling av utvalgte arkeologiske kulturminner.	Arkeologiske kulturminner	Kommunen v/kultur	2021-2022+
Vedlikehold/oppdatering av eksisterende natur- og kultursti.	Arkeologiske kulturminner	Kommunen v/kultur	2018-2022
Utarbeide skjøtselsplan for utvalgte arkeologiske kulturminner/-felt i samråd med grunneiere. Påfølgende kyndig rydding av fornminner/-felt.	Arkeologiske kulturminner	Kommunen/ Fylkeskommunen	2019
Danne et kunnskapsgrunnlag og registrering av landbrukets kulturminner, spesielt de gamle slåttene og setervoller.	Landbruk	Kommunen v/landbruk og kultur	2019-2022+
Formidling og registrering av de ulike gårdsanleggene, slåttene og setrene – og om hvordan gårdene og utmarksressursene er knyttet sammen.	Landbruk	Kommunen v/landbruk og kultur	2019-2022+
Husmannsplasser. Registrere og innarbeide en eller flere i kulturminneplan	Landbruk		2022+
Ny befaring og registrering av alle anlegg fra fløteregistreringen i 1990. Innmåling og kartfesting med nøyaktige koordinater på objektene.	Skogsdrift og tømmerfløting	Kommunen/ Fylkeskommunen	2018
Kunnskapsinnhenting og befaring av nye objekter knyttet til skogsdrift og tømmerfløting.	Skogsdrift og tømmerfløting	Kommunen/ Fylkeskommunen	2018

Tiltak	Tema	Ansvar	Gjennomføringsår
Gjennomgang og oppdatering av SERFRAK-registeret for bygninger.	Bygninger	Kommunen/ Fylkeskommunen	2018-2022+
Revidere Kulturhistorisk analyse av Rena sentrum fra 1991	Bygninger	Kommunen v/ plan	2020
Se på nyere tids bygninger. Er det noen som bør få oppmerksomhet mtp bevaring?	Bygninger	Kommunen v/ plan	2019
Forske og samle mer informasjon om veghistorien i Åmot, og kulturminner knyttet til denne.	Samferdsel	Kommunen/ SVV/ historielag	2019-2022+
Oppmåling og kartfesting av gamle veger, vegfar og bruer.	Samferdsel	Kommunen/ SVV/ historielag	2019
Formidle historien til viktige vegrelaterte kulturminner.	Samferdsel	Kommunen/ SVV/ historielag	2019
Skjøtsel og skilting av gamle vegfar.	Samferdsel	Kommunen/ SVV/ historielag	2022+
Formidle historien rundt Osfallet, inkludert den gjenstående kraftstasjonen fra 1914.	Tekn.- og ind. kulturminner	Kommunen/ NVE	2019
Foreta en bredere registrering av tekniske og industrielle kulturminner.	Tekn.- og ind. kulturminner		2022+
Kartlegge, registrere og formidle historien knyttet til vannressursstyring. Dette kan med fordel knyttes sammen med kulturminner knyttet til tømmerfløting.	Tekn.- og ind. kulturminner	Kommunen/ Fylkeskommunen	2022+
Tydeliggjøre formidlingen av Løsset sør. Merke stedet fra nærliggende busslomme ved FV.	Krigsminner	Kommunen	2018/2019
Restaurere krigsminnesmerket på Åsta.	Krigsminner	Kommunen/ Åmot og omegn Forsvarsforening	2018/2019
Tydeliggjøre formidlingen av Østre Æra.	Krigsminner	Kommunen/ Åmot og omegn Forsvarsforening	2018/2019
Kartfeste og framstille Rena-ruta på kart.	Krigsminner	Kommunen/ historielag	2022+
Idrettshistorie som satsningsområde			2022+
Telefonsentraler og skysstasjoner som satsningsområde			2022+
Revidere handlingsplan.	Generelt	Kommunen v/plan	2022

14. LITTERATURLISTE

Alme, Olav (1997): *Skogbrann i Åmot.* I «Ved Åmøtet 1997».

Askeladden.no: www.askeladden.ra.no/sok/

Bekk, Odd (2016): Tilsendte skrevne notater i forbindelse med arbeidet med kulturminneplan.

Digitalmuseum.no: www.digitalmuseum.no

Jacobsen, Harald og Jørn-R Follum (1997): *Kulturminner og skogbruk. Skogbrukets kulturinstitutt.*

Jernbaneverket (2015): *Liste over fredete, vernede og verneverdige baner, miljøer og objekter i jernbanen.*

Halvorsen, Kåre og Helgesen, Agnes (1994): *Russisk fangeleir ved Løsset under den andre verdenskrig.* I «Ved Åmøtet 1994».

Hartz, Erik (2017): Innspill i forbindelse med førstegangsbehandling av kulturminneplan.

Hvamstad, Per (2014): *Østerdalsstuer – lokal bygningstype med stor symbolverdi*

Mathiesen, Ingeborg S. Mellgren (2012): *Nytt liv i gamle hager-registrering av historiske hager i Hedmark*

Melgarden.no: www.melgarden.no

Mykleby, Kjersti Marie (2016): Tilsendte skrevne notater i forbindelse med arbeidet med kulturminneplan.

Komissar, Mariann (2002): Kurositet, kunst eller artefakt? I Johansen, Anders, Losnedahl, Kari Gaarder og Ågotnes, Hans-Jakob (red.). (2002): *Tingenes tale, innspill til museologi.* Bergens Museums skrifter nr. 12, Universitet i Bergen.

Krogstad, Morten (1995): *Lokalhistorisk vandring på Rena.* Fortidsminneforeningen.

Liberg, Hågne (1997): *Djupdammen – Dambua.* I «Ved Åmøtet 1997».

Lillevold, Eyvind (1971): *Åmot bygdebok, garder og slekt, bind II*

Melgarden.no: www.melgarden.no

Miljolare.no: www.miljolare.no

Naturbase.no: www.naturbase.no/kart/

NIKU (2001): *Kulturminner og kulturmiljø i Gråfjell Regionfelt Østlandet, Åmot kommune i Hedmark, arkeologiske registreringer 2001, fase 3.* NIKU Tema 116.

NIKU (2003): *På vandring i fortiden. Mennesker og landskap i Gråfjell gjennom 10 000 år.* NIKU Tema 7.

Norberg, Leif (1990): *Åmot under solkors og hakekors*

Nygård, Finn (2016): Muntlige overleveringer i forbindelse med arbeidet med kulturminneplan.

Owrenn, Per Erik (2016): Tilsendte skrevne notater i forbindelse med arbeidet med kulturminneplan.

Riksantikaren.no: www.riksantikvaren.no

Skavern, Torbjørn (2016): Muntlige overleveringer i forbindelse med arbeidet med kulturminneplan.

Sorknes.no: www.sorknes.no

Statens vegvesen (1982): *Gamle veger og bruer i Hedmark Fylke*

Willassen, Sigurd (2002): *En kortfattet historie om Åsta kraftverk.* I Ved Åmøtet.

Dokumentasjon av det elektriske anlegget

Erklæring om samsvar i henhold til forskrift om elektriske lavspenningsanlegg

Utarbeidet Av	
Firma/Navn:	Berg og Sandboe AS
Kontaktperson:	Andreas Rønningen
Adresse:	Sundfloveien 13
Postnr/Sted:	2480 Koppang
Telefon:	95087200
E-post:	post@berg-sandboe.no
Organisasjonsnr.:	
Elvirksomhets-ID:	

Oppdragsgiver (Kunde)		
Firma/Navn:	Henning Klokkeråsen	
Kontaktperson:	Henning Klokkeråsen	
Adresse:	Westye Egebergs gate 4 C	
Postnr/Sted:	0177 OSLO	
Telefon/Mobil:		92814027
E-post:	henning.klokkeraasen@gmail.com	
Kundenummer:	16123	

Anleggsadresse

Anleggssted:	Henning Klokkeråsen		
Adresse:	Øgle viken vei 1248		
Postnr/Sted	2450 RENA	Boligmappe nr:	

Ordreopplysninger

Ordrenummer:	Påbegynt dato:	Avsluttet dato / Planlagt ferdig:
51577	02.02.2022	01.03.2022

Anleggsbeskrivelse

☒ Nyanlegg ☒ Utvidelse ☒ Endring ☑ Vedlikehold / Reparasjon

Type installasjon: Hytter

Utført iht:	☑ NEK 400	Utg:	2018
	☒ Annet	Beskr:	

Beskrivelse/Kommentar

Feilsøk varmekabel i vannledning. Skjøtet kaldende på ny, etter at feilen lå i den gamle skjøten.

Eier av anlegg skal til enhver tid oppbevare erklæring om samsvar og oppdatert informasjon. Erklæring om samsvar er et verdipapir og en garanti for at installasjonen er bygget etter gjeldende regelverk.

Vi erklærer at planlegging/utførelse av installasjonen er i samsvar med sikkerhetskravene i forskrift om elektriske lavspenningsanlegg. Dokumentasjon i henhold til gjeldende regelverk er overlevert eier av anlegget.

Faglig Ansvarlig / Bemyndiget Person

Navn:	Svein Magnus Hanssen
Dato:	01.03.2022
Signatur:	

BS2 Sluttkontroll service.

Sluttkontroll Servicejobber

Eier av anlegget:
Henning Klokkeråsen

Bruker av anlegget:
Henning Klokkeråsen, Øgle-Vikenveien 1248, 2450 RENA

Arbeidsbeskrivelse

Elektroarbeidene omfattes av:
☐ Nyanlegg ☑ Inntak ☐ Utvidelse ☑ Fordeling

☐ Endring ☑ Installasjon ☐ Målerinstallasjon ☐ Annet

Hvis annet:
Ingen

Beskrivelse av arbeidet:

Skiftet sikringsskap og stiger til sikringsskap. Satte inn nye jordfeilautomater og delte opp en kurs. Slo ned jordspyd og kablet jording til inntakskabel.

Risikovurdering HMS:

Ingen spesiell risiko

Risikovurdering teknisk:

Kategori:

Kategorier:	Kommentar:

Sluttkontroll

Nettype:
☑ Spenning kontrollert ☑ Funksjonsprøve utført ☑ Visuell kontroll utført

☑ Utstyr og Vern merket/innstilt ☑ Opprydding/Rengjøring utført ☑ Relevante opplysninger gitt kunde

Kommentar:
Ingen

☑ Isolasjonsverdi målt

Mohm:
>499Mohm

☐ Kontinutetstest målt

Ohm:
Ingen

☑ Dokumentasjon/Datablad overlevert kunde ☑ Dokumentasjon/Datablad/Kursfortegnelse ajourført

☐ Tilkoblet utstyr levert av kunde

Kommentar:
Ingen

☑ Materialliste, Timer og Pakkseddler levert

Kommentar:
Ingen

Kommentar for utført arbeid

☑ Som arbeidsbeskrivelse

Kommentar:
Skiftet sikringsskap og stiger til sikringsskap. Satte inn nye jordfeilautomater og delte opp en kurs. Slo ned jordspyd og kablet jording til inntakskabel.

Ansvarlig montør

Dato:
03.04.2024

ELK - Samsvarserklæring

Dokumentasjon av det elektriske anlegget

Erklæring om samsvar i henhold til forskrift om elektriske lavspenningsanlegg

OPPDRAGSGIVER/KUNDE

Firma/Navn	Henning Klokkeråsen
Kontaktperson	
Adresse	Westye Egebergs gate 4 C
Postboks	
Postnr/Sted	0177, OSLO
Telefon	
Epost	henning.klokkeraasen@gmail.com
Kundenr	16123

ANLEGGSADRESSE

Firma/Navn	Henning Klokkeråsen
Adresse	Øgle-Vikenveien 1248
Postnr/Sted	2450, RENA
Husnr/Bokstav	
Boligmappe-Id	$(Boligmappa_ID)

ORDREOPPLYSNINGER

Ordrenummer	Påbegynt dato	Avsluttet dato/ Planlagt ferdig
53754	19/10/2023 07:30 - 12:00	03.04.2024

UTARBEIDET AV

Firma	Berg og Sandboe AS
Kontaktperson	
Adresse	Sundfloveien 13, 2480, KOPPANG
Postnr/Sted	2480, KOPPANG
Telefon	62462020
Epost	andreas@berg-sandboe.no
Organisasjonsnummer	NO946664847MVA

ANLEGGSBESKRIVELSE

○ Nyanlegg ○ Utvidelse ○ Endring ◉ Utbedring

Måler nr:
Ingen

Utført i henhold til:

☐ Prosjektering

☑ NEK 400 (Angi utgave):

☑ Utførelse

Utgave (NEK 400)
2022

Type installasjon
Hytter

☐ Annet

Norm (Annet)
Ingen

BESKRIVELSE/KOMMENTAR

Skiftet sikringsskap og stiger til sikringsskap. Satte inn nye jordfeilautomater og delte opp en kurs. Slo ned jordspyd og kablet jording til inntakskabel.

Vi erklærer at planlegging/utførelse av installasjonen er i samsvar med sikkerhetskravene i forskrift om elektriskelavspenningsanlegg. Dokumentasjon i henhold til gjeldende regelverk er overlevert eier av anlegget.

Eier av anlegg skal til enhver tid oppbevare erklæring om samsvar og oppdatert informasjon. Erklæring om samsvar er et verdipapir og en garanti for at installasjonen er bygget etter gjeldende regelverk.

FAGLIG ANSVARLIG / BEMYNDIGET PERSON

Navn
Svein Magnus Hanssen

Dato
03.04.2024

Signatur

Elektriske installasjons- og reparasjonsarbeid skal utføres av fagfolk. Henvend deg til en registrert installatør.

Det er kun enkle ting man har lov til å gjøre selv, så som å skifte støpsel, henge opp lampe som ikke er en del av den faste installasjonen, montere og skifte varmeovn som leveres med støpsel.

Gode råd

Hold gardiner vekk fra elektriskeovner

Bruk aldri sterkere pære enn lampener godkjent for

Bruk kun godkjent utstyr

Unngå lange skjøteledninger

Slå av elektriske apparater som ikkeer i bruk

Slå av TV-apparatet med av/påknappen

Unngå koblingsklyser

Tørk ikke tøy på elektriske ovner

Legg ikke skjøteledninger gjennomdøråpninger

Ikke utfør arbeid som kreverfagkompetanse

Er sikringer, brytere, stikkontakterog/eller koblingsbokser unormaltvarme kan det tyde påoverbelastning

Boligkjøperforsikring

- Advokathjelp ved boligkjøpet og i 5 år fremover.
- Er kjøpers motvekt til selgers boligselgerforsikring.
- Gir deg advokathjelp hele veien til rettskraftig dom, om nødvendig.

Andelsbolig/aksjeleilighet:	**Kr 8 200**
Selveierleilighet/rekkehus:	**Kr 10 900**
Ene-/tomannsbolig, tomt:	**Kr 15 900**

Fritidsbolig følger øvrige boligtyper.

Boligkjøperforsikring PLUSS

- Samme dekning som HELP Boligkjøperforsikring.
- I tillegg får du advokathjelp på de viktigste rettsområdene i privatlivet.

PLUSS dekker også disse rettsområdene

- Samboeravtale, ektepakt og arv
- Forbrukerkjøp og håndverkertjenester
- Utleie og naboforhold
- Tomtefeste, veirett og andre servitutter
- Plan- og bygningsrett
- Skatt ved oppussing, utleie og eiendomssalg
- Tilgang til digitale juridiske avtaler via Min side

PLUSS gir boligeiere et sterkt rabattert advokattilbud i og utenfor domstolene. Få advokathjelp når du trenger det fra Norges største advokatmiljø for privatpersoner. **PLUSS** kan bare tegnes samtidig med boligkjøperforsikringen, og koster kun kr 2 800 i tillegg. **PLUSS** fornyes årlig.

Boligkjøperforsikring tegnes hos eiendomsmegler senest ved kontraktsignering og gir rett til advokathjelp inntil 5 år etter overtakelse. Forsikringen betales som del av oppgjøret ved boligkjøpet. PLUSSdekningen fornyes årlig ved faktura fra HELP.

Egenandel kr 4 000 påløper ved takst, tvist eller 10 timer advokatbistand, avhengig av hva som kommer først. Meglerforetaket mottar kr 5 100/4 900/5 400 i kostnadsgodtgjørelse, avhengig av boligtype, samt et tillegg på kr 1 000 ved salg av PLUSS.

Vi unner ingen å stå alene

Har du spørsmål? Kontakt HELP på help.no/minside, telefon 22 99 99 99 eller epost post@help.no

HELP

Rett skal være rett. For alle.

Vi tar forbehold om pris- og vilkårsendringer. Hvis premien ikke er innbetalt ved overtakelse, vil avtalen bli kansellert. For fullstendig informasjon om dekning og vilkår, se help.no.